National Library
Bibliothèque Nationale
1974
Section des Journaux

B103/A/40/3

LATVIJA AMERIKĀ

LATVIAN LANGUAGE NEWSPAPER
Published weekly by the
Latvija Amerika Publishing Limited.
Business Office: 125 Broadview Ave., Toronto, Ont., Canada M4M 2E9. Editor-in-Chief KRISS SIDARS. Phone 465-7902. United States Editorial Offices: New York, Editor V. IRBE, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466; Chicago—Editor Mrs. I. LAMBERTS, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 1063; California — Editor KARLIS KALEJS, 3622 Markridge, La Crescenta, Ca. 91214.

32. NR. SESTDIENA, 1974. GADA 10. AUGUSTS 24. GADS

SATURDAY, AUGUST 10, 1974.

SECOND CLASS MAIL REGISTRATION NUMBER 2249 Cena 50 centi

MEŽEZERS AUGUSTĀ J. Liģera uzņēmums

Niksona novēlotā „grēksūdze"

SPECIĀLRAKSTS LATVIJAI AMERIKĀ NO VAŠINGTONAS

Pēdējā cēliena priekškars ASV iekšpolitiskās krizes drāmai pacēlās agrāk nekā to varēja paredzēt. Pirmdien prezidents Niksons pārsteidza Vašingtonu un visu pasauli ar paziņojumu, ka viņš par Votergeites afēru bijis informēts kopš šī bēdīgi slavenā notikuma sākuma. Niksons arī atzinās, ka viņš ar neattaisnojamiem līdzekļiem centies apslēpt Votergeites izraisīto politisko skandalu, viņš slēpis patiesību ASV kongresam un pat viņa paša izraudzītajiem aizstāvjiem.

Kā zināms, tad līdz šim Niksons katēgoriski noliedza līdzdalību Votergeites lietā un noteikti apgalvoja, ka par šo skandalu dabūjis zināt tikai 1973. gada pavasarī. Tagad viņš atzinies, ka patiesībā par Votergeites lietu viņš apspriedies ar savu padomdevēju Haldemanu jau 1972. gadā, sešas dienas pēc ielaušanās demokratu partijas kampaņas galvenajā mītnē. Tagad dienas gaismā nāk arī Niksona atteikšanās nodot īpašam Votergeites prokuroram un tautas vietnieku nama izmeklēšanas komisijai zināmas skaņu lentes. Pēc pirmdienas sensācionālās atzīšanās tikai tagad Niksons nodevis tiesneša Sirikas rīcībā trīs skaņu lentes, kurās dokumentētas viņa „stratēģiskās pārrunas" ar padomnieku Haldemanu.

Nav nozīmes sīkumos atkārtot Niksona pirmdien publicēto atzīšanās dokumentu. Tāpat nav nozīmes kavēt laiku, komentējot trīs pieminētās izšķirīgās skaņu lentes. Ar tām, manuprāt, Niksons parakstījis pats sev spriedumu.

Ir jābrīnās, ka tāds piedzīvojis politiķis un jurists, kāds nenoliedzami ir Ričards Niksons, apgalvo, ka tajā laikā, t.i. 1972. gadā, viņš neesot pilnībā apzvēris savu soļu nopietnās sekas. Atzinis, ka tautas vietnieku nams neizbēgami ar lielu vairumu nobalsos par viņa atstādināšanu no amata, Niksons, apgalvojot, ka tagad ir pateicis visu, ir izteicis apņēmību iet līdz galam, t.i. līdz viņa lietas nonākšanai senātā, kur pēc prezidenta noklaušināšanas ir nepieciešams divas trešdaļas balsu vairākums prezidenta sodīšanai, atceļot to no amata.

Nav domājams, ka Niksona novēlotā grēksūdze sagādās tam līdzjūtību amerikāņu tautā, kongresā vai senātā. Gluži otrādi — viens pēc otra cienījami republikāņu politiķi, kas līdz šim atbalstīja un ticēja Niksonam, tagad atklāti deklarē, ka izšķirīgā balsošanā viņi pievienosies tiem ASV likumdevējiem, kas prasīs Niksona atstādināšanu no amata. Neviens vairs netic Niksona apgalvojumam, ka beigu beigās pierādīšoties, ka viņš nav vainojams nevienā ASV konstitūcijā pieminētā kriminālā pārkāpumā, par ko senāts to varētu sodīt ar atcelšanu no amata. Niksons pagaidām arī noraidījis daudzu iespaidīgu republikāņu politiķu ieteikumu, lai viņš tautas un valsts labā pats nekavējoties iesniedz atlūgumu no amata. Niksons savā atzīšanās rakstā nožēlo notikušo un apliecina gatavību uzņemties atbildību par visām lietām. Vai tā nav likteņa ironija, ka jau tagad, turpat divdesmit tuvākie Niksona līdzstrādnieki, pāklausot Niksonam, ir nonākuši uz apsūdzēto sola, un daudzi jau atrodas cietumā.

Amerikāņi vēl nav aizmirsuši Niksona patētisko izsaucienu kādā radio un televīzijas raidījumā: „Šis prezidents nav nekāds blēdis!" Un tagad?

Ir jāapbrīno Niksona garīgā izturība — divus gadus veikt ASV prezidenta un brīvās pasaules augstākā vadoņa pienākumus, apzinoties, ka uz viņa pleciem guļ smaga nasta, kurai agri vai vēlu jānāk dienas gaismā. Grēksūdze varbūt atvieglo dvēseli, bet politiķi tā var, ja ne fiziski, tad profesionāli iznīcināt. Amerikāņu tauta saviem

(Turpinājums 20. lp.)

Brīvības fonds strauji aug

PĀRSTĀVJI VISĀS LATVIEŠU PATVĒRUMA ZEMĒS

Pagājušā gada 18. novembrī pie Pasaules brīvo latviešu apvienības nodibinātais Latvijas brīvības fonds savu darbību nostablizējis tiktāl, ka katrā valstī, kur dzīvo latvieši brīvajā pasaulē, fondam ir savi pārstāvji — fonda finanču komisijas locekļi. Līdz šim Latviešu apvienība Austrālijā un Jaunzēlandē bija aizkavējusies ar sava pārstāvja izraudzīšanu. Tagad fonda pārstāvniecības darbu uzņēmusies LAAJ padome, kurā ieiet visi bijušie centrālās apvienības valdes priekšsēži, bet Voldemārs Dulmanis izraudzīts par finanču komisijas locekli Austrālijā.

Finanču komisijas galvenais uzdevums ir veicināt līdzekļu ieplūšanu fondā. Finanču komisijas priekšsēža darbu kopš tās nodibināšanas vadīja Pasaules brīvo latviešu apvienības valdes

(Turpinājums 20. lp.)

DZIESMU DIENAS GAREZERĀ 1974. G. NO 30. AUGUSTA LĪDZ 1. SEPTEMBRIM

4. DZIESMU DIENAS GAREZERĀ

NO 30. AUGUSTA — 1. SEPTEMBRIM.

★ KORU KOPKONCERTS — 16 vienības ar 480 dziedātājiem ★ TAUTAS DEJU UZVEDUMS — 9 vienības ar 170 dejotājiem un koklētājiem ★ JAUNO MĀKSLINIEČU KONCERTS — jauniešu sarīkojums ar balli ★ PANELIS „Preses loma atklātā sabiedrībā" ★ MODES SKATE ★ GLEZNU, KERAMIKAS un ROTU SKATE ★ SVĒTKU BALLE

LATVIJA AMERIKĀ

SESTDIENA, 1974. GADA 10. AUGUSTS, 32. NR.

Latviešu nedēļas laikraksts, iznāk sestdienās. Izdevējs — Latvija Amerikā Publishing Ltd. Atbildīgais redaktors Krišs SIDARS. Redakcija: 125 Broadview Ave., Toronto, Ont. Canada. M4M 2E9; tālr. 465-7902. Ņujorkas redakcijas vadītājs: V. Irbe, 4035 Rombouts Ave., Bronx, N.Y., 10466, U.S.A. Tālrunis 994-7917. Čikagas redakcijas vad.: I. Lamberte, 5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālr. 774-5744. Redaktors Austrālijā: Ed. Šmugajs, 28 Taffs Ave., Lugarno, NSW 2210, Australia.

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — par gadu $21.00, 6 mēn. $11.50, 3 mēn. $6.00. Atsevišķa numura cena 50 centu.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.50, tekstā $5.00, pirmajā vai pēdējā lappusē $10.00 par 1 collas slejas telpu. Sarīkojumu kalendārā 50 centu par vienas slejas rindu katra datuma vienā numurā.

Sludinājumi nododami pa tālr. 466-1514.

Bez vārdiem . . . Dadža zīmējums

Kurp ies Argentīna?

KAD DEJOTĀJA VADA VALSTI

1. jūlijā stāja pukstēt Argentīnas prezidenta Žuana Domingo Perona sirds. Ka miris viens no ievērojamākiem Argentīnas valstsvīriem, to atzīst gan peronistu partijas biedri, gan Perona politiskie pretinieki. Argentīnas politika nav iedomājama bez Perona, un pēdējā laikā, kaut arī 78 g. vecs, viņš izvirzījās tā saucamās „trešās varas" vadītāju postenī. Tagad, kad viņa vairs nav, Argentīnā valda apjukums. Valsts prezidente ir Estela Perona, kuras biografijā rakstīts: „nodarbojusies ar dejošanu".

Arī Perona pirmā sieva bija nākusi no līdzīgām aprindām, bet Eva Perona bija personība, un tikai viņai Perons varēja pateikties par prezidenta posteni, jo Eva bija masu elks, un viņas popularitāte nav zudusi vēl tagad, daudzus gadus pēc viņas nāves. Pašreizējā prezidente pieņēmusi vārdu Izabela, lai pūlim būtu vieglāk kliegt, bet kliedzieni ir pakļusi un reti. Diemžēl, arī runas un organizātores talanta viņai nav.

Liekas, Perons par saviem 17 trimdas gadiem gribēja mazliet atriebties. Daudzi no Perona partijas vīriem bija pret Perona izvēli par viceprezidenti iecelt savu sievu, tomēr viņa prestižs bija tik liels, ka ierunas nelīdzēja. „Izabelitu" ievēlēja. Tā nu Argentīna tikusi pie ne sevišķi izcilas prezidentes. Liekas, viņa pati arī apzinās, ka valsti vadīt ir citādi nekā dejot un labprāt atteiktos, bet tad daudziem peronistu partijas vīriem būtu jāzaudē savi posteņi.

Pašreiz Argentīnā ir apjukums, jo Perona nāve nāca negaidot, un tagad ne tauta, ne politiķi, ne armija vēl nav iejutušies jaunajā situācijā. Ka valdībā pēc īsāka laika notiks pārmaiņas, ir skaidrs, bet kādā veidā, grūti pateikt.

Nepatīkama ir Argentīnas lielā draudzība ar Maskavu un tās satelītiem. Vai ik mēnesi ierodas kāda dejas vai baleta trupa no Maskavas vai satelītiem, dažādi „speciālisti" un delegācijas ir ikdienas parādība. Kaut arī saimnieciskais stāvoklis pašiem bēdīgs, Kubai aizdeva 300 miljonu dolaru. Laikrakstos raksta, radio un televīzijā runā, ka Argentīna ir zeme ar vismazāko inflāciju. Dzīves dārdzība pusgadā oficiāli pieaugusi par 8%, bet paši argentīnieši zina, ka ir preces, kuru dārdzība pieaugusi par 100—150%, ka gaļu nevar dabūt un, ja var, tad jāmaksā spekulācijas cena, ka katru dienu ir kaut kas, ko nevar dabūt.

Arī terroristu darbība paplašinās. Nelaikis Perons lūdza izbeigt terroru un pievērsties valsts uzbūvei, bet nekas nelīdzēja, terrors turpinājās un tagad ir pat pieaudzis. Nesen terroristi nogalināja iepriekšējās militārās valdības iekšlietu ministru, pie nogalinātā šķirsta atvadu vārdus arī teica iepriekšējās valdības prezidents ģenerālis A. Lanuse, runu beigdams ar vārdiem „Ardievu vai uz drīzu redzēšanos, mīļais draugs!" Šie vārdi tika teikti dziļā rezignācijā, kaut ģenerālis Lanuse ir vīrs spēka gados.

Galvenā terroristu organizācija sevi sauc par „tautas armiju", viņu uzraksti uz sienām ir sarkanā krāsā, sirpis un āmurs ir viņu emblēma. Par ikdienas parādību kļuvusi cilvēku nolaupīšana, par to atbrīvošanu maksā miljoniem dolaru. Lielās ārzemju firmas izved vai apsarga kā naudas skapjus savus direktorus un nozīmīgākos darbiniekus. Tā kā Argentīnā cilvēkiem nav jāpierakstās un argentīnieši labprāt daudzas lietas „neredz", kas notiek kaimiņmājā, cīņa ar terrorismu nav viegla.

F. P.

Lasītāju vēstules.

KĀDĒĻ TĀDA VIENALDZĪBA?

Likuma priekšā visi pilsoņi ir vienlīdzīgi — apmēram tā skan pamatformula visos sodu likumos. Pirmo reizi ASV vēsturē, kas var būt lepna ar labi izkoptu likumu sistēmu, šis lielvalsts prezidentu Niksonu jau ilgāku laiku vaļā un ķengā krietns bars kreiso žurnālistu un politiskais nogrupējums, kas 1972. gada vēlēšanās cieta katastrofālu neveiksmi.

Prezidentam Niksonam piedēvē daudzus „noziegumus", par kuriem nav nekādu pierādījumu, un demokrati rīko viņa „tiesāšanu" par it kā noziedzīgiem nodarījumiem. Tā, piemēram, viens no apsūdzības punktiem ir it kā nepamatoti ienākumu atvilkumi nodokļu maksājumos: Niksons esot atvilcis resp. novērtējis par apm. 570.000 dol. savus dokumentus, kurus atdevis valsts vēsturisko materiālu krātuvei — par 8 gadu laika posmu, kad viņš bija par viceprezidentu Eizenhauera pilnvaru laikā.

Arī Hamfrijs un Donsons bija atvilkuši no ienākumiem prāvas summas, būdami par viceprezidentiem, apm. 375.000 dol. par daudz īsāku laiku (2—4 g.), bet kad to dara Niksons, tad tas ir noziegums, jo materiāli gan piegādāti jau sen valsts dokumentu krātuvei, bet savā laikā neesot pievienots dāvināšanas raksts . . .

Prezidentam Niksonam arī pārmet, ka viņa vēlēšanu kampaņas dalībnieki esot saņēmuši lielu velti vēlēšanu fondam no pienrūpniecības aprindām, it kā līdz ar prasību paaugstināt piena cenas (kuŗas, vismaz piensaimniekiem uz laukiem, patiešām bija ļoti zemas). Kā 28. janvārī ziņoja Ņujorkas Ruskoje Novoje Slovo, līdzīgas veltes vēlēšanu fondos pienrūpnieki iemaksājuši arī pašiem Niksona „tiesnešiem", demokratu vēlēšanu komisijas vadītājiem un daudziem citiem. Bez tam daži saņēmuši arī subsidiju no naftas sabiedrībām, bet visi šie Niksona tiesātāji, izmantojot piekto satversmes papildinājumu, atsakās pat atbildēt uz jautājumiem par šādiem „kukuļiem", ja tos tā gribētu nosaukt. Tagad Niksonam vienam pašam pārmet, ka tas atļāvis paaugstināt piena cenu, lai gan prezidents to izdarījis pēc parlamenta pieprasījuma.

Kreisie žurnālisti, kuŗu uzdevums ir panākt Niksona atstādināšanu, simtiem reižu atkārto visus šos prezidenta „lielos noziegumus". No juridiskā un preses morālā viedokļa grūti iedomāties lielāku stulbumu un vēl lielāku pakalpojumu vispasaules komūnisma interesēm. Niksona tiesātāji izmeklēšanu sākuši ar plašām, monotonām runām, kā skaņu platē. Vēsture tomēr būs tā, kas teikts pēdējo vārdu.

Alberts Kalniņš Toronto

KUR PALIKUŠI LATVIEŠU SKAUTI?

Tā savā vēstulē Latvija Amerikā 20. jūlija n-rā jautā T. Muchts. Pārskati par latviešu skautismu rāda, ka jaunatne tam jau pievērsusies. Patīkami būtu, ja katrs skauts iepazīstinātu vismaz vienu savu draugu ar latviešu skautu darbību, tā vairojot jauno skautu skaitu.

Latviešu skauti darbojas Kanadā, ASV, Austrālijā un Rietumvācijā, kāds skaits arī Zviedrijā un atsevišķi vēl citur. Skauti, tāpat vadītāji, atrodas vai visās brīvās pasaules valstīs.

Atgriežoties pie skautisma neatkarīgajā Latvijā, 1935. gadā skautu organizācija bija kalngalā — 8.016 dalībnieku, ieskaitot mazskautus, skautus, roverus un vadītājus. Lielākais latviešu skautu skaits tagad ir Austrālijas jendā. Latviešu skauti citās zemēs tagad krāj naudu, lai varētu doties uz latviešu skautu un gaidu nometni Austrālijā, kas būs viens no lielākajiem skautu un gaidu salidojumiem. Var teikt, ka tur ieradīsies latviešu skauti no visas brīvās pasaules.

Ja līdz šīs skautu nometnes laikam radīsies pietiekami līdzekļu, esmu ar mieru uzņemt nometnes filmu krāsās, kā to jau darīju 4. lielās nometnes laikā Kanadā (Augstmaņa saimniecībā Grand Riverā). Filmu vēlāk varēja noskatīties Sv. Andreja baznīcas telpās Toronto. Galvenais ir līdzekļu sagāde šim iecerētajam plānam. I. Klanis, vadītāja vietn.,

Villovdēlē, Ont.

KO SAKA MŪSU MĀCĪTĀJI?

Paldies mūsu rakstniecei Irmai Grebzdei Toronto par viņas rakstu, pārdomājot iesvētes dienas svinības. Tai ir jābūt baltajai dienai jauniešu dzīvē! Ne tikai pašiem iesvētāmiem jābūt baltiem, bet tādam jācenšas būt katram kristietim. Vai tādi esam? Kur bija mūsu tautieši, kad Saulainē bija kristīgās jaunlatnes skaistais svecīšu dievkalpojums? Ne visiem bija ieradušies līdz vecāki. Daudz šo kursu vadīšanā bija piestrādājuši arī mācītāji Juris Cālītis un Ivars Gaide. Paldies! Kursu dalībnieki daudz mantoja. Būtu jālūdz, lai savas domas par iesvētes dienu izteiktu arī mūsu mācītāji, kādai tai jābūt? Ko par to raksta bībele?

Ludmilla Plūme Toronto

PULKSTENI NESPĒJAM PAGRIEZT ATPAKAĻ

Latvija Amerikā 12. jūlija n-rā ievietota kāda lasītāja vēstule un raksts par lugas Vecais pilskungs izrādi Grand Rapidos, ko veica vietējā teātŗa kopa. Lielākā daļa tēlotāju, ja ne gandrīz visi, saukti vārdā; daži tomēr nav pieminēti. Piemirsti arī skatuves meistari, kas veica lielu darbu. Tas var radīt sarūgtinājumu nepieminētajos. Pieminēta arī „paaudžu plaisa", ko gan Grand Rapidos nav izdevies pamanīt.

Grand Rapidu teātrinieku veikums augsti novērtējams, bet viņi nespēj pagriezt pulksteņa rādītāju atpakaļ. Tas neatvairāmi iet uz priekšu, vai mēs to gribam vai ne. Laika zobs pamazām drupina latviskumu svešumā. Jauktu tautību laulības tam ir lielākais drauds arī Grand Rapidos, tās vērojamas arvien biežāk. Par retumu kļuvis, ja abi jaunlaulātie ir latvieši. Pat aktīvi latviešu jaunieši precas ar nelatviešiem.

Mēs gan uztraucamies par latviešu laulībām ar nelatviešiem, sevišķi krieviem okupētajā dzimtenē, bet esam immūni pret šo parādību svešumā. Tā nu pamazām jaunajā paaudzē pazūd latviešu valoda un latviskā identitāte.

Lasītājs Grand Rapidos

Latviešu rakstnieku un žurnālistu arodbiedrība ir vecākā latviešu autoru un žurnālistu organizācija. Tā dibināta 1917. gada 9. jūnijā Rīgā kā profesionāla biedrība, kas kārto un aizstāv rakstnieku un žurnālistu aroda intereses. Vācu okupācijas un boļševiku laikā biedrība savu darbību pārtrauca un atjaunoja to tikai 1920. gadā, pēc Latvijas atbrīvošanas. 1922. gadā, agrārreformas laikā, biedrībai piešķīra dzimtsnomā Siguldas pili, ko 5 gadus vēlāk tā nopirka savā īpašumā. No 1922.—1932. g. pili ar saimniecības ēkām vairākkārt izremontēja un tās vērtība aizsniedza apm. 300.000 latu. Biedrība ieguva namu arī Rīgā, Valņu ielā 41, kur ierīkoja mājīgu un labi apmeklētu klubu. Kad sāka būvēt Armijas ekonomiskā veikala jauno celtni, biedrības namu, kas robežojās ar armijas veikala territoriju, pārdeva armijas veikalam. Tas namu noplēsa un gruntsgabalu ietilpināja jaunā veikala celtnē.

Biedrība darbojās ļoti aktīvi. Vispirms arodnieciski. Ar izdevējiem noslēdza kollektīvu līgumu par žurnālistu atalgojumu, atvaļinājumiem un par autoru honorāriem, bet tam bija nozīme tikai sākumā. Vēlāk, preses apstākļiem un iespiestā vārda tirgum pasliktinoties, to lielāko tiesu vairs neievēroja. Nodibināja arī mākslas aģentūru, kas kārtoja drāmatisko autoru honorāru lietas. Nodibināja labus sakarus ar ārzemju preses organizācijām un noslēdza preses antantes ar kaimiņu valstīm. Sarīkoja gadskārtējās rakstnieku dienas, sanāksmes un preses balles.

Biedrības darbībai kā aroda organizācijai vajadzēja būt neitrālai. Bet — tā tāda nebija. Visu varu biedrībā, kā teikts iepriekš, bija sagrābis slepenais „deviņvīru klubs" un tas bija ar pakreisu iekrāsojumu.

Praktiski tas nozīmēja, ka biedrību pārvaldīja cilvēki, kas nāca tikai no divām avīzēm, no Jaunākajām Ziņām un Sociāldemokrata, vai šiem izdevumiem tuvu stāvošām personām, t. i., tādām, kas bija pieņemamas „deviņvīru klubam". Turpretim pilsoniskās avīzes, kas bija vairākumā, piem., Latvis, Brīvā Zeme, Latvijas Kareivis, Balss, Pēdējā Brīdī u.c. ar saviem darbiniekiem bija no biedrības pārvaldes un lemšanas atbīdīti nost. Viņi bija un palika tikai biedrības biedri ar biedru naudas maksātāju funkcijām. Viņi gan varēja pilnās sapulcēs izteikt savas domas, bet tās palika neiedzīvinātas.

Divdesmito gadu vidū biedrībā radās ierosinājums uzņemt par biedriem arī Latvijas cittautiešu rakstniekus un žurnālistus. Šo ierosinājumu izteica un galvenokārt aizstāvēja penklubieši un vēlākie rotārieši. Bet tā kā biedrība tiesā bija reģistrēta kā latviešu rakstnieku un žurnālistu arodbiedrība, tad, pēc ilgām un sīvām debatēm, ierosinājumu ar nelielu balsu pārsvaru noraidīja.

Tāds stāvoklis, ka kāda grupa bija sagrābusi savās rokās visu varu biedrībā un ar pārējiem biedriem nerēķinājās, nevarēja ilgi turpināties. Biedri nenormālo stāvokli sajuta instinktīvi, bet nezināja to, ko tagad atklāj „Mērkaķu istabas" memuāri. Toreiz domāja, ka galvenais iemesls ir politiski novirzieni. Kreisais spārns ir skaitliski stiprāks un tas nelaiž vadībā labā spārna pārstāvjus. Pret stāvokļa nenormālību pacēlās arī neitrālās balsis no tīri profesionālā viedokļa. Jau kādus pāris gadus pirms biedrības sašķelšanās Antons Austriņš kādā gada sapulcē teica ļoti asu un skaļu runu, ka valde rīkojas vienpusīgi un nerūpējas par biedru profesionālo un materiālo interešu aizstāvēšanu. Bet tā palika saucēja balss tuksnesī. Vai bieži nenotiek tā, ka, ja kādā organizācijā (vai valstī) kāda grupa ir pie varas, tā galvenokārt interesējas tikai par savu varas poziciju nostiprināšanu un ne par pārējo, arī mazākuma grupu interesēm?

1931. gada martā biedrības gada sapulcē, kas sanāca Rīgas pilsētas pirmās ģimnazijas telpās, t. s. „labais spārns" uzaicināja visus sava novirziena biedrus, ja iespējams, ierasties sapulcē un ar organizētu balsu nodošanu par saviem kandidātiem mēģināt lauzt Jaunāko Ziņu un Sociāldemokrata vienvaldību biedrības vadībā. Bet to pēdējā brīdī bija uzzinājis „deviņvīru klubs" un darīja to pašu ar savu spārnu. Galvenais balsotāju izrīkotājs un kandidātu noteicējs sapulcē šai grupai bija J. Kārkliņš. Kad sāka saskaitīt balsis, varēja redzēt, ka balsis ir konsekventi nodotas organizēti tikai par divu grupu kandidātiem, pie kam šķietamai „kreiso grupai" ir neliels balsu pārsvars.

Kad tuvojās balsu skaitīšanas beigas un rezultāti bija jau skaidri redzami, pie manis pienāca J. Kārkliņš un smaidīdams jautāja, kāpēc es izskatoties tik „bēdīgs"? Tāpat smaidīdams atbildēju, ka bēdīgs neesmu nemaz, bet „viņi" šoreiz izdarījuši lielu un pēdējo kļūdu. „Neuztraucieties," teica Kārkliņš, „mēs viens atkāpsimies un vienu no jums laidīsim valdē." Atbildēju, ka runa nav par vienu, diviem vai trim valdes locekļiem, bet gan par arodnieciskiem un kolēģiāliem principiem, kas visu laiku nav ievēroti un šoreiz nepaliks bez sekām.

Tūdaļ pēc balsu saskaitīšanas nobalsošanā nāca kāds valdes priekšlikums ar politisku nozīmi. Ja atmiņa neviļ, laikam par „kultūrāliem sakariem" ar Pad. savienību. Tikai ar dažu balsu pārsvaru šo priekšlikumu pieņēma. Sapulcē tūdaļ radās diezgan lieli un skaļi protesti. To izmantodams, es piecēlos un, iedams ārā no zāles, skaļi teicu: „Nu, tad uz redzēšanos jaunā rakstnieku un žurnālistu biedrībā!" Manam piemēram sekoja diezgan daudzi.

Ar dažiem draugiem aizgājām pusdienās uz Mazo Vērmaņa parku. Pēc kādām minūtēm tur atnāca arī Dr. Alfr. Bīlmanis, Ed. Virza, O. Nonācs (un, varbūt, arī A. Grīns ar A. Kroderu un A. Smilga). Viņi nosēdās netālu no mūsu galdiņa. A. Bīlmanis paņēma kādu papīru un uz tā kaut ko rakstīja. Tad O. Nonācs pienāca pie mūsu galdiņa un lūdza mani aiziet pie viņu galdiņa. Bīlmanis paņēma aprakstīto papīra lapu un, iedevis man, teica, lai to parakstot. Teicu — labi, bet gribētu papriekš izlasīt, ko parakstu.

Rakstā bija paziņojums, ka to parakstījušie Latviešu rakstnieku un žurnālistu arodbiedrības biedri izstājas no biedrības un dibina jaunu — Latvijas preses biedrību. Rakstu bija jau parakstījuši visi, kas sēdēja pie galdiņa.

Rakstu izlasījis, paliku mazliet domīgs. Mana pirmā doma bija, ka ir kaut kas jādara, bet kāds instinkts teica, ka diezin vai tas ir pareizais solis? Izstājoties no biedrības, mēs atsakāmies arī no līdzīpašnieku tiesībām uz vērtīgajiem biedrības īpašumiem, no labi izremontētās Siguldas pils ar plašo dārzsaimniecību un no nama Rīgā. Man bija prātā tāds biedrības biedru savrups atdalīšanās veids, ka ar vecā biedru sastāva tiesībām varētu paturēt vai pretendēt uz biedrības īpašumu vērtību daļu. Uzrakstītā paziņojuma formulējums to juridiski izslēdza.

Kamēr šī doma man kā zibens uzmirdzēja galvā, A. Bīlmanis jautāja, vai mani varenīgie vārdi par jaunas biedrības dibināšanu, no sapulces aizejot, esot atslābuši? Teicu, ka tā nav, bet rakstā es neredzu iespēju vai vismaz pretensijas, kā mēs varam nodrošināt savas daļas tiesības uz biedrības īpašumiem. „Ak, tam taču nav nekādas nozīmes," teica Bīlmanis. Tad rakstu parakstīju arī es. Tam savāca diezgan daudz parakstu, un otrā dienā to publicēja pilsoniskajos laikrakstos

Bet jaunajai biedrībai sākumā bija vairāk ģenerāļu nekā zaldātu. Vispirms iniciātori meklēja bazi, uz kuras nostāties, un kaut cik iespaidīgu priekšnieku. Vienojās par priekšnieku aicināt J. Druvu — Brīvās Zemes un Zemnieku savienības aizmugures dēļ. Viņš piekrita, ja viņu ievēlēšot. Aicinājām visu redakciju darbiniekus. Tomēr ne visi nāca. Bez Brīvās Zemes, kuras darbinieki biedrībā iestājās vairumā, vēl bija representēts Latvis (manā un tikai divu nenozīmīgu reportieru personā), Latvijas Kareivis, bet jo čakli piedalījās Pēdējais Brīdis ar izdevēju un redakcijas sastāvu. Plašākas bazes dēļ pieaicinājām arī minoritāšu presi — Rigasche Rundschau un Sevodņu. Tām bija diezgan liels iespaids nelatviešu aprindās. Pieaicinājām arī dažu žurnālu un nedēļas izdevumu darbiniekus, tāpat arī redakcijām nesaistītos autorus.

(Turpinājums sekos)

Latviešu preses biedrības valde 1937. gadā Latvijā. Sēž no kreisās Aleksandrs Grīns, biedrības valdes priekšsēdis Jūlijs Druva un prof. Arvēds Švābe; aizmugurē no kreisās: Heinrichs Zariņš, Jānis Benjamiņš, Līgotņu Jēkabs, Otto Nonacs, Jānis Lapiņš un Arturs Kroders. Raksta sākumā (viņetē) redzama Siguldas pils — Latviešu rakstnieku un žurnālistu arodbiedrības īpašums.

Valentīns Pelēcis

KAD AIZEJ VECUMA MAIZĒ . . .

Kad aizej vecuma maizē,
pārvācies pēdējā, mirstamā, būdā,
tad svešuma guvums atkal jāpārcilā:
ko pametīsi, ko brīdi vēl paturēsi?

Tur daža avīzes lapa,
dažs žurnāls — mironīgi vasks,
gadi: 1944., 1945., u.t.t.,
bet raksti un virsraksti
gandrīz kā šodien:
Dieva dzirnas maļ lēni un labi.
Stāvoklis tur un tur saspīlēts.
Bruņošanās turpinās.
No verdzības izbēgušais liecina . . .
Mums jāgatavojas brīdim,
kad Latvija kļūs brīva . . .

No savas pēdējās svešuma būdas paugura,
austrumu apvārsnī raugoties, jaužu,
ka Dieva dzirnu labo malumu nesagaidīšu.
Neesmu arī pelnījis.

Jūtu tikai,
ka mana tauta, zeme un mājvieta,
jāmīl man tāda,
kāda tā šodien.

Tā mana vecuma maize,
par rītdienu nekā nezinu.

REDAKCIJAI PIESŪTĪTI IZDEVUMI

Bulletin of the Committee for the Defence of Human Rights, Nr. 1, 1974. g. jūnijs. Biļetenu izdod Cilvēka tiesību aizsardzības komiteja (247 Adelaide St., London, Ont., Kanada). Komitejā pārstāv baltkrievi, kroati, igauņi, ungāri, latvieši, lietuvieši, slovaki un ukraiņi. Izdevumā iespiesta garāka informācija par šīm 8 apspiestām tautām un citas ziņas, kā arī privāto firmu un organizāciju sludinājumi. 1. numurs iznācis 20 lappušu formātā.

Brīvībai, 10. n-rs, Latviešu nacionālā fonda izdevums Stokholmā, ar LNF ģenerālsakretāra Andreja Eglīša ievadrakstu un LNF delegāta Lucernas konferencē A. Landsmaņa plašāku apceri par šo konferenci. Izdevums iespiests uz 8 lappusēm.

Brīvībai, 5./6. dubultnumurs, Latvijas soc. dem. strādnieku partijas mēnešraksts Stokholmā, veltīts partijas 70 gadu atcerei. Redaktori Bruno Kalniņš un Jānis Ritums, atb. izdevējs Emils Ogriņš, 20 lp.

DV Mēnešraksts, 1974. g. jūnijs (3. n-rs), DV Centrālās valdes izdevums, atb. redaktors Vilis Hazners.

Latv. Akadēmiskās Ziņas, 16. burtnīca, Latviešu akadēmisko mācībspēku izdevums; redaktors P. Norvilis, 40 lp.

Kristīgā Balss, 7./8. n-rs (jūlijs/augusts), Amerikas latviešu baptistu apvienības izdevums, redaktors R. Ekšteins, 16 lp.

Gunārs Janovskis

Sarkanā krace

NOVELE

(10. turpinājums)

12.

Kā jau sestdienā, krogus ir krietni pilns. Krodzinieks tā vien tikai spēj visus apkalpot. Tas nozīmē labu peļņu, un tomēr viņš nav neko priecīgs.

Šovakar te neies lāga, viņš pats sev allaž atkārto un ar vienu aci uzmanīgi vēro vīru rūtainā kreklā.

Protams, viņš Džordžu varēja krogū vispār nelaist, kaučo vai tāpēc vien, ka tas jau atnāca viegli iereibis. Džordžam vispār daudz nevajaga. Un viņam ir briesmīgi nešķīsta mute. Pienāk brīdis, un viņš sāk citus aiztikt. Tāpat pa jokam vien. Bet reizēm viņš piemin arī vecas un sen aizmirstas lietas, un dažs to ņem launā. Džordžam jau kādreiz ir likts manīt, lai viņš te nenāk. Toreiz, priekš gadiem pieciem, kad izcēlās kautiņš, viņš bija vairāk vainīgs nekā Uldis. Ar savu nejauko muti.

Bet cik ilgi lai atceras vecus naidus? Kā lai viņu raida laukā, ja puse krogus viesu ir viņa draugi un paziņas?

Krodzinieks tomēr pie sevis nolemj neizlaist vīru no acīm. Un tikko radīsies aizdomas, ka Džordžam ir diezgan, tā viņam būs jāiet prom. Savā krogū viņš mīl kārtību un mieru.

Vienīgā laime, ka nav atnācis Uldis. Tas vispār te tagad reti rādās.

Bet pēc neilga brīža lēnām atveras durvis, un kas tur stāv, ja ne Uldis?

Nekad neder par agru priecāties.

Ulža seja ir drūma. Tikko labvakaru atņemdams, viņš piestājas pie letes un pasūtina alu. Turpat netālu stāv Dorīna un viegli vīpsnā. Kā gan cietums šo cilvēku ir samaitājis! Bet viņa nevienam nesaka ne vārda. Ir tāda lieta, ko sauc par profesionālo ētiku.

Uldis pamana Džordžu un pamāj tam viegli ar galvu.

Džordžs. Nekāda naida viņam uz šo vīru vairs nav. Kas ir bijis, ir izbijis. Tagad Džordžs guļ platā divguļu gultā, kas kādreiz piederēja Uldim. Un tas ir viss. Par savu bijušo sievu viņš jau labu laiku nav domājis, un ja to satiktu ielā, tad droši vien nemaz nepazītu. Un pat ja pazītu? Viņi bija sveši cilvēki.

Uldis sūc alu un domā.

Varbūt viņam gluži tā nederēja ar Lindu runāt. Par iešanu pie Dorīnas. Tas bija aplam. Bet viņš taču vairākkārt bija devis iespēju atkal izlīgt. Viņš taču bija prasījis — vai tev ir kas labāks padomā? — Un ko viņa? Tikai sapurināja savu garmataino galvu. Cik tālu pieaudzis vīrietis var pazemoties šāda meiteņa priekšā? Visam ir robežas.

Nu labi. Varbūt tomēr derēja pavaicāt, vai neaziesim un kino?

Un ja nu viņa būtu atbildējusi: paldies, bet es gaidu Hariju? Ko tad? Kā viņš tagad justos?

Nē, nē. Tomēr ir jāsakož zobi un jārauga par Lindu nedomāt. Viņš tai noteikti ir par vecu. Jaunie der kopā ar jauniem.

Visapkārt dūc krogus čala.

Viņš iztukšo kausu un pasūtina nākošo. Atspiedies ar elkoņiem pret leti, viņš klausās balsu murdoņā. Pie stūŗa galda uzbrāzmo skaļi smiekli. Kāds skaļi pasūtina dzērienus un sniedz viņam gaŗām naudas zīmi. Krodzinieka kasē šķindēdama bīdās aktvilktne. Ir labi tā stāvēt un nekā nedomāt.

Uldis aizkveldina cigareti, un tad viņam ienāk prātā, kas Lindai gan ir par skaistām zilām acīm. Tāds zilums ir vijolītēm agrā pavasarī. Bet ne acis vien. Linda vispār . . .

Kāds ir atvāzis klavieŗu vāku un uzsit dažus akordus. Nu Džordžs droši vien dziedās. Pareizi. Pēc maza brīža pierimst krogus troksnis. Ja vēl kas ir sakāms, tad tas tiek pateikts čukstus. Tad atskan Džordža balss. Pilkardijas rozes. Tā ir viņa mīļākā dziesma. Cik viegli viņš to dzied un cik dzidri skan augšas.

Džordžam savā laikā būtu vajadzējis mācīties. Tad viņš šodien būtu ievērojams dziedātājs. Bet kā lai ogļrača dēls tiek pie skolas? Varbūt ka ir kādi, kas tiek. Džordžs nav no tiem. Kā lai zina? Varbūt viņam pietrūka uzņēmības?

Dziesma beidzas. Visi skaļi aplaudē. Uz klavierēm sāk krāties pilnas dzērienu glāzes: atzinība Džordžam un pianistam.

Uldis vēro putu gredzenu savā kausā un domā tālāk savas domas.

Piepeši viņam liekas, ka ir iestājies neparasts klusums. Viņš paceļ galvu un paveras apkārt. Džordžs ir piestājies viņam blakām un ar savu kausu vairākkārt iebada viņam plecā. Viņa seja ir sārta.

— Nu? Kā tad iet kroņa vīriem? — viņš prasa.

Ar to viņš atgādina cietumā un valsts maizē pavadīto laiku.

— Es dzeru savu alu un nevienu neaiztieku, — atsaka Uldis. No viņa balss var manīt, ka viņš vēlas tikt no Džordža vaļā.

— Džordž, nāc projām. Liec Uldi mierā, — saka krodzinieks ne pārāk laipni.

— Vai tad te rumāt vairs nav brīv? — Un pret Uldi pagriezies: — Tev ir vareni aizstāvji. Bez tiem tu laikam vairs nemāki iztikt.

Uldis izliekas nedzirdējis un gausi dzer.

— Ir labi, ka tu atkal esi uz brīvām kājām, — turpina Džordžs.

— Ļoti labi, atsaka Uldis.

— Tu man tagad varētu izdarīt pakalpojumu. Pavisam niecīgu pakalpojumu, — saka Džordžs. — Kā būtu, ja tu savu veceni pievāktu atpakaļ?

Kāds mēģina Džordžu aiz rokas vilkt projām, bet tas nikni izraujas un dzērāja iespītībā pielien Uldim vēl tuvāk. Viņa deguns turpat vai skaŗas pie Ulža sejas.

— Kā būtu, Uldi? Ņem savu veceni. Es tev pateikšu: man viņa ir apnikusi līdz šai te vietai.

Viņš ar pirkstu novelk gar kaklu.

— Paldies, saimniek, — saka Uldis, sniegdams atpakaļ iztukšoto kausu. — Es tagad iešu.

— Nekur tu neiesi! Tu tagad ar mani kopā izdzersi vienu kārtīgu dzeŗamo. Tu man to nedrīksti atraidīt. Jau tavu piecu sauso gadu dēļ nē.

Krodzinieks brīdi vēro Džordžu.

Nē, labi te nebūs, — viņš nodomā. Drošs kas drošs, jāpiezvana policijai. Džordžs ir sācis virināt savu nešķīsto muti, un tas nekad nav labi beidzies.

— Kā būtu, ja tu pievāktu savu veceni? Ko? Tu zini? Viņai tagad mute smird. Draņķe netīra zobus. Nu taču ņem viņu. Es kārtīgi piemaksāšu.

— Liec mani mierā.

Uldis dodas uz durvīm.

Džordžs skaļi iesmejas.

— Nē? Negribi vis, ko? Un es zinu, kāpēc tu viņu negribi. Tev ir prātā labākas mantas.

Uldis apstājas un skatās grīdā.

— Džordž, liecies mierā! — kāds sauc.

— Tu Uldim neesi pretinieks, — saka kāds cits.

— Ja Uldis tev pieliks pirkstu, tad tu aiz baillēm norīsi savus liekos zobus, — kaitina kāds trešais.

Džordžs nekā nedzird. Viņš ir aizsvilies naidā uz šo lielo plecīgo vīru, kas viņam reiz gandrīz atņēma dzīvību.

— Paklausaities! — viņš sauc pilnā balsī. — Vai jūs arī zināt, ar ko Uldis tagad iet?

— Pastāsti gan, — saka Dorīna. Viņa nav aizmirsusi pazemojumu tovakar, kad Uldis viņu negribēja. Katrai profesijai ir savs lepnums. — Vai tad ir pasācis puikas tramdīt?

Viņas smiekls atsedz nevienādu apbrūnējušu zobu rindu.

— Es jums pastāstīšu, — saka Džordžs. — Svētdien bijām ar veceni aizbraukuši uz Ņūstedes abeju. Pēc laika skatāmies: kas tad tur tā sēž, koku aizvēnī? Nu taču mūsu pašu Uldis! Un kā jūs domājat? Kas viņam sēž blakām? Roku rokā, kā tāds jauns mīlētāju pāris.

— Džordž! — brīdina Uldis aizsmakušā balsī. Viņš ir pagriezies atpakaļ un viņa acīs deg biedīga uguns. — Vēl vienu vārdu, un tu to nožēlosi.

Džordžs ir mazliet nobijies un neveikli smejas. Bet viņam tomēr ir jāturpina, lai pierādītu citiem savu drosmi.

— Jaunā dāma dzīvo šai pašā ielā.

— Ej! Nē! Vai tas var būt! — sauc vairākas balsis.

— Un vai jūs varat iedomāties, kā viņu sauc? Viņas vārds ir —

Divi ātri soļi. Grābiens. Krēsla kāja noņerkst spēcīgajā delnā un draudīgi paceļas pret griestiem.

— Vai tu klusēsi, tu lops!

Tai brīdī ienāk divi kārtībnieki un sagrābj viņa rokas.

— Skaties. Mūsu pašu Uldis, — viegli smīnēdams saka viens.

— Cietums nekā viņam nav līdzējis, — piebilst otrs.

Visapkārt pārsteigts klusums. Krēsls rībēdams nokrīt uz grīdas.

13.

Piecos cietumā pavadītos gados Uldis ir pieradis pie svītrotā tērpa. Arī pie ēdiena un cietuma kārtības. Tas viņam nav nekas jauns.

Vienā kamerā viņu ir trīs. Viņa biedri ir blēdīgs grāmatvedis un kabataszaglis.

Kad pienāk vakars, viņi reizēm pārspriež savas gaitas, atceras savas kļūdas un nolemj tās vairs neatkārtot.

Cietums reti kādu labo. Cietums kaldina apņēmību — nekļūdīties. Kas to saka, ka noziegums neatmaksājas? — Tie ir nieki. Ir tikai jābūt pietiekami veiklam. Veiklākam par likumu un tiesu.

Tādās reizēs viņi smīn par Ulža stāstu. Bieži vien viņi nespēj novaldīt skaļus smieklus. Un kā lai tur nesmej? Uldis izliekas, ka nezina, par ko viņš te sēž.

(Turpinājums sekos)

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Ziemeļnieki II daļa	$7.50
Ceļa zīmes Nr. 54.	$2.50
O. Liepiņš — Gustavs Vaza trimdā, rom.	$14.80
Latviešu Sinonīmu vārdnīca	$8.00
J. Venners — Ģimenes mājas augļu dārzs	$6.00
O. Dzērvītis — Atmiņas par LU studentu korp.	$2.00
J. Dūks — Latviešu tauta lielo maldu un iznīcības ceļos 1915 — 1940	$7.50
Ed. Freimanis — Ielas dārznieks, dzej.	$5.00
Kāre— Vienkāršība, dzej.	$6.50
A. Sābris — Lokanums un spīts	$6.00
Elv. Kociņa — Jādzīvo vien ir, rom.	$8.00
R. Aizupe — Sešpadsmit gadi Sibirijā	$12.00
M. Ozolnieks — Dzīves cīņa, stāsti	3.25
V. Kārkliņš — Teika par septiņiem kuģiem, rom.	$8.00
Z. Liepa — Atspulgu nams, dzej.	$5.00
V. Pelēcis — Malenietis karā, atm.	$5.50
P. Krūza — Virtuves māksla	9.60
E. Dunsdorfs — Latvijas vēsture 1710—1800	$22.50
Latvju dainas — Reiņa Birzgaļa ilustr.	8.00
Bergmaņu Valerijas — Velga, rom. I	6.00
Oļģerta Liepiņa — Stirnas pār kalniem I—II	15.00
Ceļa zīmes Nr. 53	2.50
G. Janovskis — Kur gaiļi nedzied, rom.	7.50
Al. Grīns — Trīs Vanagi, rom.	6.00
A. Barons — Paaudžu mezglos, rom.	6.00
Andr. Eglītis — Audiet mani karogā, dzej.	4.00
Indriķa Livonijas chronika	6.00

DV GRĀMATNICA

491 College ielā, Toronto, Ont. M6G 1A5. Tālr. 921-7121

Pārsniedzot $10 pasūtinājumu, pieskaitiet 5% pasta izdevumu segšanai. Zem desmit dolariem 10 % pasta izd.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ

125 BROADVIEW AVE., Toronto, Ont. M4M 2E9

Lūdzu sūtiet man LATVIJU AMERIKĀ uz

☐ vienu gadu	$21.—
☐ 6 mēnešiem	$11.50
☐ 3 mēnešiem	$ 6.—

Mr., Mrs., Miss. .....

Adrese: .....

.....

Jauns abonents Δ pagarinājums Δ

Čekus lūdzam rakstīt uz LATVIJA AMERIKĀ PUBLISHING LTD. vārda.

Ziemeļos no Supēriora ezera

Interesants bija izbraukums uz ametista raktuvēm, kas atrodas 35 jūdzes no Sanderbejas pie Elbova ezera un ir lielākās Ziemeļamerikā. Raktuves ir samērā jaunas, sākušas strādāt tikai 1967. gadā. Izspridzinātos ametista iežus notīra un mazgā. Atklājas mirdzoši kristalli, vairums violetā krāsā vai tumši brūni. Tie ir vērtīgi izrakteņi, kuŗu cena atkarā no lieluma. Tos eksportē uz Braziliju, kur apstrādā un sūta atpakaļ Kanadas tirgū. Raktuves brauc skatīties arī tūristi no tālajām aizjūras zemēm.

Ontario etniskās preses darbinieki autobusā turpināja ceļu uz 225 jūdžu attālo Vavu. Transkanadas lielceļš visu laiku ved gar Supēriora ezera ziemeļu krastu, atklājot skatam ziemeļu dabas skaistumu. Viena ceļa pusē vietām paceļas augstas klintis, bet otrā pusē krauja ar ezeru lejā. Dažreiz šķiet, ka nupat ceļš izbeigsies ezerā, tad tas izvijas caur klintīm un mežiem, garām krāčainām upēm, līdz tūristu centram Vavai, kas ir katra fotofrafa paradīze un makšķernieku sapnis.

Vava ir indiāņu vārds un nozīmē meža zosi. To pārņēmuši pirmie baltie pionieŗi, vērojot tūkstošiem meža zosu gadskārtējos lidojumus no ziemeļiem uz dienvidiem. Transkanadas 17. lielceļa malā lielas zoss metalla veidojums uz augstas pamatnes sveic iebraucēju Vavā, kuŗas iedzīvotāju skaits ir 5000. Etniskās preses pārstāvjiem Vavā bija sagādāts hidroplāns apkārtnes apskatei no putnu lidojuma, atklājoties skaistām dabas ainavām, daudzajiem ezeriem, upēm un mežiem. No augšas lūkojoties, cilvēku darbi šķiet mazi un niecīgi, bet pasaule atveŗas plaša un krāšņa. Nav brīnums, ka astronauti, kas lidojuši izplatījumā, kļūst svētbijīgi. Zeme ir skaista, mūsu vienīgās mājas bezgalīgajā, neizdibināmā kosmosā.

Ceļojuma intensīvākā diena Vavā beidzās ar vakariņām un pieņemšanu Vikinga restorānā, kuŗu etniskai presei bija rīkojusi Vavas pilsētas Tirdzniecības kamera. Vakaru ievadīja kameras prezidents Džēms Akvino, pasniedzot zoss simbolu Etniskās preses apvienības prezidentam V. Mauko. No Ontario tūrisma un industrijas ministrijas pateicās etnisās preses ceļojuma organizātājs un vadītājs A. F. Vens. Pieņemšanā ekskursanti iepazinās ar vietējiem somu, vāciešu, dienvidslavu un holandiešu etnisko grupu pārstāvjiem. Žēl, ka nebija ieradušies arī latvieši.

Otras dienas izbraukumā ar autobusu bija Vavas pilsētas apkaimes apskate, kas ar savu ainavu skaistumu, vēsturiskām vietām, laivu izbraukumiem, makšķerēšanas, peldēšanās un nometņošanas iespējām katru gadu pievelk tūkstošiem tūristu. Vava ir izlauzusi sev ceļu šķautnainajā granītā pie Supēriora ezera, kas ir lielākais saldūdens ezers pasaulē, ar daudzajām peldvietām smilšainajā pludmalē. Ezers ir dziļš, ar aukstām zemūdens strāvām. Vislabākais laiks atvaļinājuma pavadīšanai šeit ir jūlijs, kad gaisa temperātūra sasniedz 80 — 90 gradu pēc Farenheita, jo ziemeļos pavasaris sākas vēlu.

Supēriora ezerā ietek vairākas upes, no tām tuvējās Magpajas un Mičipikotenas upēs ir divi lieli ūdenskritumi — High Falls un Silver Falls. Vava atrodas 1800 pēdu virs jūras līmeņa, un no tās apkārtnes augstākā kalna ceļa var saskatīt bāku Supēriora ezera krastā. Vavā atrodas daudzas dabas bagātības: dzelzs rūdas un zelta raktuves, kuŗas atklāja 1897. gadā. Apskatei bija pieejamas Sēra Dunkana virszemes dzelzs rūdas raktuves, kuŗās no 1957. līdz 1967. gadam izrakts 9 milj. tonnu rūdas. Rakšanas darbi tiek veikti ar spridzināšanu, ieurbjot slānī ap 50 collu dziļus caurumus, kuŗus piepilda ar sprāgstvielu. Ziemeļos no Vavas ezera atrodas Makloda apakšzemes raktuves, kas gadā dod 3 milj. tonnu dzelzs rūdas. Šajās raktuvēs divas vertikālas šachtas sasniedz 2066 pēdu dziļumu.

Tālāk ap 6 stundu ilgais brauciens ar vilcienu turpinājās uz Sūsenmariju, šķērsojot vientuļīgu apkārtni Lielo mežu plašumā tikai retās vietās parādījās kāda lauku saimniecība. 290 klinšu grēdām augstos kalnos, pāri straujām upēm un gar ezeru krastiem. Visa plašā apkārtne, kas piekļaujas lielā Supēriora ezera ziemeļaustrumu krastam, pazīstama kā tūristu, dabas mīļotāju, mednieku un makšķernieku paradīze. Sevišķi skaists ir Agavas upes ūdenskritums un Agavas kanjons, kas skatam paveŗ arvien jaunus krāšņumus. Mežos mājo daudz lāču, alņu, bebŗu un citu dzīvnieku, bet daudzās upes, ezeri un kalnu strauti pazīstami ar zivju bagātību.

Abitibi sabiedrības papīrmalkas cirtēju nometnē pusdienojot. Attēlā redzami etniskās preses ekskursijas dalībnieki pie maltīšu galdiem.

Pēc apmešanās Sūsenmarijas viesnīcā, pirmais ceļvedis pie turienes latviešiem bija telefona grāmata. Pēc īsas sarunas bija izdevība viesoties pie vietējās Daugavas vanadžu priekšnieces Ausmas Krūmiņas, kas savā laikā vadījusi latviešu tautas deju grupu Ziemeļnieks. Sūsenmarijā nodibināta etniskā operas sabiedrība igauņa Arno Ambela vadībā. Tā darbojas pie Tautas mākslas padomes Ontario provinces atbalstā.

Pārlapojot šī gada programmu, izrādījās, ka operas korī dzied arī latvieši: Ausma Krūmiņa (alts) un Māris Pone (baritons), kas ir Algomas kolledžas mācības spēks. Skatuves meistara palīgi ir Ināra Peniķe un Pēteris Zariņš. Operas sabiedrības šī gada uzvedums — Flotova opera Marta, galveno lomu tēlojot kroātu izcelsmes solistei Lidijai Fričai. Starp operas sponsorētājiem bija lasāms arī H. Oses vārds. Vietējā latviešu draudzē apvienoti ap 80 locekļi. Dievkalpojumi māc. E. Lanģes vadībā notiek katru otro mēnesi. Draudzes priekšnieks ir Ed. Vismanis, bet dāmu komiteju vada Vija Līčkrastiņa. Rosīgi darbojas arī DV Sūsenmarijas nodaļa, kuŗā 20 biedru.

Sūsenmarijas pilsētas pirmie dibinātāji 1668. gadā bija jezuītu misionāri. Pilsētas saimnieciskais uzplaukums sākās ar dzelzceļa būvi 1899. gadā un dzelzrūdas atrašanu Algomas apgabalā. Tagad pilsētas saimnieciskā dzīvē ievērojamu vietu ieņem Algoma Steel metallrūpniecība un Abitibi papīrsabiedrība. Algoma Steel ražo vairāk nekā 3 milj. tonnu tērauda gadā un ir modernākā visā Ziemeļamerikas kontinentā. Rūpniecības iekārta ieņem 14 akru lielu zemes gabalu Sv. Marijas upes krastā. Fabrika izlieto gadā 2,5 milj. akmeņogļu Ar izdedžiem piepilda upes līci, tā paplašinot teritoriju jaunām fabrikas ēkām. Diennaktī četrās kausējamās krāsnīs izkausē 45 tonnas dzelzs. Krāsnis ir 17 pēdu augstas. Algoma Steel rūpnīcās nodarbinātas 8000 personas, to vidū arī latvieši. **V. Sidare**

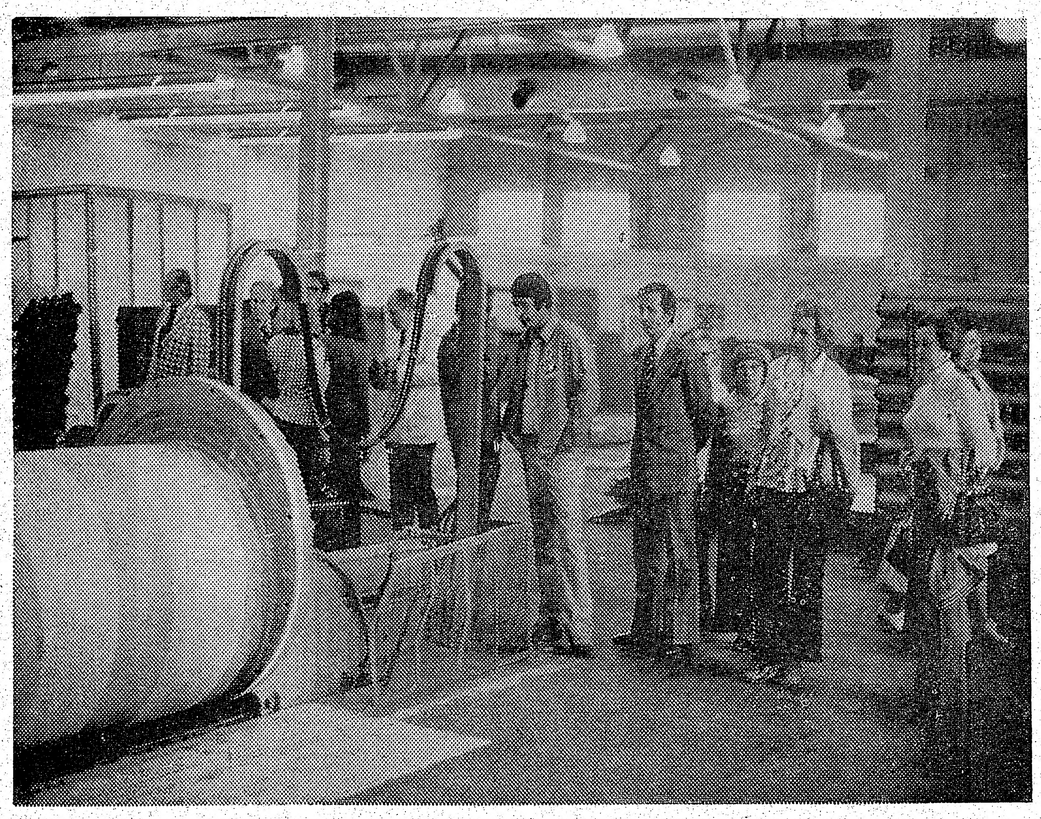

Etniskā preses pārstāvji Abitibi papīrfabrikā Sanderbejā.

DĀVANAS KATRAM GADĪJUMAM

KERAMIKA, ROTASLIETAS, ĀDAS UN KOKA IZSTRĀDĀJUMI, AUDUMI, GRĀMATAS, APSVEIKUMU KARTTITES

DAUGAVAS VANAGU GRĀMATNĪCĀ

Latviešu namā, 491 College ielā, Toronto, Ont. M6G 1A5
(atvērta katru dienu no pl. 12 dienā līdz 8 vak.,
vasaras laikā sestdienās, un svinamās dienās slēgta).
Pieņem maksājumus par laikrakstu un sludinājumus.
Pārsūtām naudu, certifikātus un saiņus uz Latviju (pēc kataloga). Tuvākai informācijai zvanait.

921-7121

Saviem radiem un draugiem Latvijā
Jūs varat nosūtīt
PĀRTIKU ▪ RUBĻU CERTIFIKĀTUS
AUTOMOBIĻUS ▪ MOTOCIKLETUS
Tuvāka informācija
DV GRĀMATNĪCĀ,
491 College St., Toronto. Tel. 921-7121

No Rigas lidz Tālavai

PRĀVESTS DR. V. SANDERS STĀSTA PAR APCIEMOJUMU OKUPĒTAJĀ LATVIJĀ

Toronto Austrumu draudzē 4. augusta svētdienā viesojās agrākais ilggadējais Liepājas Sv. Annas baznīcas mācītājs un kādreizējais demokratiskās Latvijas saeimas deputāts prāvests Dr. Visvaldis Sanders, kas ar dzīvesbiedri bija ieradies no Vircburgas, Rietumvācijā, viesoties pie piederīgajiem Otavā un labprāt paklausīja aicinājumam apmeklēt arī Toronto. Arī pirms dažiem gadiem viņš bija šīs draudzes viesis, bet šoreiz sprediķoja draudzes lauku īpašumā Tālavā, brīvdabas baznīcā. Pēc dievkalpojuma viesis piedalījās Tālavas pārvaldes rīkotajā draudzes pēcpusdienā, kur 94 apmeklētājiem pastāstīja par latviešu dzīvi Rietumvācijā, vēlāk daloties iespaidos par okupētās Latvijas apmeklējumu.

Dievkalpojumā ar 112 dievlūdzējiem prāv. Dr. V. Sanders pēc draudzes mācītāja A. Brieža ievada liturģijas teica sprediķi, runādams par nastu nesējiem un kristīgo mīlestību. „Tā nav Kristus mīlestība, kas visur redz tikai aizslēgtas durvis," teica Dr. V. Sanders, „jo citu pasaule mūs neinteresē, tikai pašu dzīve", un aizlūdza arī par tautu dzimtenē.

Dievkalpojumā, tāpat draudzes pēcpusdienā, bija ieradušies ne tikai pašu draudzes locekļi, bet arī viesi no citām latviešu draudzēm, to vidū arī Toronto Sv. Andreja draudzes priekšnieks J. Pētersons, Bramptonas draudzes priekšnieks E. Plūdums, dažiem ierodoties arī no Kanadas „latviešu apriņķa". Tālākā viešņa bija Nora Hāze no Jangstaunas, Ohaijo, ASV. Draudzes pēcpusdienu ar uzrunu ievadīja draudzes priekšnieks E. Ziplāns, apsveikdams Dr. V. Sanderu un īsumā pakavējoties tikai pie dažiem viņa nozīmīgākajiem dzīves posmiem, jo no klātesošajiem daudzi sirmo garīdznieku, kas pietuvojies jau 90 mūža gadam, pazina personiski, to vidū arī daži, kurus viņš bija iesvētījis, laulājis vai kristījis viņu bērnus, kā arī agrākie liepājnieki. E. Ziplāns pateicās arī Tālavas pārvaldes dāmu komitejai ar tās priekšnieci O. Vandeli, kas bija klājusi gaumīgu kafijas galdu, un N. Zoldneram no Otavas, ar kuŗa palīdzību bija izkārtota prāvesta viesošanās.

Pēc Tālavas priekšnieka E. Grotāna aicinājuma nodziedāja Tālavas dziesmu. Dr. V. Sanders visai bezcerīgi raksturoja latviešu nacionālo un sabiedrisko dzīvi Rietumvācijā, kur latviešu draudzes samazinājušās. Tā Vircburgā no agrākajiem 200 draudzes locekļiem reģistrēta vairs tikai apm. puse. 60 šajos gados miruši, bet savas saistības ar draudzi kārtojot tikai 12. Tāds pats stāvoklis esot arī citās latviešu draudzēs Rietumvācijā. Neviens nezinot, cik pašlaik latviešu dzīvojot Rietumvācijā. Tādu ziņu neesot arī Latviešu centrālai komitejai, pat mācītājiem neesot precīzu datu. Latviešu draudzēs maz jaunatnes, maz kristību un laulību.

Esot arī saplakusi un sašķēlusies latviešu sabiedriskā dzīve; tā varot vēl eksistēt ar Rietumvācijas valdības atbalstu latviešu organizācijām, tāpat Vācijas latviešu nedēļas laikrakstam — „Kā to avīzi sauc?" jautāja runātājs. „Latvija", klausītāji palīdzēja atcerēties. Dr. V. Sanders izteicās kritiski arī par iecerēto jauna invalida nama celšanu. „Es ar viņiem gribēju par to runāt," teica viesis, bet rezignēti piebilda: „Nu, ko tad tur runāt — spēlē konkurenci ar Daugavas Vanagiem."

Vircburgas 80 latviešiem trīs biedrības — DV YMCA un invalidi, kas tad sākuši rīkot sarīkojumus kopēji, bet atlikumu sadalot uz trim daļām, un visi esot apmierināti. Runājot par Vācijas politiskiem apstākļiem, Dr. V. Sanders norādīja uz sociālistisko noslieci, bet vai tā aiziešot līdz komūnismam, grūti pateikt. Bijušā kanclera Vilija Branta lieta varētu nonākt līdz „Vācijas votergeitei", jo parlaments prasot izmeklēt, cik tālu padomju spiegi bijuši viņa draugi. Ja pierādītos, ka Brants runājis nepatiesību, tad sociāldemokratu partijai draudētu sabrukums, bija Dr. V. Sandera secinājums. Tālāk viņš apgaismoja bēgļu stāvokli Rietumvācijā, kuŗiem valdība devusi lielu atbalstu. Pilsētās uzcelti sociālie nami, paaugstināti pabalsti, strādnieki saņem lielākas algas, piemērojoties dzīves dārdzības pieaugumam. Runātājs pieskārās arī studentu nemieriem un vispār jauniešu uzvedībai.

Kokļu ansambļa Vaidelotis vadītājs Visvaldis Freimanis atskaņoja uz kokles kādu paša komponētu dziesmu, kuŗu sarakstījis Tālavā, nospēlējot arī kādu no iepriekš sarakstītajām.

Runas otrā daļā, ko, liekas, klausītāji visvairāk gaidīja, Dr. V. Sanders pastāstīja par okupētās Latvijas apmeklējumu, jau sākumā piebilzdams, ka „esmu tagad brīvs pilsonis, varu braukt, kur man patīk un darīt to, kas man ir tuvs". Viņš paskaidroja, ka Latviju apmeklējis kā viens no pirmajiem garīdzniekiem, par ko vēlāk „man uzbruka un gribēja pataisīt par komūnistu. Mani neinteresēja režīms, tāpat kā braucot uz Grieķiju," teica runātājs. „Es gribēju redzēt Latviju, galvenokārt cilvēkus, kas tur palika — mani bijušie audzēkņi, draudzes locekļi, mākslinieki, žurnālisti. tie visi bija ļoti pateicīgi. Aizbraucu uz Siguldu, apmeklēt kādu kolchozu, kuŗu vada kāds agrākais Selonijas loceklis, runāju ar zvejniekiem. Man arī prasīja, kas man tagad Latvijā patīkot un kas nepatīkot. Jautāju, vai es drīkstu brīvi runāt? Kad man to apstiprināja, es teicu: Jums par daudz to krievu, neliekas nemaz, ka būtu Latvijā! Tad man pateica, ka tā esot taisnība, bet ko lai darot — Rīga tagad esot industrijas pilsēta, kur lai ņemot strādniekus — jūs tik daudz aizbraukuši projām, Latvijā ierodoties pat Volgas vācieši."

„Tad es teicu," turpināja Dr. V. Sanders, „ka dzīvokļi nolaisti, ielas neremontētas. Visi smējās. Sarunu vadītājs paskaidroja, ka tā esot visā Krievijā, jo īres lētas un nesedzot māju uzturēšanas izdevumus. Tad man jautāja, kādēļ mums svešumā esot archibīskaps, jo Latvijai varot būt tikai viens archibīskaps, tur, kur ir territorija. Uz tā pamata man iegrieza," teica prāvests un turpināja: „Jautāju kultūras komitejai, vai iespējams braukt uz Liepāju? Varbūt atļauju būtu arī dabūjis, bet es pats to nevēlējos, lai nesagādātu nepatikšanas viņiem un pats sev, it kā es baudītu kādu īpašu privilēģiju."

Runātājs stāstīja arī par dziesmu svētku simtgades koncertu Rīgā ar 12.000 dziedātājiem, bet viņam neesot paticis, ka šie svētki saitīti ar padomju svētkiem un Latvijas aneksiju. Dziedātas arī krievu kompozicijas. Sajūsminājusi dziedātā Pūt, vējiņi, Lauztās priedes, Gaismas pils. Doma baznīcā ierīkota koncertzāle, altāris gan izņemts, bet citādi baznīca atstāta nepārveidota. „Tur ir labi koncerti, es varu pateikt," atzina runātājs. Pareizticīgo baznīcā ierīkota kafejnīca, bet Ļeņingradas vācu baznīcā — pirts." Archibīskaps Matulis aicinājis sprediķot. Dr. V. Sanders runājis Jāņa baznīcā, kur viņa sprediķi noklausījušies 300 dievlūdzēju. „Jaunatnes baznīcā nav, pat cilvēki pusmūža gados tur neierodas," konstatēja prāvests.

Tas galvenos vilcienos bija viss, ko runātājs par Latvijas apmeklējumu varēja pateikt. Jautājumu nebija arī klausītājiem.

—ls—

27 gadus vecais Pāvils Brūveris, kas studējis Rīgas medicīnas institūtā līdz apcietināšanai.

25 gadus vecais Olafs Brūveris.

Daniels Brūveris, kas pēc ilgām pūlēm un bada streika beidzot izkļuva pie dzīvesbiedres Rietumvācijā, jūlija beigās ieradās Ņujorkā, lai cīnītos par savu Rīgā apcietināto brāļu Olafa un Pāvila Brūveŗu atbrīvošanu. Pēc tam viņš devās uz Vašingtonu, lai cīņu savu brāļu labā turpinātu. Augšējā attēlā Daniēls Brūveris redzams demonstrējot ar lielu plakātu pie Apvienoto Nāciju nama Ņujorkā.

ASV DV jaunā valde

DV ASV jaunievēlētā valde priekšsēža J. Utināna vadībā sadalīja pienākumus šādi. Jāzeps Utināns priekšsēdis (ievēlēts atsevišķi), Voldemārs Aparjods — priekšsēža vietn. un kultūras noz. vadītājs, Jānis Pogenbergs — sekretārs, Paulis Rudzītis — finanču noz. vadītājs, Edgars Peniķis — aprūpes nozares un iekšējās informāc. nozares vadītājs, I. Švānfelds — sporta nozares vadītājs, Andrejs Spārniņš — biedrzinis un ASV kopas vadītājs, Arturs Valters — ārējās informācijas noz. vadītājs un DV pārstāvis austrumu krastā un Ilze Rūķe — jaunatnes nozares vadītāja. Sēdē piedalījās arī jaunievēlētā vanadžu priekšniece Anita Utināne. Sēdē bija ieradies arī revīzijas komisijas pārstāvis Jānis Vilciņš, kas paskaidroja, ka revīzijas komisija konstruējusies šādi: priekšsēdis Jānis Vilciņš, tā vietnieks Alfrēds Puķīte un sekretārs Ilgonis Priedulājs.

Sēdi ievadot, valdes locekļi ar klusuma brīdi pieminēja mūžībā aizgājušos: Ziemeļrietumu DV ilggadējo priekšsēdi Jāni Endziņu un rosīgo tautas deju kopas vadītāju Vēru Rulliņu.

Ziemeļrietumu DV apvienību turpmāk vadīs Vilis Žumburs un Indianapoles apvienības priekšnieka Laimoņa Mārtiņa pienākumus pagaidām veiks Vīgo Burģis.

J. Utināns plašāk ziņoja par DV CV sēdi Anglijā un pieņemtajiem lēmumiem. DV filmas gatavošanu ASV uzņēmies V. Lapenieks saziņā ar Dienvidkalifornijas DV priekšsēdi E. Leimani.

DV ASV valde nodeva 750 dol. Latviešu nacionālajam fondam Zviedrijā, sagaidot, ka turpmāk abas informācijas nozares tur atradīs kopēju valodu.

J. Utināns vēl ziņoja, ka DV CV piešķīrusi 750 dol. Gaŗezera vasaras vidusskolai. Zelta nozīmes un CV atzinības raksti piešķirti visiem, kuŗus DV ASV valde minējusi apbalvošanai. Zemes valde piešķīra goda rakstus Jurim Ķešanam, Elzai Ozolai un Leonīdai Petraškai Nebraskā. Valde piešķīra līdzekļus 9 saiņu sūtīšanai cietušajiem tautiešiem. Piešķīra arī 100 dol. Minsteres vasaras kursiem, vienai jaunietei 100 dol. Divreiz divi nometnes izdevumiem un diviem biedriem slimību gadījumā 500 dol. apmērā. I. Švānfelds ziņoja, ka 17. augustā Gaŗezerā notiks šaušanas sacīkstes Kalamazū apvienības izkārtojumā.

E. P.

Toronto latviešu kreditsabiedrība

491 College St., Toronto, Ont.
M6G 1A5

T.L. Kred. sab.
HAMILTONAS NODAĻA
16 Queen Street North,
Hamilton, Ont.,
L8R 2T8

MAKSĀ

6% par noguldījumiem
7% par 1 gada ilgtermiņa noguldījumiem
8% par 3 gadu ilgtermiņa noguldījumiem
9% par 3 gadu ilgtermiņa noguldījumiem (% saņemot termiņa beigās).

Minimālais ilgtermiņa noguldījums ir $2000.00. Visi naudas noguldījumi apdrošināti. Dzīvības apdrošinājums līdz $2,000.00 procentuāli atkarībā no biedru vecuma iemaksāšanas brīdī.

IZSNIEDZ

apdrošinātus personiskus aizdevumus līdz $10,000.00.
māju obligācijas līdz $50.000.-.

Toronto birojs pirmdienās slēgts.

Tas atvērts: otrd. — ceturtd. no 10 rītā — 7.30 vakarā, piektdienās no 10 rītā — 8.00 vak. Sestdienās no pl. 9 — 1 pēcp.

TĀLRUNIS

924-2551

924-2552

Hamiltonas birojs
atvērts otrd. un ceturtdien no 6.30 vak. — 9 vakarā.

Tālrunis 529-7939

SKYLINE
REAL ESTATE LIMITED

I. JANKOVSKIS, PREZ.

NEKUSTAMI ĪPAŠUMI

APDROŠINĀŠANAS AĢENTŪRA

OBLIGĀCIJAS

ĪPAŠUMU NOVĒRTĒŠANA

Galvenais birojs:
87 Roncesvalles Ave
TORONTO 3, Ont.
533-8553

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS
TĀLR. 534-1403, Toronto

Eduards Treimanis

DIVAS PASAULES

romāns

(46. turinājums)

„Ak uz kuģiem biji? Varēji paciest lēno līgošanos?"

„Domāju: nebūs sasmakusi dzīve; dabūšu pa pasauli izvēdināties. Atstāju cementa putekļus un kļuvu kuģa puika. Bet prieka maz iznāca — disciplīna kā trako krekls uzvilkts. Pēc mēneša mans jūras sapnis bija noslīcis. Iekūlos izmeklēšanās; sākās nīkšana tiesās un slimnīcās."

Pierimstos Viktoru izprašņāt, jo manu, ka dažus piedzīvojumus viņš negrib atrakt.

„Šeit tev mazāk brīvības nekā flotē."

„Tā nav vis! Mani laiž pastaigāties; svētdienās braucu pie draugiem; pa nedēļu mācos slimnīcas skolā."

„Gatavojies amatam?"

„Nē — atkārtoju matrikulācijas klasi. Studēšu angļu valodu — izlases grupā. Tāpēc vajag augstas atzīmes."

„Krietni ko dzīties, vai ne? Kad iespēji dzejot?"

„Nav ko bēdāt: zināšanas tikai jānoslīpē. — Dzejošana ir smadzeņu masāža — gara norūdīšana — kā fakīram gulēšana uz adatām."

„Vai nav prātīgāk samierināties ar parastu klasi un sākt studijas tūliņ?"

„Nevaru, kamēr esmu šeit. Ierobežojumi."

Gribu vaicāt, kāpēc Viktors nav skolā, jo ir pirmdienas priekšpusdiena, bet pienāk māsa un aizsauc manu sarunu biedru.

*
* *

Biljarda telpā mani saņem krēsls atplestām rokām. Viņa klēpī var dziļi ieslīgt, gandrīz pazust. Ienāk viens otrs pagrūstīt bumbus, bet runā mierīgi un maz — tikai savā starpā. Man skatās pāri — neredzot, jo esmu nenozīmīgāks par mēbelēm. Tās var noderēt, bet cilvēks cilvēkā neredz noderības — atskaitot tuviniekus, darba devējus, kalpotājus un — minī meitenes, ar kurām patiktos iet gultā. Varu stundām lasīt, iziet pastaigāties gaiteņos un atkal lasīt.

Maknilija kundze atvedusi Kanadas slavenā rakstnieka Artūra Heilija Viesnīcu. Pozitīvisma romāns — amerikānisks. Sižets sabaŗots ar baldriānu; no grāmatas to ieelpo lasītājs, kas tad bauda aizrautības stundas. Tādus darbus cilvēki nelasa literātūras dēļ; ar tiem ārstē garlaicību. Domāšana atkrīt — noreibums ataijā vieglumu. Lasītājs līgo skaidrības un vienkāršības saulainē.

Galvenais raksturs, Pēteris Makdermots, uzkundzējas lasītājam — kļūst viņa otrs es. Pēteris ir godīgs, čakls, gudrs. Viņš cietis un atkal cieš, tāpēc ka ir vīrišķīgs un sievietēm iekārojams.

Bez mīlestības cukura un piparmētrām neiznāk tāds romāns, kas lasītājam kļūst plāksteris, ar ko dziedēt savu saskrambāto patību. Tāpēc Heilijs iepotē Pēteŗa laulības dzīvē pienācīgo sāpi, bet viņa palīdze — cildenās amerikānietes prototips — Pēteŗa vecās mīlestības sastrutojumu izārstē ar savu izpratni un sadarbību. Lai lasītāju jo vairāk pakutinātu, Kanadas rakstniecības meistārs liek Pēterim izglābt no izvarošanas jauniņu bagātnieci, kas tā sajūsminās par varoni, ka drīz pati viņu bildina.

„Teicama motivācija!" priecājas cinisms. „Freuds šādu samezglojumu viegli izskaidrotu: kaislība ir kaislība! Dažādos — pat šķietami nejēdzīgos — veidos to var uzkurināt, un pat ačgārnos veidos to var nodzēst."

„Bet Umurs tādu mīlestības vijumu sauktu par banālitāti," es gudroju.

„Piesargies ar spriedumiem par Umuru!"

„Kāpēc? Neesmu rakstnieks."

„Umuram daudz nozīmē grāmatas izdevējs."

„Pielāgo spriedumu?"

„Ja izdevējs pareizais, lasa tikai izdevušās lappuses."

„Vai pat Umurs sācis griezt kultūras ruleti?"

„Bet par to pat cinismam jābaidās runāt, var sašķobīt latvisko vērtību dievnamus."

„Cinism, tu esi nekaunīgs!"

„Cinisms aizvien nekaunīgs — tas ir nekaunības vecākais brālis."

„Tāpēc man esi kā varžacis, kā kašķis, kā spitālība, kā vēzis, kā —"

„Neaizraujies, nekrīti salīdzinājumos, uztraukumā aizplūst tavs prāts."

„Nezūdies par manu prātu, tas salāpīts, pēc desmit dienām iešu mājās."

„Tiesa, tiesa: jauns prāts tev izperēts — vingrinās dziesmu, jo sekste aug!"

„Tas tevi kaitina, cinism?"

„Nepavisam nē! Tavam gailēnam zobgalība ķērcienā."

„Prāts nevar elpot, ja nav kritisks."

„Drīz vairs nebūšu tava velnišķā daļa — drīz visa tava patība saplūdīs manī."

„Kļūsu skābputras spainis, kuŗā vārījums rūgst, sūkalājas, čūkst."

„Dzīvosi, līdz rūgtums tev nospers vāku, līdz tevi vedīs atkal uz šejieni samudžinātos, iekaisušos nervus iztaisnot. Ir šeit, ir brīvībā esmu reizē tavs lāsts un tavs glābējs, jo tu nevari izkāpt no šodienas un paslēpties no šīs pasaules."

Atmetu strīdam ar roku un turpinu lasīšanu. Man ir pliekani ap dūšu, bet nejaudāju grāmatu aizvērt — gluži kā izēdājs, kas žegodamies turpina nolietot trīskāršu devu putu krējuma ar zemeņu ievārījumu.

Heilija Viesnīcā pstoņu nav; baltumā nav nekādu sārņu, melnums ir melns bez žēlastības. Labie ļaudis labumā izčākstējuši, sliktie sliktumā saziedējuši. Esmu lasījis, ka šādus raksturus sauc par plakaniem, pretēji apaļiem, kas ir kā dabiski cilvēki — labo un slikto, puslabo un pusslikto īpašību apvienojumi. Šodien padziļināta literātūra smīn par plakaniem rakstuŗiem; smīn arī prasīgais lasītājs. Bet masu vientiesībai plakanība patīk. Vientiesība saprotas ar viduvējību; tās bijušas Heilijam labvēlīgas ar slavu un miljoniem.

Arī fābulā, kas patiesībā tikai darba skelets autora domu, problēmu, atziņu un raksturu sasaistīšanai, Heilijam gadījušās kļūmes. Kādam blēdim jānoslēpj automobilis, ko tas tad brauc milzu gabalu no Jaunorleānas uz Čikagu, saņemdams par savu pārdrošību tādu samaksu, kas pārsniedz automobiļa vērtību. Kāda jēga īpašniekam lieki tērēties un palielināt risku. Kāpēc spēkratus nevarēja noslēpt vai iznīcināt Jaunorleānas tuvumā? Nogremdēt upē, sadedzināt vai aprakt? Nu jā, — būtu zaudētas briesmas, pārdrošība, baiļošanās un braukšana; miegainais lasītājs varbūt noliktu grāmatu nepabeigtu. Blēdi, protams, noķer policija, kā pienākas pozitīvā reālisma fābulā. Jāsmīn tai vietā, kur autors sadzen vairākus romāna darboņus tieši vienā laikā vienā un tai pašā cēlājkastē un tos bez žēlastības nosit vai apdauza, lai tādā veidā tiktu no saviem ļaudīm vaļā. Arī mūsu Anšlavs Eglītis dažkārt sit lasītāju nokautā ar saviem sagadīšanās gājieniem, bet tik nekaunīgs kā Heilijs Eglītis tomēr nav.

Vai šī grāmata pārstāv labāko, kas kanadiešu rakstniecībā? Laikam tāpēc grūti runāt par šīs tautas devumu. Kviešiem, izrakteņiem un vēršiem bagāta kultūras zeme: laudis priecājas par sevi. Simt neatkarības gados tālāk par plakanu fābulu romānā nav tikuši. Ar šo tautu — vai ļaužu pūli, mums jāsasaista sava nākotne? Jāapmaina dainas pret indiāņu kauju klaigām un govju puišu lulināšanu? Pasakas pret mežoņu kaušanas stāstiem? Kāpēc? Kāda tur jēga? Kāpēc aizmest dzintarus un tad meklēt akmentiņus svešās smiltīs? Varbūt tad vairāk jēgas tā zūdīties un gremzties, ķildoties un spārdīties, līdz tevi kā vājprātīgo iedzen cietumā ārstēties?

Pasitu grāmatu padusē, izeju gaitenī, apstājos pie loga. Šai iestādē man logi ir labākie draugi. Kaut arī iekalti bruņās, tie aizvien man uzsmaida.

Kopš vakardienas rudens atkal pagājis soli pretī ziemai.

(Turpinājums sekos)

TORONTO ZIŅAS

● Gadskārtējā Kanadas nacionālā izstāde sāksies 14. augustā un turpināsies līdz 2. septembrim. Izstādes apmeklētāji par to pašu ieejas maksu varēs apmeklēt arī Ontario Place. Pieaugušiem ieeja vienai reizei 1,50 dol., studentiem no 13 līdz 17 g. v. 1 dol., bērniem līdz 12 g. v. 50 centu. Pensionāriem brīva ieeja izstāde paredzēta šādās dienās: 15., 20., 22., 27. un 29. augustā un 2. septembrī, pie kam ceturtdiena, 29. augusts, izsludināta par „Pensionāru dienu". Pensionāriem pie ieejas vārtiem jāuzrāda vecuma pierādījuma dokumenti.

● Toronto latviešu pensionāru apvienības delegāti — valdes priekšsēdis A. Retigs un valdes loceklis J. Ozoliņš piedalīsies 21. un 22. augustā Ontario provinces centrālās pensionāru organizācijas kongresā Makmastera universitātē Hamiltonā. Apvienības valde sagatavojusi kongresam vairākus iesniegumus par pensionāru stāvokļa uzlabošanu — pensionēšanās vecuma robežu, pensijas apmēriem, veselības, nodokļu un citiem jautājumiem. Valdības pārstāvji atzinīgi novērtējuši latviešu pensionāru darbību. Ir izredzes vēl uz papildu piešķīrumu, kas varētu būt ap 6000 dol.

● Toronto latviešu filatelistu klubs paredzējis piedalīties ar filatelijas un numizmatikas izstādi Kanadas latviešu dziesmu svētkos 1976. gadā Toronto. Visas izstādes paredzētas rīkot Four Seasons Sheraton viesnīcā. Civic Ballroom telpās būs tēlotājas mākslas izstāde, bet Sussex hallē dailamatniecības, filatelijas un numizmatikas izstāde. Par filatelistu pārstāvi dziesmu svētku rīcības komitejā darbosies Ž. Grundmanis. Latviešu filatelisti cer izkārtot dziesmu svētku simbola lietošanu pasta zīmogā, kas jau noticis iepriekšējos dziesmu svētkos.

● Western slimnīcā ar smadzeņu trieku 31. jūlijā miris 50 g. vecais Voldemārs Kalniņš. Nelaikis bija dzimis Rīgā, pēc iecelošanas no Vācijas strādājis Simpsons Sears firmas mēbeļu noliktavā Toronto. Latviešu sabiedrībā maz apgroziljies. Nelaiķi pārpelnoja Mont Pleasant krematorijā, aizlūgumu vadot mācītājam I. Gaidem. Aizgājējam piederīgo Kanadā nebija.

● Gadskārtējā Rudzupuķu balle Mežciemā 3. augustā pulcināja 150 apmeklētāju, kas dejoja draudzes mājā pie skaņu plašu mūzikas. Mežciema darbinieces J. Pērkonas vadībā bija rīkojušas viesiem siltas vakariņas. Priekšnesumu programmu vadīja A. Grībusts. Anna Mukta stāstīja par rudzu puķi, bet Antons Vuciņš lasīja fābulas. Svētdienas priekšpusdienā notika dievkalpojums, ko vadīja tēvs Jānis no Montrealas, kas Mežciemā pašlaik pavada atvaļinājumu, pulcinot ap 100 dievlūdzēju. Pēcpusdienā studentu apvienība Dzintars rīkoja Jāzepa Svilāna referātu par Ontario skolu sistēmu. Paneli, kuru vadīja Dr. V. Mileiko, piedalījās studenti K. Lēmenis un J. Leja.

● Toronto latviešu mednieku un makšķernieku kluba rīkotās ezera foreļu makšķerēšanas sacīkstes 4. augustā Simko ezerā bija pulcinājušas 21 makšķernieku, to vidū arī 3 jaunie šus. 1. v. vietu ieguva R. Mikelsons (loma kopsvars 11 mārc. un 5 unces), 2. v. H. Allens (9 m. 11 unc.), 3. v. R. Ermansons (9 m. 2 unc.). Sacīkstes vadīja J. Birznieks, bet balvas izsniedza kluba priekšnieks J. Atmats.

● Toronto latviešu biedrības sestdienas skolas pārzine Austra Martinsone bija lūgusi biedrības valdi atbrīvot viņu no skolas pārzines pienākumiem. Valde savā 23. jūlija sēdē bija aicinājusi ierasties arī A. Martinsoni, kas jau skolu vadījusi 19 gadu, lūdzot viņu arī turpmāk veikt skolas pārzines pienākumus. Rezultāts bija labvēlīgs, skolas pārzinei turpinot skolas vadību.

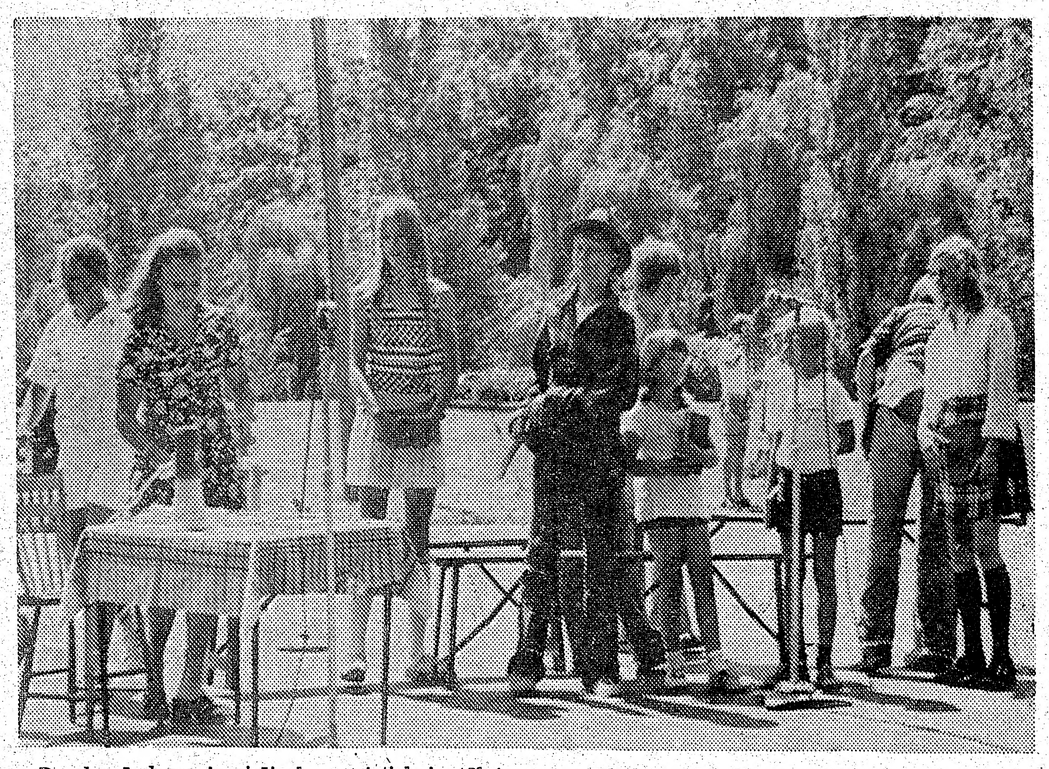

Daudz pārdomu izraisīja humoristiskais tēlojums — īsluđiņa, ko Sidrabenes bērnu svētku izrādei bija pārstrādājusi vadītāja Kate Lapiņa, par pamatu ņemot A. Teivena (Zviedrijā) rakstīto „Pirmā skolas diena atkal Latvijā." Tas bija eksperimentējums, kas notiks pirmajā skolas dienā atbrīvotajā Latvijā, kad tur atkal saradīsies bērni, kas uzauguši svešajās zemēs — ASV, Anglijā, Austrālijā, Kanadā. Vācijā, Zviedrijā un citur un ar kādām problēmām tad būs jāsaticas skolotājiem. Attēlā luđiņas tēlotāji un režisore, no kreisās: Kate Lapiņa, Dzintra Ozola, Ilze Kraujiņa, Roberts Balodis, Daina Gulbe, Uldis Dāboliņš, Atis Alksnis, Vilis Ozols, Dace Veinberga un Astrīde Augule. Foto: J. Ligers

Toronto būs bērnu dārzs

Toronto latviešu biedrības zinātņu kopa, kuru vada latviešu ģimnazijas direktrise V. Slaviešа, izstrādājusi projektu un sarunājusi darbiniekus bērnu dārza noorganizēšanai Toronto, kas darbosies piecas dienas nedēļā. Kā V. Slaviešа paskaidroja, šim bērnu dārzam jākļūst par latviskās eksistences izglītības pamatu, lai mēs varētu saglabāt svešumā savu latvietību. Ievērojot projekta nozīmi, Toronto draudžu un laicīgo organizāciju pārstāvji aicināti uz kopēju apspriedi 22. augustā pl. 8 vak. Latviešu biedrības telpās, Latviešu namā, kur par bērnu dārza noorganizēšanas iespējām referēs skolotāja Ilze Epnere, kuŗai ir liela pieredze šai nozarē kanadiešu skolās.

Zinātņu kopa vēlas dzirdēt visu draudžu un organizāciju pārstāvju domas projekta īstenošanai, lai izveidotu Toronto latviešu bērnu dārza vadību, skolotājiem veicot tikai savus tiešos pienākumus. Latviešu biedrība viena pati nespēs veikt visus darbus, kas saistīti ar iecerēto pasākumu, kādēļ talkā jānāk visai sabiedrībai. Pēc bērnu dārza vadības izveidošanas, pēdējā stāsies sakaros ar bērnu vecākiem.

Bērnu dārzā paredzētas divas grupas: jaunākā no 3—4 g. veciem un vecākā grupa, bērniem no 4—5 g. veciem. Dārzs darbotos 5 dienas nedēļā. Ir divi projekti — tas būtu atvērts tikai pus dienu, priekšpusdienā vai pēcpusdienā, bet pēc otra projekta — visu dienu, no rīta līdz vakaram, kamēr vecāki atrodas darbā. Šim pasākumam paredz saņemt Ontario provinces valdības un Toronto pilsētas pašvaldības financiālo pabalstu. Igauņiem un lietuviešiem šādi bērnu dārzi ar labiem panākumiem darbojas jau ilgāku laiku.

Pašlaik izrauga bērnu dārzam mācības vielu — latviskās bildes, tekstu, dziesmas, spēles, rotaļas, latviešu valodas skaņu plates u.c. Bērnu dārzā darbosies jaunie latviešu skolotāji, kas strādā kanadiešu skolās.

Zinātņu kopas 1. augusta sēdē par bērnu dārza organizēšanu un iespējām Toronto piedalījās 10 dalībnieku direktrises V. Slaviešas vadībā, ar skolotāju L. Vīku par padomdevēju, bet pārējie bija Kanadas skolās strādājošie pirmskolu un bērnu dārzu skolotāji.

—ls—

Cirvis pie saknes

Likums un instrukcija par skolotāju atestāciju Padomju savienībā.

(PBLA informācijas biroja materiāli)

Pie latviešu tautas dzīvības koka saknes pielikts ass un nežēlīgs cirvis. Pēc daudzajiem dekrētiem par čekas nodibināšanu, izveidošanu un pārveidošanu un pēc soda likuma 58. panta pieņemšanas likums par skolotāju atestāciju ir velmišķīgākais dokuments, kas publicēts cilvēku fiziskajā un garīgajā maltuvē — Padomju savienībā.

Ir meklēts un atrasts padomju iekārtā tik pazīstamais grēkāzis". Šoreiz tas ir skolotājs, jo skolotāja uzdevums taču būtu bijis izaudzināt robotu, un šo viņam paredzēto plānu tas nav izpildījis.

Par viduslaikiem mēdz teikt, ka vienīgie gaismas punkti bijuši — mūks pie savas sveces klosteŗa cellē un galma nerrs, kuŗš drīkstēja pateikt patiesību. Arī Padomju savienības ņirdzīgajā tumsā ir divi šādi gaismas punkti — literāti un zinātnieki un skolotāji. Tie ir jāiznīcina. Nepaklausīgo literātu un zinātnieku apklusināšanai der „vecais labais" sodu likuma 58. pants, kuŗa saturu var staipīt līdz bezgalībai. Skolotāju disciplinēšanai bija jārada kas jauns — Likums un instrukcija par skolotāju atestāciju. Ko tad nosaka jaunais terrora likums, kam pakļauti 2,8 miljoni Padomju savienības, to skaitā arī Latvijas, skolotāji.

Citēsim: „1974. gada 16. aprīlī PSRS valdība pieņēma lēmumu par vispārizglītojošo skolu paidagogu atestāciju. Lai stimulētu kvalifikācijas paaugstināšanu, uzlabotu paidagoģisko meistarību un kāpinātu paidagogu kadru radošo iniciātīvu, jāieved vispārizglītojošo skolu skolotāju sistēmatiska atestācija. PSRS Augstākās padomes prezidijs 1974. gada 7. maijā apstiprināja vēl vienu svarīgu dokumentu — Dekrētu, kas nosaka kārtību, kādā jāizskata strīdi sakarā ar atlaišanu no darba vai atlaišanas cēloņa formulējuma grozījumu tiem vispārizglītojošo skolu paidagogiem, kuŗus atestācijas gaitā atzīst par amatam nepiemērotiem. PSRS izglītības ministrs 1974. gada 13. maijā parakstīja pavēli, kuŗā noteikti tautas izglītības iestāžu uzdevumi sakarā ar padomju valdības pieņemto lēmumu par atestāciju. PSRS izglītības ministrija kopā ar VACP apstiprināja nolikumu par atestācijas norisi."

Tiktāl paši dekrēti. Tālāk apstāsimies pie instrukcijas, kas izstrādāta šo dekrētu praktiskai lietošanai.

„Skolotāju galvenie pienākumi, kā zināms, noteikti Padomju savienības un savienoto republiku tautas izglītības likumdošanas pamatos un vispārizglītojošo skolu statūtos. Skolotāju atestācija organizējama periodiski — reizi piecos gados. Tā nav vienreizēja kampaņa, bet gan metode sistēmatiskam darbam ar paidagoģiskiem kadriem. Atestācijas gaitā atbilstoši statūtu 33. pantam ņems vērā, ka ikviens skolotājs pilda savus pienākumus, no kuŗiem svarīgākie ir: noturīgu zināšanu sniegšana zinātņu pamatos, komūnistiskā pasaules uzskata izveide un izziņas interešu un spēju attīstīšana. Skolēnu audzināšana komūnistiskās morāles garā, tās līmenis.

Visus jautājumus, kas saistīti ar skolotāju atestāciju, izskatīs un izlems nevis atsevišķas personas, bet gan autoritātīvu speciālistu kollektīvi, kuŗiem uzticēs veikt šo uzdevumu. Piemēram: skolas administrācija, partijas, arodbiedrību un komjaunatnes organizāciju biroji (komitejas) dod atsauksmi (raksturojumu) par **skolotāju, rajona** (pilsētas, novada) tautas izglītības nodaļa kopā ar labākajiem paidagogiem un vietējo vadošo iestāžu pārstāvjiem kopīgi apspriež skolu statūtos materiālus un uzraksta savas piezīmes. Atestācijas komisija izstudē visus iesniegtos materiālus un novērtē skolotāja darbu, nosakot atbilstību ieņemamam amatam. Lēmums par atestāciju **tiek paziņots skolai** un skolotājiem mēneša laikā.

Atestācija sāksies astoņgadīgajā skolā un vidusskolā, t. i., tur, kur skolotājs strādā un kur viņu pazīst vislabāk. Mazkomplektu pamatskolu skolotājiem pirmais atestācijas posms būs tieši rajona (pilsētas) tautas izglītības nodaļā. Skolas direktors vai attiecīgās tautas izglītības nodaļas vadītājs, saziņā ar arodbiedrības komiteju apstiprina plānu — grafiku atestācijas gaitai, sagatavo katra skolotāja raksturojumu un iesniedz savus atestācijas priekšlikumus. To visu dara, kā jau minēts, kopā ar sabiedriskajām organizācijām vai to komitejām.

Pēdējais posms ir tad, kad atestācijas komisija izskata un pieņem lēmumu par katru skolotāju.

Atestācijas pamatdokumenti ir atestācijas lapa un atestācijas komisijas protokols. Raksturojums (atsauksme) ir atestācijas lapas sastāvdaļa. Izņēmums var būt īpašas apliecības vecākiem skolotājiem un skolotājiem-metodiķiem, kā arī analizējoši papildmateriāli tiem, kuŗus atzīs par ieņemamajam amatam nepiemērotiem.

(Turpinājums 13. lp.)

Ēģiptes prezidents un Tuvējie austrumi

Laikā, kad ugunsgrēks uzliesmoja Kiprā, ugums vēl gruzd zem pelniem ne visai tālu no Kipras — Izraēlas un Ēģiptes konflikta territorijā, tādēļ lielu interesi modināja Ēģiptes prezidenta Sadatu vairāk nekā pusstundu garā intervija ar britu žurnālistu BBC televīzijā. Sadats likās mierīgs, laipns, pašapzinīgs un apmierināts, jo pirmo reizi Ēģipte sadursmē ar Izraēlu nav satriekta. Sadats atbildēja uz visiem — arī „bīstamiem" jautājumiem. Interesanti bija vērot, ka intervijas laikā viņš kūpināja pīpi; bīstamos jautājumos pīpe it kā apdzisa, un pagāja kāds brīdas, kamēr to iededzināja, šinī laikā, šķiet, tika pārdomātas atbildes.

Intervijas sākumā Sadats ar godbijību pieminēja nelaiķi Naseru un stāstīja šādu epizodu: pēc karaļa padzīšanas sapulcējušies virsnieki, lai izlemtu jautājumu par diktatūru vai demokratisku iekārtu Ēģiptē. Septiņas balsis bijušas par diktatūru, bet tikai viena — Nasera balss par demokratiju. Nasers tūliņ atstājis sanāksmi, bet pārējie 7 virsnieki pēc apspriešanās nosūtījuši delegāciju pie Nasera, un tā Nasers kļuvis par Ēģiptes valdības galvu (tā, acīm redzot, radusies Ēģiptes īpatā politiskā iekārta).

Tālāk nāca jautājums, kādēļ Nasers saņēmis militāro un tehnisko palīdzību no Pad. savienības? Atbilde bija: viņš saņēmis no ASV un Anglijas negātīvu atbildi uz savu lūgumu (divas reizes šinī sakarā Sadats minēja Čerčila vārdu kā Ēģiptes pretinieku). Tad Nasers griezies pie Maskavas. (Sadats arī minēja gadījumu ar Asuanas dambi, kad ASV ārlietu vadītājs uz Ēģiptes lūgumu pēc kredita un tehniskās palīdzības toreiz atbildējis: „Mēs neesam ieinteresēti šinī jautājumā." Viņš bija piemirsis likumu, ka daba necieš tukšu telpu; tukšajā telpā bija ieinteresēti krievi, un tie iespiedās tur ar veselu baru tehniķu un propagandistu. Nākošais jautājums: kādēļ Sadats pirms kāda laika izraidījis lielu skaitu krievu „speciālistu"? Šoreiz pīpīte ilgi negribēja iedegties, bet beidzot nāca klusā tonī atbilde: „Es negribēju būt par „ļeļļu" valdības galvu." Uz jautājumu par viņa mērķiem nākotnē skanēja atbilde: „Es gribētu, lai katram Ēģiptes pilsonim būsu ‚sociālās drošības' sajūta. Mums ir vajadzīga jūsu palīdzība — tehniska un militāra. Ilgi kalpinātie ēģiptieši ir tomēr lepna tauta un nevēlas, ka viņu brīvību ierobežo." (Tātad palīdzība bez noteikumiem. Ref.).

Vai Sadats atzīstot ebreju tiesību uz neatkarīgu Izraēlas valsti? Atbilde bija: „Jā." Ko Sadats domājot par palestīniešu terrora politiku? Arī šoreiz pīpe ilgi nedarbojās, bet beidzot nāca atbilde: „Mēģiniet nostādīt sevi viņu stāvoklī. Vairāk nekā miljons cilvēku dzīvo saspiesti teltīs necilvēcīgos apstākļos jau ilgu laiku. Viņi ir zaudējuši pacietību un vēlas iegūt ar visiem līdzekļiem zemes gabaliņu, kur viņi var justies drošībā un mājās. Šis jautājums ir jāatrisina ar kopējiem spēkiem, tādēļ es vēlos palestīniešu delegācijas piedalīšanos nākamajā miera konferencē."

Jautājums: „Vai attaisnojat palestīniešu terroru, no kuŗa cieš nevainīgi civiliedzīvotāji — pat bērni?" Pēc ilgas pīpes aizkūpināšanas Sadats pateica: „Es jums pastāstīšu par notikumu pirms kāda laika. Izraēla svinēja savas valsts jubileju. Uz Izraēlu devās kuģis ar ebrējiem no ASV. Kad kuģis tuvojās savam ceļa mērķim, viens no arabu valsts valdniekiem (vārds netika minēts) deva rīkojumu torpedēt kuģi. Es to uzzināju vēlu naktī un nekavējoties devu rīkojumu atsaukt pavēli, jo tā bija Ēģiptes zemūdene, un tai bija jāklausa manām pavēlēm. Es nevēlējos, ka ciestu nevainīgi civiliedzīvotāji."

Sadata valdības pilnvaru laiks izbeigsies pēc 2 gadiem. Uz jautājumu, vai viņš kandidēs nākamās prezidenta vēlēšanās, Sadats atbildēja ar noteiktu „nē". Vai viņš nemainīšot šo lēmumu? — „Nē, lai mēģina kāds cits," (Bet kas būs viņa pēcnācējs un kāda būs viņa politika? Ref.)

Intervija ar Sadatu notika uz karaļa Faruka krāšņās pils terases. Bija redzama arī Sadata ģimene: viņa jaunā glītā sieva ar eiropiskiem sejas pantiem (viņa esot pusamgliete), 2 viņai līdzīgas meitas un dēls.

Intervija izraisīja atmiņas par novērojumiem, apmeklējot Ēģipti 1964. gadā. Nasers bija sarīkojis ārkārtīgi lētu braucienu tūristu pievilkšanai. Četru stundu laikā arabu lidmašīna ar prickšzīmīgu ēdienu un apkalpi nogādāja mūs no Londonas Kairo, kur mūs nometināja viesnīcā ar visām ērtībām. Pēc Kairo izpskates mūs nogādāja Dienvidēģiptē — guļamvagonā ar visām ērtībām. Uz spodrajām vagona sienām bija rakstīts „Made in Hungary". Ārkārtīgi nožēloju, ka nepratu arabu valodu un nevarēju sarunāties ar turienes iedzīvotājiem, lasīt viņu avīzes u.c., un tā man bija jāpalaižas tikai uz savām acīm — un to, ko man angļu vai franču valodā stāstīja gīdi un daži iedzīvotāji (franču valodu viņi prata labāk nekā angļu). Palika iespaids, ka iedzīvotāji ir ārkārtīgi nabadzīgi, bet nāca prātā vēstures ziņas par Ēģiptes pasakaino auglību senatnē. Vai rietumu kapitāls un tehnika nevarētu pārvērst tuksnesi atkal par auglīgu oazi? Lauksaimniecībai un rūpniecībai attīstoties, atrastu pieklājīgu iztiku visi tie nedkaitāmie izbadojušies suvenīru pārdevēji Ēģiptes pilsētu ielās (Dienvidēģiptē tiem nebija pat pajumtes, tie gulēja uz ielām vēm naktīs.) Melnie zēni, kas laivā mūs vizināja mēnesnīcā pa Nīlu, varētu tad atrast labāku nodarbošanos nekā mūsu niecīgo samaksu.

Īsākus ceļa gabalus mēs braucām parastos vagonos — bez ērtībām. Tur galdi bija putekļiem apklāti, padžieri sēdēja saspiesti, bet ēģiptieši bija ļoti laipni: tie saspiedās vēl ciešāk, lai arī mums būtu vietas, pacienāja mūs ar cukurniedrēm, bet ar ironisku smaidu teica: „Kāds pagod nājums mums tagad — braukt kopā ar eiropietēm." (Vēlāk uzzinājām, ka agrāk tas bijis aizliegts.)

Griba izglītoties un „tikt uz augšu" bija bieži redzama. Kādā viesnīcā redzēju jauniešus (arī sievietes) apspriežoties ar gados vecākiem vīriem; uz manu jautājumu gīds man teica: „Tie ir mūsu studenti, kas apspriežas ar saviem profesoriem." — Pēdējā ekskursijas dienā palīku viena Kairo, jo ceļa biedres aizlidoja jau agrāk atpakaļ uz Londonu. Par lētu maksu noīrēju kādu vietējo „neoficiālo" gīdu, tā saukto „dragomanu"; viņš 2 stundu laikā sekoja visiem maniem untumiem, ieveda mani pat vienā no Kairo reliģiskajām augstskolām, kuŗu parasti tūristi, īpaši sievietes, neapmeklē, un kur biju studentu zinkārības objekts . . . Viņš aizveda mani vēl reizi uz austrumniecisko Kairo bazāru, kur rietumu sievietei nav ieteicams iet vienai, jo viņu ielenks no visām pusēm bērnu bari, lūdzot dāvanas. Toreiz Kairo netālu no eiropiskā greznā centra vēl varēja redzēt kamieļus un aitu barus šķērsojam ielu. Savādi bija, ka ielu tirgotāji un citi „vienkāršās tautas" locekļi izvairījās no tūristu fotoaparātiem. Politiski iemesli, nevēlēšanās rādīt savu nabadzību vai reliģiski (Muhameds ir aizliedzis attēlot cilvēku)? Jautāju šim gīdam, vai Ēģiptē nav vairs neviena ebrēja? Šis jautājums viņam nepatika, un viņš atbildēja: „Viņi dzīvo atsevišķā kvartālā un nodarbojas ar tirdzniecību; ne ar ko jauns ar viņiem nav noticis." Cenas Ēģiptē mums likās fantaskiski zemas: tās Nasers esot stingri regulējis ar likumu.

Negribu atkārtot to, ko jau rakstīju šinī avīzē 1964. gadā par Ēģiptes vēstures un mākslas piemineklu bagātību. Ēģiptes „gaismas un skaņu (Son et lumière) izrādes pie lielajām piramidām pārspēja izrādes Šamboras pilī Francijā, kur šīs izrādes esot „dzimušas". Tas bija eksotisks, pasakains ceļojums . . .

Austra Augenberga

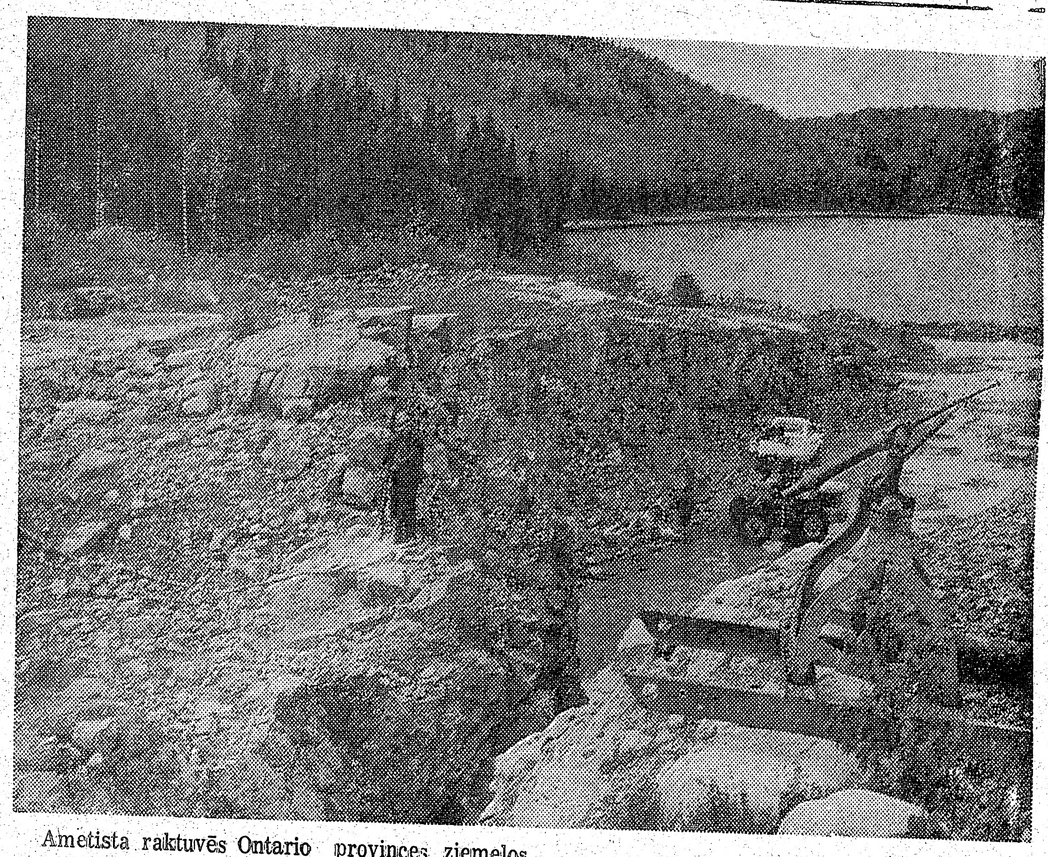

Ametista raktuvēs Ontario provinces ziemeļos.

Vēsturnieku Vili Biļķinu atceroties

Jāņos ar Vili Biļķinu vēl runājām par viņa iedziļināšanos Sēlijas senatnē, pār 7. un 8. g. s. radušos līgo dziesmu: Sit, Jāniti, vara bungas, tad pēkšņi pienāca vēsts, ka 12. jūlijā vēsturnieks ievietots Bīlefeldas slimnīcā. 14. jūlijā, 8 dienas pēc 87 gadu sasniegšanas, viņš jau bija aizgājis mūžīgā miegā.

Ar Viļa Biļķina nāvi esam zaudējuši lielu Latvijas laika milzi, it sevišķi Kursos, Zemgales un Sēlijas vēstures jautājumos. Nelaika pēdējais lielākais jaundarbs bija: Sēlija un Dienvidkursa, kas šogad pirmpublicējumā iznāks Sējzemnieka apgādā ASV.

Zālītes pagasta Ķēniņu mājā dzimušais dēls, atgriezies ar Imantas pulku Latvijā, tūlīt iestājās Latvijas universitātes filoloģijas un filozofijas fakultātes vēstures nodaļā. Viņa studenta gados pirmais publicētais darbs bija: Ar saskaņu mazas lietas aug lielas. Akadēmiski izcili tverto impresiju pamanīja toreizējais ārlietu ministrs Zigfrīds Meierovics. Rīksts 1920. gadā, Bulduru konferences laikā, tika pārtulkots franču valodā un tā latīniskais virsraksts, Concordia res parvae crescunt, bronzas nolējumā tika novietots Valdemāra ielā virs ieejas ārlietu ministrijā, kur tas stāvēja līdz Latvijas okupācijai.

Vilis Biļķins pareizi detalizēja un ar lielu atbildības sajūtu izglaismoja mūsu senos laikus, 12. un 13. g. simtenī. Vēsturnieks 1944. gada 5. oktobrī devās trimdā, kad starp Siguldu un Mori mūsu 19. divīzijas pulki atradās smagās cīnās ar sarkanarmijas iebrucēju masām.

Ap piecdesmitajiem gadiem, būdams mācībspēks Baltijas universitātē Pinebergā. V. Biļkins atkal atguva agrāko darba prieku. Žurnālos — Ceļa Zīmēs, Akadēmiskā Dzīvē, Trejos Vārtos u.c., daudz racies pa Rietumvācijas augstskolu bibliotēku archīviem, viņš divdesmit gados publicēja 50 zinātniskus apcerējumus un jaunus pētījumus, no kuŗiem daži tulkoti arī vācu un zviedru valodā. No jauna izdod papildinātās grāmatas: Kursa un kuršu cīņas un Zemgaliešu brīvības cīņas, kas desmit gadu laikā iznāca divos izpārdotos izdevumos.

Mūsu nopietnais senvēsturnieks 1973. gada pavasarī atsāka arī citu vēsturisku tematu: Vācu zemnieku stāvoklis Viduslaikos. Darbīgais zinātnieks par savu jauno ieceri šā gada Lieldienās Bīlefeldā izteicās: „. . . Tas ir visai grūts jautājums. No pašu vācu vēsturniekiem jau daudzi rakstījuši par ķeizaru kariem, bet par savu zemnieku stāvokli nekad nav tuvāk interesējušies. Esmu nācis pie atziņas, ka vācu zemnieku stāvoklis nav bijis labāks par to, kādu baroni radīja mūsu zemē. Taču to pilnīgai apskatīšanai un dokumentēšanai būtu vajadzīgi 5 vai pat 10 gadi, bet — vai tik daudz laika man vēl būs, to pats nevaru atbildēt . . ."

Nāve pēkšņi pārtrauca vēsturnieka dzīves pavedienu un visas viņa turpmākās ieceres.

Alberts Eglītis

Helene Zavadskis meklē vīru Arsēnu Leonida dēlu ZAVADSKI,

dzim. 1918. g. Viņa pēdējā adrese 1960. g. bija West Germany, Postamt Kaiser lautern, Postlagern. Lūdzu rakstīt Mrs. L. Veiss 2287 Gerrard St. E., Apt. 103, Toronto, Ont., Canada. M4E 2E4.

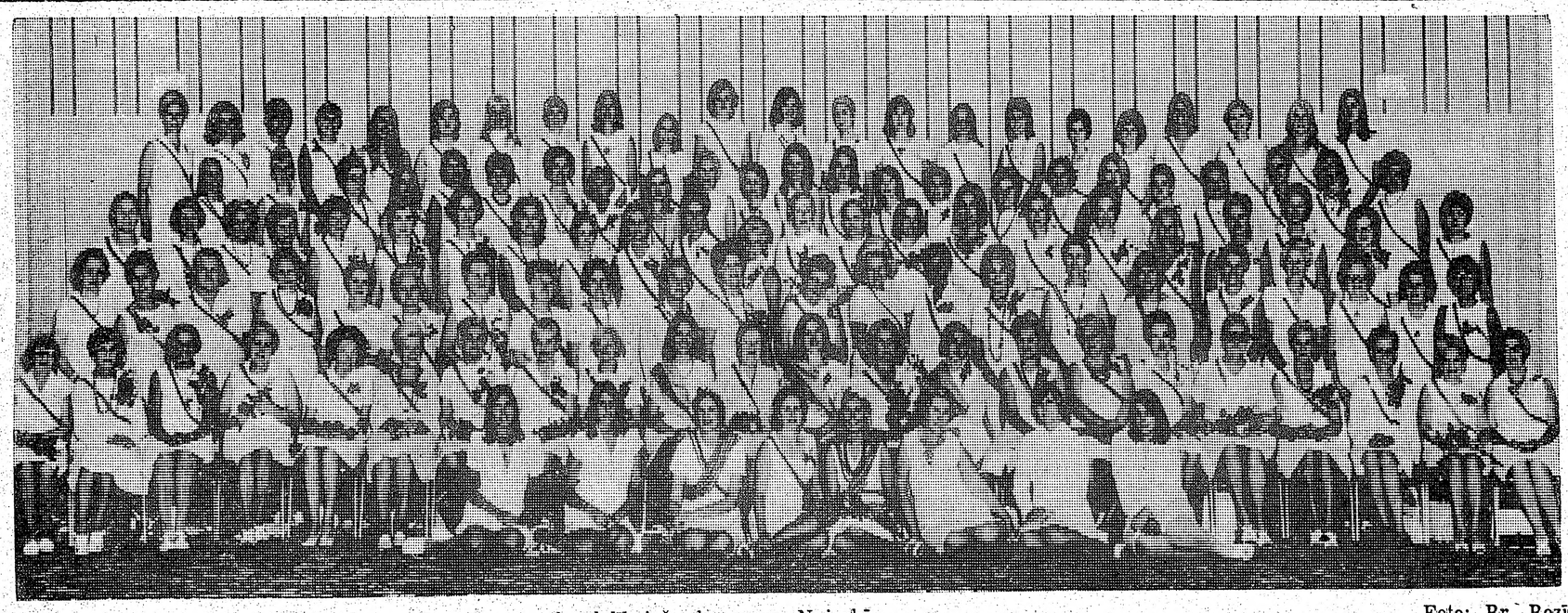

Studenšu korporācijas Dzintra 50 gadu pastāvēšanas svētku dalībnieču kopgrupa Ņujorkā. Foto: Br. Rozītis

Studenšu korporācijai Dzintra 50 gadu

Studenšu korporācija Dzintra šogad atzīmē 50 gadu pastāvēšanu. Tās locekles visos kontinentos pulcējas īpašos sarīkojumos, lai godinātu dibinātājas un pateiktos par korporācijas izveidošanu, kas pašlaik apvieno 505 dzintras.

Dzintra dibināta 1924. gada 20. maijā pie Latvijas universitātes Rīgā kā trešā studenšu korporācija. Korporācijas krāsas: oranžs-zaļš-gaiši zils, kas izteic Dzintras ideālus — nacionālo apziņu un cerību sasniegt spraustos mērķus izglītībā, dailē un darbā. Tās devīze: Fidei et veritati — Uzticībai un patiesībai. Līdz Otram pasaules karam Dzintra apvienoja ap 350 locekles gandrīz no visām fakultātēm. Pastāvēja Filistru biedrība, bija ierīkots konventa dzīvoklis. Dzintras piedalījās Latvijas universitātes studentu padomē, sporta vienībās, koros, SELL (Somija, Igaunija, Latvija, Lietuva) studentu konferencēs.

Pēc kara izkliedētā Dzintras saime jau piecdesmito gadu sākumā atsāka darbību Ņujorkā, sasaucoties arī citās pilsētās, dibinot kopas un uzņemot jaunas locekles. Jubilejas gadā prezidējošā kopa ir Ņujorkā, kur jūlijā notika arī galvenās svinības. Tajās bija ieradušās arī dibinātājas — Marija Bernšteina no Vācijas un Emilija Zariņa no Floridas, pulcējoties līdz 130 dzintrām, kas pārstāvēja visus gadu gājumus.

Svētkus ievadīja ar dievkalpojumu Ņujorkas latviešu ev. lut. draudzes baznīcā Jonkeros, kam nākošā dienā sekoja mūzikāli literāra pēcpusdiena ar dzintru darbu izlasi Rasmas Vītolas - Birzgales sakārtojumā un režijā.

Atceres svētku pēdējā dienā notika akts ar studenšu un studentu korporāciju pārstāvju un citu viesu piedalīšanos. Aktā paziņoja, ka Dzintras konvents 50 gadu jubilejas gadījumā apņemas segt viena latviešu bērnu žurnāla Mazputniņa numura izdevumus.

Jubilejas sarīkojumu virkne beidzās ar balli, kas bija pulcinājusi ap 350 dalībnieku.

Biruta Treiberga

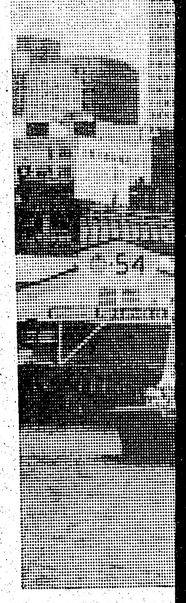

Skats uz ASV r

Sietla

Kopš 1962. notika pirmie latviešu dziesm šu dziesma un dzināta Portlan ko, Losandželo rā. 6. Rietumu svētki atkal n rsināsies nākoš 7. jūlijam. Visi mi paredzēti S mantojot katra vspiemērotākās jumu vieta ērti jaunās 40 st Plaza viesnīcas kas izraudzīta

Kad latvietis kandidē par Kanadas parlamenta locekli

VIKTORA UPESLĀCA RAKSTA NOBEIGUMS

2.

KANDIDĀTA VALSTĪBA

Iecirkņu vēlēšanu iekārtā katrs parlamenta loceklis nāk no zināma iecirkņa. Tas ir ģeografiski noapaļots apgabals ar apm. vienādu iedzīvotāju skaitu. To ievērot pilnīgi tomēr grūti, tādēļ ir pazīstami mazie, vidusmēra un lielie iecirkņi, no kuriem trīs lielākie Kanadā atrodas Toronto. Pirmā vietā Skārboro (austrumos), laikam trešajā vietā „mans" iecirknis Jorkas ziemeļi (York-North) ar apm. 135.000 iedzīvotājiem. Vēlēju no tiem apm. 85.000; 1972. gadā no tiem nobalsoja 65.000 (apaļosskaitļos). Jaunie skaitļi par 8. jūlija vēlēšanām vēl precīzi nav zināmi, bet tie būs lielāki. Šinī apgabalā tad nu kandidātam savi jāparāda, un tas mazliet ir darbiņš!

Iedomāsimies teritoriju 6 vidējām un mazākām pilsētām ar krietnu gabalu no Toronto ziemeļiem piedevām. Bez tam vēl 2 mazapdzīvotas vietas (ciemi) un lauku saimniecības pa vidu. Šajās 7 pilsētās iznāk 5 nedēļas laikraksti vietējai dzīvei un darbojas 2 TV raidītāji. Neskaitāmas organizācijas un klubi pārvalda sabiedrisko dzīvi. Pašvaldību amatpersonas oficiāli partijas krāsu gan nerāda, bet tām nevar liegt ierasties kā privātpersonām kāda kandidāta sapulcē un pat dažus vārdus teikt. Vietējie redaktori parasti gan zina, kuru partiju tie atbalstīs, ko gan atklāj īsi pirms kampaņas beigām. Starplaikā viņi iespiež t. s. objektīvo informāciju par visām partijām. Ja nu vēlāk saskaitītu rindas, veltītas katram kandidātam, starpība būtu jūtama, un varbūt kāds kandidāts nebūs pieminēts nemaz. Ne katrreiz tā būs gribēta nevienlīdzība. Daudzkārt atkarīgs no pašas attiecīgās partijas. Ja tā nav pietiekami organizēta, tā arī nevarēs tik labi piegādāt materiālus un ziņas par savu kandidātu kā cita — labi organizēta. Un šī mašinērija dažkārt aizrauj elpu! Simtiem, pat tūkstošiem cilvēku, daudziem strādājot pilnu laiku (daļa atalgoti) vairākos birojos 12 stundas dienā, lai viss iecirknis būtu stratēģiski noklāts ar partijas literatūru, plakātiem, informāciju, sapulcēm un būtu noorganizēti transporti un kontrolieri katrā apakšiecirknī; manā iecirknī tādu bija 300. Ja tikai 3 cilvēki ir izraudzīti katram no šiem 300, tad gūstam aptuveno ainu par šīs organizācijas apmēriem. Tā ir īsta intellektuāla armija, tēmēta uz vienu mērķi — iekarot šīs territorijas iedzīvotāju uzmanību un beigās — arī pārliecību, lai viņi balsošanas brīdī no četriem pievilktu krustiņu vienam „pareizajam" vārdam.

Kandidātam pašam te ir ievērojama nozīme. Vispirms viņa seja raugās pretim no TV, no sētām, stabiem, namiem, ceļmalām. Viņa vārds skan radiofonā, telefonā un pie dzīvokļa durvīm. Beidzot viņš pats redzams braucot pa ielām izpušķotās mašīnās, ar mūziku un visādām dekorācijām pavadīts. Viņš runā tik daudzās sapulcēs, cik vien iespējams. Bez tam daudz nozīmē arī tas, ka viņa vārds ir bijis kaut kā pazīstams turienes dzīvē jau agrāk. No šī cilvēka sagaida, lai viņš kā nākošās valdības pārstāvis pazītu šejienes apstākļus un zinātu, kā tos uzlabot. Bet tam arī jāatbild uz jautājumiem gan finanču, izglītības, gan ārpolitikas lietās. Jāzina, vai aborti labi vai slikti, vai nāves sods jāatceļ vai jāpatur, vai pensijas ir augstas diezgan un ko viņš domā par nelikumīgiem streikiem. Visu šo dažādību pat grūti pieminēt. Ir savādi vērot, kā biežī nekompetenti cilvēki pūlas dot atbildes. Dažkārt viņi to nemaz nespēj savas izglītības dēļ. Dažreiz viņus saista partijas līnija. Viss šis process tomēr pieņem oficiālu, nopietnu gaisotni, jo vēlēšanu kampaņa, cīņa to prasa.

CIK TAS MAKSĀ?

Nauda — un tās nozīme manuprāt ir lielāka nekā tai vajadzētu būt. Konservātīvo kandidāts manā iecirknī, protams, bija izņēmums ar 92.000 dol. izdevumiem 1972. gada vēlēšanās, jo viņš to var atļauties no personiskiem līdzekļiem. Bet arī uzvarētājs liberālis šinī kampaņā atzinās, ka viņa izdevumi — 50.000 dol. — bijuši „apkaunojoši lieli". Šoreiz viņš gribētu tos sabalansēt uz „apm. 35.000 dol." Sociālistu kandidāts viegli atzina, ka pag. reizē izdevis 3000 dol. Liekas, ka šoreiz viņš būs izdevis vairāk. Kad pienāca sabiedriskā kredita partijas kandidāta kārta atbildēt, teicu, ka šis ir vieglākais jautājums visā kampaņas laikā, jo — „par naudu nav ko runāt — naudas nav!".

Ko šāds trūcīgs kandidāts tagad lai dara? Partijai ir nauda ļoti taupīgi piešķirama tiem iecirkņiem, kur pēc pagātnes pieredzes ir cerības uzvarēt. Bet iecirknī, kur viss jāsāk no gala? Atbilde — dosim mazliet literatūru. Pārējais — kandidāta un Dieva rokās. Tātad — viena lapiņa būtu katram vēlētājam tomēr jāpiesūta. Lai vismaz zina, ka tāds kandidāts ir. Vai te var ko ietaupīt? Var: nesūtīt 85.000 cilvēkiem, bet 45.000 dzīvokļiem, kuros viņi dzīvo, un tikai vienu reizi! Skaitļi veidojas šādi: iespiešana — 900 dol., pasta izdevumi 3 centi gabalā — 1350 dol., kopā — 2250 dol. Protams, lapiņas ir uz avīžu papīra un bez aploksnēm. Lētāk vairs nevar. Trūcīgais kandidāts rēķina. Vēl par īsu! Ar grandiozu rokas mājienu viņš no saraksta nosvītrā 10.000 dzīvokļu. Nu aina daudzmaz reāla — iespiešana 400, pasts 1050 dol., ziedojumi 250 dol. (visi no latviešiem). Galīgie izdevumi 1200 dol., kas glīti ierakstīti redzami bankā kā aizņēmums un prātīgu cilvēku atmiņā paliks kā piemineklis neprātīgai rīcībai . . .

1200 un 50.000! Mazliet starpība ir. Ja mēdz teikt, ka nabadzība neesot grēks, tad spēks tā arī nav. Šo problēmu atzīst visas partijas un kaut kur aprakts parlamentā guļ likumprojekts par federālu atbalstu kandidātiem vēlēšanās. Ir minēti 15 centi par vēlētāju, ja kandidāts ieguvis zināmu procentu no visām balsīm.

VAI LATVIEŠI VAR KO IEVĒLĒT?

Uz to atbilde ir: nē un jā. Tā ir visu etnisko grupu problēma. Ja iecirknī, kur šis „trešais spēks" blakus angļu un franču elementam sasniedz trešo daļu vai pat pusi. Šāds bloks varētu ievēlēt vai izgāzt ikvienu kandidātu. Tas tomēr nenotiek. Arī iebraucēji pēc Otrā pasaules kara jau sadalījušies pa *tradicionālajām partijām*, un arvien lielākas kļūst vienojošās intereses. Vēl saista kopā brīvības un neatkarības jautājums, bet šeit jau pilnīgi jāatskaita holandieši, itālieši, daļa vāciešu, arī somi. Paliek baltieši, ukraiņi, ungāri, poļi, pārējie slāvi. Bet poļi neiet kopā, ja ir klāt lietuvieši (vai otrādi), un viņi arī labāk iztiek bez ukraiņiem. Tā baltieši, ukraiņi un arī ungāri paliek vienīgie, kam ne pagātnē, ne nākotnē nekādu strīdu nav. Tātad vispārējā atbilde šeit ir — nē.

Pozitīvi jāatbild tanī gadījumā, kad spēku samērs kādā iecirknī starp abām lielajām partijām ir vienāds. Apm. 100 deputātu katrā parlamentā ir ievēlēti ar ļoti mazu vairākumu — ar 1000, 100 vai pat tikai ar 4 balsīm! Te gan ļoti maza grupa var būt izšķirēja, ja tā zina, ko darīt.

Labs piemērs ir latvieši manā iecirknī. No vēlētāju sarakstiem (no 85.000) izrakstīju 120 vārdus un adreses. Varbūt ka esmu izlaidis, teiksim, 20. Tās nozīmētu 280 balsis, kas līdzsvarotā balsojumā būtu absolūti izšķirīgas. Tātad šī cilvēku grupa zināmos apstākļos savu cilvēku ievēlēt var, ja vien viņa to grib.

KAD PIEDZĪVOJUMS BEIDZIES . . .

Man ir jautāts — vai bija vērts to darīt? Jautātāja balss bieži ir vai nu ar nožēlas vai pārākuma pieskaņu. Pirmajā gadījumā viņš ir vēlējis man labu, otrā — nē. Bet abi viņi kļūdās vienā punktā — viņi kā vienīgo jēgu kandidēšanai uzskata ievēlēšanu. No apm. 1000

(Turpinājums 11. lp.)

Kad

(Turpināju

kandidātiem u menta 264 viet nekā 700 ir r gas, jo viņus

Demokratija mē ir citāda. lēšanām notie šanas process kritikas balsi uzskati. Pilso pastāvīgā kus cipi paliek agr mērķi var iet ļiem. Šinī ve iederas arī vē jas vairāk nek gā valsti un k uztvert cilvēk Kandidāts nu sona šinī proc un vietā. Viņš vi visus „pro var pateikt sabiedrībai, k nevarētu. Kar oficiāla perso attiecīgo cieņu tiesības. Kāpē

Beidzot — tās balsis? Šo vē lielās part nodota par v

Skats uz ASV rietumu krasta 6. latviešu dziesmu svētku pilsētu Sietlu. Foto: Washington State Travel

Sietla pošas dziesmu svētkiem

Kopš 1962. gada, kad Sietlā notika pirmie Rietumu krasta latviešu dziesmu svētki, latviešu dziesma un kultūra vēl daudzināta Portlandē, Sanfrancisko, Losandželosā un Vankuverā. 6. Rietumu krasta dziesmu svētki atkal notiks Sietlā, kas rsināsies nākošgad no 3. līdz 7. jūlijam. Visi svētku sarīkojumi paredzēti Sietlas centrā, izmantojot katram sarīkojumam vspiemērotākās telpas. Sarīkojumu vieta ērti sasniedzama no jaunās 40 stāvu Washington Plaza viesnīcas (715 istabas), kas izraudzīta par galveno svētku viesu apmešanās vietu.

Svētku programmā koru koncerts, tautas deju uzvedums, izlases koncerts, teātra izrādes, jaunatnes koncerts, rakstnieku cēliens, mākslas un daiļamatniecības izstāde, svētku balle u.c. Daudzi kori jau cītīgi iestudē koncerta programmu. Kori un tautas deju ansambļi vēl var pieteikties, kā arī organizācijas, kas dziesmu svētku laikā iecerējušas atsevišķas sanāksmes, rakstot rīcības komitejas priekšsēdim M. Janševicam, 24005 48th Ave. West, Mountlake Terrace, Washington 98043.

Rietumu krasta latviešu dziesmu svētku padomē darbojas: priekšsēdis H. Braukis, kasieris J. Krīgens, locekļi A. Ritmanis, V. Švāns un M. Janševics, bet rīcības komitejā bez priekšsēža M. Janševica, vēl darbojas vicepr. Z. Segliņš, sekretārs E. Circenis, kasieris Dž. Apsītis, mūzikālais vadītājs P. Galiņš un H. Mindenbergs (informācija), kā arī J. Atvars, I. Beleičika, A. Dārziņa, M. Galkina, I. Grava, Fr. Pakulis un P. Pētersons.

M. J.

Kad latvietis kandidē...

(Turpinājums no 10. lp.)

kandidātiem uz Kanadas parlamenta 264 vietām tātad vairāk nekā 700 ir rīkojušies bez jēgas, jo viņus neievēlēja.

Demokratijas būtība šinī zemē ir citāda. Jau ilgi pirms vēlēšanām notiek politiskais rūgšanas process. Ir atskanējušas kritiskas balsis, ir veidojušies uzskati. Pilsoņu pārliecība ir pastāvīgā kustībā, ja arī principi paliek agrākie. Uz to pašu mērķi var iet pa dažādiem ceļiem. Šinī veidošanās posmā iederas arī vēlēšanas, kad idejas vairāk nekā jebkad pārstaigā valsti un kad uzmanība tās uztvert cilvēkos ir visasākā. Kandidāts nu ir centrālā persona šinī procesā zināmā laikā un vietā. Viņš koncentrē ap sevi visus „pro un contra". Viņš var pateikt lietas visplašākai sabiedrībai, ko citos apstākļos nevarētu. Kandidāts ir arī jau oficiāla persona, kam parāda attiecīgo cieņu un garantē viņa tiesības. Kāpēc to neizlietāt?

Beidzot — vai ir t. s. zaudētās balsis? Šo problēmu kultivē lielās partijas. Tikai balss, nodota par viņām, ir nozīmīga balss u. t. t. Vai tā ir? Vispirms, tikai viena no tām var uzvarēt. Vai otrai partijai dotās balsis zaudē tad vērtību? Taču nē. Uzvarētāja partija ļoti asi jūt, ka viņa pārējās balsis nav dabūjusi. Tātad ne tikai balsi dodot, bet arī balsi atraujot vēlētājs liek sevi manīt. Abos gadījumos viņa balss ir vienādā vērtībā. Balsi atraujot, mēs vienmēr izdarām divas lietas: stiprinām „savu" partiju un brīdinām pārējās. Taču notiek, ka tieši atrautām balsīm lielāka nozīme nekā dotajām, piem., Trudo zaudējumi 1972. gadā. Turpmākā politikā viņš ņēma vērā tieši zaudējumus.

Personiski man priekšvēlēšanu laiks bija augstākā mērā interesants, pat aizraujošs notikums. Kandidāts var daudz dot, bet ļoti daudz arī mācīties. Nenoliedzami ikviens no šāda notikuma atgriežas bagātāks un gudrāks. Tādēļ nevaru vien atrast pietiekami stiprus vārdus, lai ieteiktu jaunajiem latviešiem, kam ir izglītība un zināmi dotumi — iet šo ceļu. Cik daudz labākas gan izskatītos arī Latvijas cerības, ja Otavā, Vašingtonā un citur sēdētu nozīmīgi politiķi, kas attiecīgā brīdī paceltu balsi savas tēvzemes labā.

Viktors Upeslācis

Lielākās teātra celtnes

Lielākā celtne pasaulē, ko izlieto teātra izrādēm, ir Ķīnas Nacionālā tautas kongresa celtne Pekingā. To nobeidza 1959. gadā, tā aizņem 12,9 akrus, un tur vietas 10.000 personām. Lielākais regulārais teātris ir Radio City Music Hall Ņujorkā, Rokfellera centrā, kur ir 6200 sēdvietu. Te notiek kino izrādes, kā arī mūzikāli un baleta priekšnesumi. Gadā to apmeklē ap 8 miljonu cilvēku, lai gan pēdējā laikā dzird sūdzamies, ka apmeklētāju vairs tik daudz nenākot un par izrādēm esot jāpiemaksā. Lieldienās vai Ziemsvētku sezonā te jāstāv vairākas stundas rindā, lai iekļūtu zālē. Lielākais amfiteātris, kas kādreiz ir būvēts, bijis Flaviana amfiteātris jeb Romas kolizejs Italijā; tas pabeigts 80. gadā pēc Kristus dzimšanas, bija 5 akrus liels un tur varēja novietoties 87.000 cilvēku. Par teātri stāsta, ka tas radies Grieķijā, kur izrādītas drāmas par godu dieviem, visbiežāk Dionisam. Vecākais amfiteātris zināms no piektā gadsimta pirms Kristus dzimšanas. —be

Sarīkojumu Kalendārs

TORONTO

14. septembrī pl. 8 vak. Brockton High School telpās (Awde Street) Mārtiņa Zīverta luga Totems Austrālijas Latviešu teātra viesizrādē.

15. septembrī pl. 4 pēcp. Brockton High School telpās (Awde Street) Ašāra komēdija Tupenis Austr. Latviešu teātra viesizrādē.

29. septembrī plkst. 15 Latviešu namā — 1973. g. godalgoto rakstnieku pēcpusdiena. Piedalās I. Vīksna, I. Šķipsna, A. Zemdega, G. Janovskis, J. Babre, M. Andžāne. LPB Kanadas kopas sarīkojums.

12. oktobrī, Toronto, ASV Bostonas ansamblis viesosies ar lugu Rīga dimd — Mārtiņa Zīverta vēsturisku spēli par kalendāru nemieriem 16. gadsimta Rīgā.

19. okt. pl. 7 vak. DV namā Toronto nodaļas gadasvētki.

26. oktobrī Toronto teātris izrādīs Kārļa Vitlingera lugu Vai pazīstat piena ceļu? V. Pukata režijā.

2. novembrī — Latviešu nama 10 gadu atceres sarīkojums ar koncertu, vakariņām un balli. Piedalīsies Viestura vīru koris, solisti A. Spricenieks un E. Beitāne. Sarīkojuma vadītājs Edgars Ābele.

8. nov. Sv. Lorensa centrā DV teātris Kanadā izrādīs Gunāra Griezes komēdiju Te runā Stariņš. Režisors Gunārs Vērnieks no Montrealas.

9. nov. pl. 7.30 vak. DV namā Karavīru daudzinājums.

9. novembrī, — plkst. 7 vak. Sv. Andreja baznīcas telpās, V. Kārkliņa „Sarkanvīns". H. Miķelsona režijā. Ģimnazijas abiturientu sarīkojums.

Toronto koncertapvienības koncerti

17. oktobrī pl. 8 vak. Town Hall — pianists Arturs Ozoliņš.

5. decembrī pl. 8 vak. Convocation Hall — Skaidrīte Hildebrante no Indianapoles (soprāns) un Anita Rundāne (ērģeles).

1. februārī pl. 8 vak. Town Hall — Norma Auziņa (vijole) un Ronalds Leonards (čells).

12. aprīlī pl. 8 vak. Town Hall — Ileāna Pētersone, Stokholmas operas soliste (mecosoprāns).

1975. gada

25. un 26. janvārī Latviešu namā M. Zīverta „Ķīnas vāze". TLTA ģimnazijas Draudzīgā aicinājuma sarīkojumi.

1. febr. DV Toronto tautas deju grupas Daugaviņa lieluzvedums.

8. februārī, sestdien, Latviešu namā Jaunās Gaitas 100. numura jubilejas sarīkojums — Kokteilis ar vakardienas balsīm un skatiem, šāsdienas un rītdienas dzeju.

ŠELBURNA

17. augustā — Latviešu pagastā DV Druvas un Bramptonas nodaļas šaušanas sacīkstes un pēc tam zaļumballe A. Kalniņa saimniecībā.

SV. KATRĪNAS

7. septembrī pl. 10 no rīta Sv. Katrīnu L.M.M.K. rīko eksternās māla baložu un mazkalibra šaušanas sacensības St. Catharines Gun Club šautuvē. Pēc sacensībām pl. 8 vakarā notiks uzvarētāju apbalvošana un saviesīga dzīve 101 Garnet ielā (Immaculate Conception Centre). Visi laipni ielūgti.

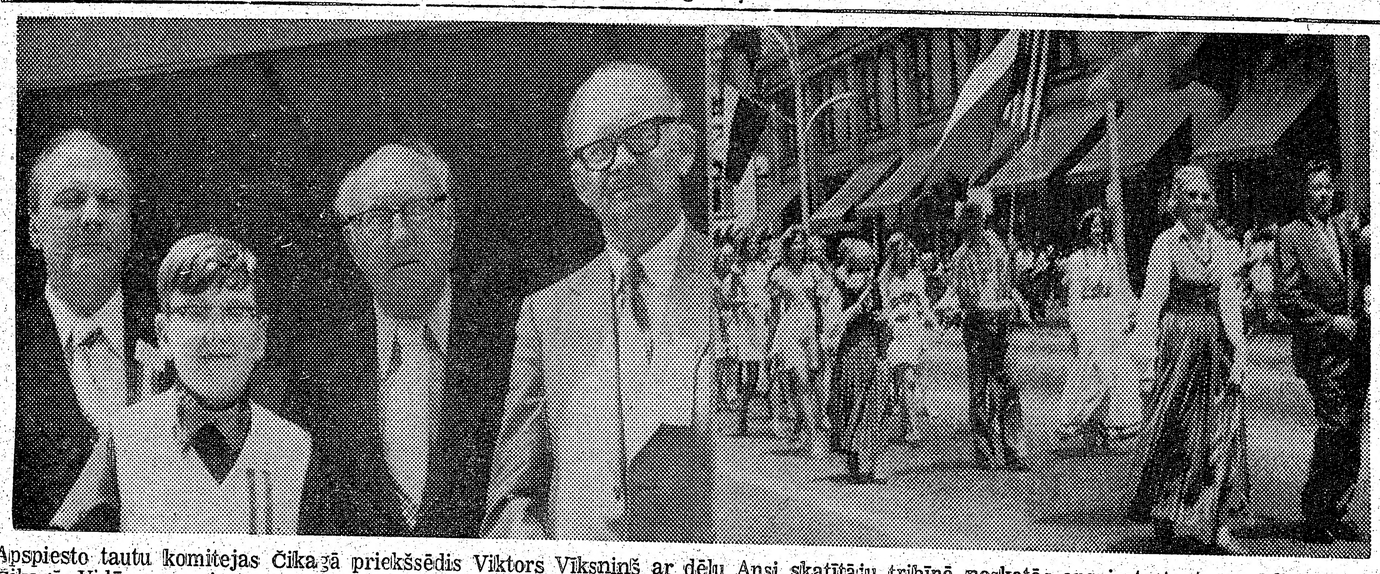

Apspiesto tautu komitejas Čikagā priekšsēdis Viktors Vīksniņš ar dēlu Ansi skatītāju tribīnē noskatās apspiesto tautu parādi Čikagā. Vidū — apspiesto tautu komitejas priekšsēdis (Detroitā) Sigurds Rudzītis un LNAK padomes prezidija priekšsēdis Viktors Upeslācis (pa labi).

Draudzība ar krieviem arī izplatījumā

ASV IZPLATĪJUMA LIDOJUMU CENTRĀ FLORIDĀ

Atmiņas par nesenajiem slavas laikiem ir Floridas Kenedija izplatījuma centra raksturīga pazīme. Kopš šī centra atklāšanas 1958. gadā tur notikušas pāri par 250 raķešu izšaušanas. Te raidīti gan mazie laika novērošanas un televīzijas pārraidījumu satelīti, gan lidojošas zinātniskas observātorijas, gan starpplanētu platformas un lielie lidojumi uz mēness.

Šie slavas laiki jau pagājuši. Decembrī paredzēta kādas raķetes izšaušana un nākamā gada jūlijā kopējs pasākums ar krieviem, bet ap 1979. gadu starpplanētu braucieni. Centrā strādā vēl ap 11.000 darbinieku, no tiem ap 80% izplatījuma projektos, pārējie ASV valdības ierēdņi. Tie izkaisīti pa visu 140.000 akru lielo īpašumu.. Iespaids, ka Kenedija izplatījuma centrs tagad vairāk vajadzīgs tūristiem nekā izplatījuma darbiem.

Centru var apmeklēt bez atļaujām un brīvi apskatīt tur izstādītos priekšmetus. Te ir dažāda veida un lieluma raķetes, sākot ar vācu V-1 ražojumu un beidzot ar izplatījuma lidojuma kapsulu, kas pēc ceļojuma izzvejota no okeana un uzglabāta centrā. Tur speciālā vitrinā novietots akmens no mēness ceļojuma, ko apmeklētāji gandrīz vairs neievēro, kaut agrāk to apsargāja speciāls sargs. Tur redzami arī izplatījuma lidojuma tērpi, mēness „automobilis", raķešu mašīnas, dažādi pumpji, degvielu tvertnes un citi instrumenti, kas piepilda izplatījuma kapsulu un vajadzīgi tālajiem lidojumiem. Tur ir arī Saturna V modelis, kas ir spēcīgākā ASV izplatījuma raķete. Ar tās palīdzību Apollo astronauti sasniedza mēnesi un iešāva zemes orbitā izplatījuma staciju.

Raķešu montēšanas darbi notiek lielā ēkā, kas pēc pavadoņu paskaidrojuma tilpuma ziņā esot trešā lielākā ēka pasaulē. No ārpuses tā neizskatās tik milzīga, tikai vērojot to no iekšienes, var redzēt tās plašumu. Telpā ir arī krievu raķetes Sojuz modelis, kam blakus amerikāņu Apollo. Krievi savu Sojuzu uzšaušot trīs mēnešus ātrāk, pēc kam amerikāņi tam pievienosies ar savu Apollo. Tam nolūkam nepieciešami abu modeļu rūpīgi pētījumi un dažu daļu pārbūvēšana. Krievu modelis savā uzbūvē ir citāds nekā amerikāņu, it īpaši zīmīgi uzbāzīgie uzraksti sarkaniem burtiem.

Uz laukuma stāv lielie 8 miljonu mārciņu smagie raķešu transportētāji, aprūsējušām kāpurķēdēm. Speciāli būvētais ceļš raķešu pārvešanai dažās vietās bija pārplūdis no iepriekšējā vakarā lietus gāzēm, pa daļai aizaudzis zālēm. Lielie, šķidrā nitrogēna uzglabāšanas tanki tagad stāvot tukši. Raķešu izšaušanas sastatnes nelietotas, astronautu treniņa laukums mēness lidojumam neizmantots. Tikai nekārtīgi izmētātie „mēness" imitācijas akmeņi norāda, kādam nolūkam šis laukums kādreiz izlietots. Daļa laboratoriju nojaukta, bet instrumenti nosūtīti uz citām vietām, bet citās ēkas tomēr vēl atrodas agrākā kārtībā. Vienu no tām rāda tūristiem ar visiem instrumentiem un kontroles aparātiem. Agrākos gados demonstrēto illūziju lidojumu izplatījumā apmeklētājiem tagad vairs nerāda. Tas apmeklētājiem deva iespēju izjust tiešo ceļojumu izplatījumā, kaut arī simulētu. Īpaši atzīmēta vieta, kur trīs astonauti sadega raķetes izšaušanas laikā. Pie atmiņām pieder arī plakāts ar astronauta attēlu un kādā citā vietā novietotais ziņojumu dēlis ar visu izplatījuma lidojumos bijušo astronautu vārdiem un laika atzīmēm.

Pēc kopējā krievu un amerikāņu izplatījuma lidojuma raķešu montēšanas ēku mazliet pārveidošot, piemērojot starpplanētu lidojumiem. Lielā ēka ar 16 celtņiem tomēr palikšot līdzšinējā veidā.

Pašlaik izplatījuma centrs, liekas, kalpo tikai tūristu vajadzībām. Dažas ēkas pārkrāsotas, dažas aprūsējušas, aprūsējušās metalla daļas uzspodrinātas. Uz centru atvestas arī dažas lielo raķešu daļas, ieskaitot milzīgo raķešu degvielu tvertni, kas uzmontēta uz 16 riteņiem. Tūristiem visus izstādītos priekšmetus, ieskaitot arī dažāda veida raķetes, atļauts fotografēt. Īpašos apskates braucienus autobusos izmanto apm. 5000 tūristu dienā, kad no tiem ap 100 braucieni, katrā ar 53 vietām.

Labi apmeklēts arī piemiņlietu veikals, kur vairāk laika vajaga iepirkumu samaksāšanai nekā izmeklēšanai. Lielais auto novietošanas laukums ir mašīnu pilns, norādot uz amerikāņu interesi par izplatījuma lidojumiem.

V. Irbe

Baltās pelītes uz krievu baleta skatuves

Maskavas Bolšoi baleta viesizrāžu laikā Londonā notika nemitīgas protesta demonstrācijas ar plakātiem u.c. Demonstranti izrāžu laikā bija izlaiduši uz skatuves baltu pelīšu baru. (Var iedomāties, kā jutās balerīnas, izpildot komplicētas piruetes un citas kustības — un piepeši ieraugot skrejam šos zvēriņus! Ref.) Britu radio pārraidīja kāda žurnālista sarunu ar demonstrantēm, sieviešu organizāciju, kas prasīja izceļošanas brīvību padomju žīdiem. Žurnālists aizrādīja, ka dejotāji nav vainīgi padomju valdības politikā. Atbilde bija: „Bet viņus sūta uz ārzemēm propagandēt padomju kultūru."

Žurnālists aizrādīja, ka žīdi neesot vienīgā apspiestā minoritāte Pad. savienībā, kuŗai liedzot izbraukšanas vīzas. Demonstrantes to neapstrīdēja, bet paskaidroja, ka viņas nevarot uzstāties „par visām minoritātēm".

Krievi draudēja ar aizbraukšanu, bet tomēr neaizbrauca — rietumu valūta tomēr patīk! Baleta trupas vadītājs vēlāk atriebās, paziņojot, ka Londona, sakarā ar demonstrācijām, esot zaudējusi savu pasaules kultūras centra reputāciju. Londonā uzstājās tikai viena Bolšoi baleta trupas daļa (6 nedēļas), otra daļa Maskavā rīkoja galā izrādi prezidentam Niksonam par godu.

Kanadā izbēgušais, Rīgā dzimušais krievu baleta dejotājs Barišņikovs īstenībā esot Ļeņingradas Kirova teātŗa (agrākā ķeizariskā Marijas teātŗa) dejotājs. Kremlis sistēmatiski cenšoties pārvērst Ļeņingradu par mazu provinces pilsētu, bet Kirova baleta trupa neatlaidīgi ejot savu īpatu ceļu, sekojot ne Bolšoi teātŗa norādījumiem, bet slavenajam A. Pavlovas un T. Karsavinas tradicijām. Protams, atvansēšanās iespēja šinī „provinces" teātrī ir maza, un poļitruku uzraudzība sevišķi stingra (arī tūristu iebraukšana no ārzemēm Ļeņingradā esot saistīta ar sevišķām grūtībām).

Kirova trupa viesojas dažreiz arī ārzemēs. Parīzes viesizrāžu laikā aizbēga Nurējevs (kas gan neesot krievs); viņš ir kļuvis par „pasaules slavenību!"

1970. gadā Kirova baleta viesizrāžu laikā Londonā aizbēga N. Makārova, kuŗai arī labi veicies rietumos. Šinī pašā laikā uzstājās arī Barišņikovs, kas toreiz izskatījās vēl gluži kā zēns. Viena no Skotijas baleta kritiķēm uzaicināja mani kā vecā krievu baleta „aču lieciniece" apmeklēt kopā ar viņu vienu no minētām viesizrādēm Londonā. Jāatzīst, ka nekad nebiju redzējusi tik spožu un gados tik jaunu dejotāju vīrieti ar akrobātisku techniku, nepiespiestu, rotaļīgu vieglumu un aizraujošu dejošanas prieku.

Viena no britu avīzēm nesen bija ievietojusi ziņu par Barišņikova aizbēgšanu un fotoattēlu: skaista jaunava maigi atspiedusi galvu uz Barišņikova pleca. Avīze rakstīja, ka tā esot kāda Amerikas kontinenta miljonāra meita (liekas Berlina — Red.), un krievi ziņoja, ka šī jaunava esot Barišņikovu aizvilinājusi. Kā arī būtu — Barišņikovu gaida spoža karjēra, un Pad. savienība ir zaudējusi izcilu baleta zvaigzni.

Austra Augenberga

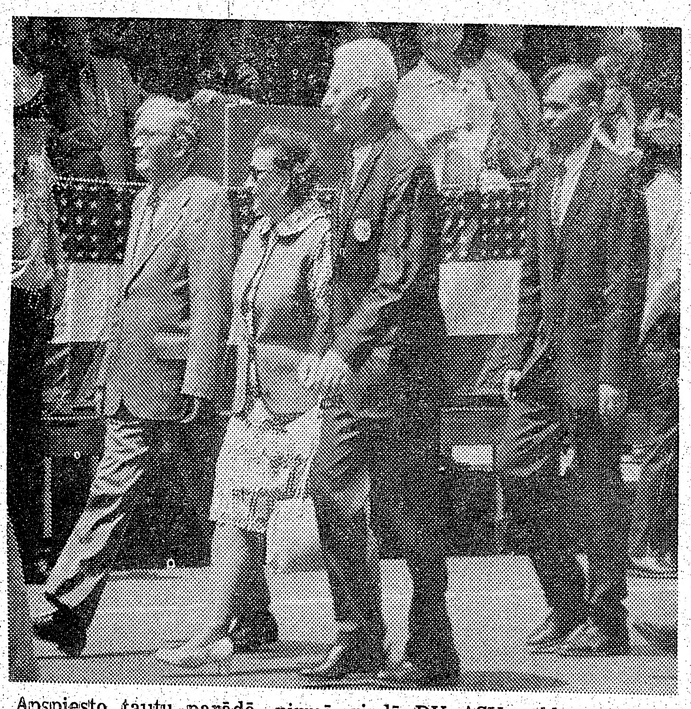

Apspiesto tautu parādē, pirmā rindā DV ASV valdes priekšsēdis J. Utināns (pa kreisi) un DV Čikagas apvienības valdes loceklis V. Kupreičiks. Foto: A. Lamberts

In memoriam

Voldemārs P. Kalniņš

dzimis 1923. gada 7. martā Rīgā,

miris 1974. gada 31. jūlijā Toronto

Skumjās

M. Rudzītis
S. Lynch
G. N. Pētersoni
E. A. Vītoli

SĪKĀS ZIŅAS

SARGĀJIET SAVUS ZOBUS!

Indianas pavalsts policija ASV meklē 900 dol. dārgu zobu protēzi, kuru kāds autobraucējs izmetis pa savas mašīnas logu reizē ar atkritumiem. Viņš vēlāk ziņojis, ka braucot mašīnā ēdis cāli, un kaulus sviedis ārā pa logu, izmetot līdz arī savus mākslīgos zobus, kas bijuši iekodušies cāļa kaulā. Policija par dabas piesārņošanu protokolu nav sarakstījusi, „jo šim cilvēkam jau tā ir diezgan daudz problēmu."

GAIDA PĀRMAIŅAS POLITBIROJĀ

Maskavā 24. jūlijā negaidot sanāca uz sēdi komūnistu partijas centrālās komitejas 369 locekļi. Franču laikraksts Le Figaro šai sakarā apgalvoja, ka gaidāmas pārmaiņas politbirojā. Maskava šo apgalvojumu atsauca, paskaidrojot, ka centrālās komitejas sēde sasaukta, lai veiktu prekšdarbus jaunievēlētās Augstākās padomes sesijai, kas sanāca dienu vēlāk. Ja kādas pārmaiņas Politbirojā tomēr notiks, tad tās paziņos augstākās padomes sesijā.

Gaidīja pārmaiņas ministru padomē, jo ir noticis padomju vēlēšanās vēl nepiedzīvots gadījums — augstākajā padomē nav ievēlēta līdzšinējā kultūras ministre Katrīna Furceva. Viņai pirms vēlēšanām pārmeta savas personīgās vasarnīcas — dačas celšanu ar valsts līdzekļiem, taču visiem par pārsteigumu viņu atstāja amatā.

VITĀLIJS RUBENIS MASKAVAS AMATĀ

Augstākā padome Maskavā 25. jūlijā „ievēlēja" par tautību padomes priekšsēdi 60 gadu veco Krievijas latvieti Vitāliju Rubeni. Līdz šim šai nenozīmīgajā goda amatā bija Jagara Nasridinova, kas vairs uz augstāko padomi nekandidēja. Tautību padomes priekšsēži arī agrāk ir nākuši no okupētās Latvijas, kā Vilis Lācis, A. Pelše. Vitālijs Rubenis ir viens no sirdīgākajiem pārkrievināšanas aizstāvjiem Latvijā un par latviešu tautas vajadzībām viņam nav pat vismazākās intereses.

SAINDĒŠANĀS AR INDĪGĀM SĒNĒM

ASV katru gadu no saindēšanās ar sēnēm mirst ap 100 personu. No daudzajām sēpu pasugām tikai kādas 12 ir indīgas, bet tikai nedaudz cilvēku var atšķirt indīgās sēnes no ēdamām sēnēm. Visindīgākā no visām sēnēm ir Amanita phalloides, gaŗkātaina sēne, kas aug mežā un arī kultivētā zemē no pavasaŗa līdz rudenim. Tā ir spilgti krāsaina, bet nogatavojoties krāsa izbal. Šīs sēnes inde satur substanci, kas kaitīga cilvēka ķermenim, rada vēdergraizes, reiboni un vemšanu, kā arī krampjus un nesamaņu, sabojājot nieres, aknas un smadzenes. Kalifornijas medicīniskā apvienība norāda, ka nav pretlīdzekļu pret saindēšanos ar indīgām sēnēm. Vienīgā vieta, kur „lasīt" sēnes, var būt tikai veikalos.

RĪGAS KRIEVU LAIKRAKSTS UZTRAUCAS PAR BBC ZIŅĀM

T'e Glasgow Herald 15. jūlijā raksta, ka Rīgas krievu laikraksts Sovetskaja Latvija ļoti uztraucies par BBC raidītajām ziņām krievu valodā. BBC krievu raidījumu nolūks esot „saindēt padomju pilsoņus ar skepsi un komūnisma atraidīšanu". Imperiālistu ideologi vēloties, lai atkārtojas Čehoslovakijas 1968. gada notikumi.

Cirvis pie saknes

(Turpinājums no 8. lp.)

PSRS izglītības ministrijas padome vispārizglītojošās vidusskolas jautājumos pieņēma lēmumu — 1975. gadā organizēt tikai daļēju atestāciju skolotājiem. Visā valstī atestācija sāksies ar 1975. gadu . . ." —

Tie ir tikai nozīmīgākie citāti no plašās instrukcijas, bet pietiekami, lai konstatētu, ka turpmāk visu skolotāju darbu kontrolēs un par to lems cilvēki, kuriem uzdots ievērot tikai vienu mērauklu — lai skolotāji audzinātu padomju hierarchijai paklausīgus robotus. Pats par sevi saprotams, ka visu noteiks ārpus skolas stāvošās „sabiedriskās" — lasi: partijas organizācijas, vai vēl tiešāk — no Maskavas atsūtītie un ieliktie partijas otrie sekretāri. Visā pārējā daudzvārdīgā instrukcijas apdare ir tikai maskerāde.

Pie latviešu tautas dzīvības koka saknes ir pielikts cirvis.

Stokholmā, jūlija beigās.

J. M.

Šovasar daudzajos latviešu sarīkojumos Kanadā un ASV skanēja ne vien latviskā dziesma, bet skatītājus iepriecināja arī raitais tautisko deju solis. Augšējā attēlā divas tautu meitas savos krāšņajos tautas tērpos — Sandra Leimane (pa kreisi) un Māra Blizarda Sidrabenē.

Foto: Aleksandrs Kalniņš

Rietumi atbalsta padomju varu

„Iekšējās nedrošības un saimniecisko neveiksmju dēļ padomju impērija turas kopā vienīgi ar rietumu, sevišķi ASV, sniegto ekonomisko palīdzību. Tā šīs palīdzības sniedzēji atbalsta savu bojā eju," teica Britu līgas Eiropas brīvībai priekšsēdis D. Martins Apspiesto tautu nedēļas sarīkojumā Bradfordā, Anglijā.

Apspiesto tautu nedēļu ievadīja visu tautību kopējs dievkalpojums Bradfordas katedrālē. Dievkalpojumā īsus Svēto rakstu tekstus lasīja katras dalībnieces nācijas garīdznieks, bet latviešu pārstāvis māc. A. Putce teica angļu valodā svētrunu.

„Mēs šeit rietumos gan baudām brīvību, bet miljoni tautas brāļu aiz dzelzs priekškara smok apspiestībā," cita starpā teica mācītājs. „Sibirija ir pielijusi mocekļu asarām, mūsu dzimtenēs valda nebrīvība, un visi iedzīvotāji pārvērsti par otras šķiras pilsoņiem, kam bez ierunām jāizpilda apspiedēju pavēles. Šāda verdzība nevar ilgt mūžīgi. Vērsīsim pasaules uzmanību uz visu apspiesto tautu ciešanām, nezaudēsim ticību, paļausimies uz Visuvareno un lūgsim, lai verdzībā esošo tautu ciešanas drīz izbeigtos un visas tautas atkal varētu baudīt patiesu brīvību."

Pēc dievkalpojuma visi tā dalībnieki devās gājienā uz vietējo Senotafu, kur Apspiesto tautu Bradfordas komitejas priekšsēdis Gunārs Tamsons, asistējot sekretāram, ukraiņu pārstāvim M. Čarukam, nolika vainagu. Gājiena dalībnieku kopskaits bija ap tūkstoti.

Nedēļas nobeiguma sarīkojums notika Ukraiņu kluba zālē, kur pēc komitejas priekšsēža Gunāra Tamsona ievadvārdiem uzrunu teica Britu līgas Eiropas brīvībai priekšsēdis D. Martins, „Iekšējās nedrošības un neveiksmju apdraudēta, Pad. savienība ar Eiropas drošības konferenci cer Eiropas valstis iemidzināt, nebūt nedomājot atkāpties no sava mērķa — pakļaut sev visu pasauli. Vai, piemēram, amerikāņi neapzinās, ka ar viņu kapitālu un palīdzību uzbūvētās automobiļu fabrikas automobiļu vietā var kādu dienu sākt ražot tankus šo pašu rietumvalstu sabradāšanai. Britu līga Eiropas brīvībai vēlas redzēt Eiropu atkal brīvu, lai katras nācijas piederīgie varētu atgriezties savās brīvajās valstīs. Mana karstākā vēlēšanās ir, lai es varētu šo brīdi piedzīvot."

Pēc D. Martina runas ungāru pārstāvis Dr. Lajošs Molnārs nolasīja memorandu, kas bija adresēts pasaules valstsvīriem, vēršot uzmanību uz reliģijas vajāšanām visās zemēs aiz dzelzs aizkara. Šo memorandu bija parakstījuši visu sešu Apspiesto tautu Bradfordas komitejā ietilpstošo tautību garīdznieki, kas piedalījās Apspiesto tautu nedēļas ievadījuma dievkalpojumā.

Arī nedēļas nobeiguma sarīkojumā bija klāt vairāki prominenti angļu viesi un apspiesto tautu draugi. Svinīgi sagaidīts un ar ukraiņu vīru koŗa dziedāto speciālo dziesmu sveikts, sarīkojumā ieradās arī ukraiņu pareizticīgo baznīcas bīskaps, kas pašreiz atrodas Eiropas ceļojumā. No pašu apspiesto tautu saimes pārsvarā bija ukraiņi, bet gaužām **mazā skaitā** mūsu tautieši. Latvieši šoreiz nebija pārstāvēti arī sarīkojuma priekšnesumu daļā, kuŗā uzstājās ukraiņu dejotāji un viņu sieviešu un vīru koŗi, kā arī ungāru un igauņu tautas deju kopas.

A. P.

Ja esat nodomājuši iegādāties

jaunu 1974. gada automašīnu,

apmeklējiet mūsu SKATES TELPAS

CHEVROLET - CHEVELLE - CAMARO
OLDSMOBILE - CHEVY II - VEGA

Sazinieties nekavējoties ar mūsu latviešu pārstāvi

HANS PLAUDE **Tālr. HO 6-1131**

Robertson Motors Ltd.

1555 Danforth Av., Toronto 6,

— PAŠU SKOLA, SAVA SKOLA —

— LATVJU SKOLA —

Latviešu jaunatne,

MINSTERES LATVIEŠU ĢIMNAZIJĀ TAVA VIETA!

Uzņem jaunus audzēkņus visās klasēs (1. — 13.).
Jaunais mācību gads sāksies š. g. 9. septembrī.
Internātā vairs nedaudz vietu.

PIEDĀVĀ:
Pilnu vidējo un latvisko izglītību,
trūcīgiem stipendijas.
Stipendijas pieprasāmas līdz š. g. 1. jūnijam.
Uzņem uz pēdējās skolas liecības pamata.

Rakstiet tūlīt direktoram:
Dr. Z. Vitens, LETTISCHES GYMNASIUM,
44 MÜNSTER/WESTF.
Wienburgstr. 52-54
GERMANY

(43. turpinājums)

Veterinārārsts Dzenītis iemāca mums, kā bullīšiem nāsīs ievilkt riņķi. Šo procedūru rāda visai skolai kopā. Ākis ir —S— veidīgs pirms ievilkšanas nāsīs. Aso galu ātri izrauj cauri teļa nāsij un tad salaiž riņķi kopā. Pirmo rāvienu izdara Dzenītis pats. Tad pārējiem ievelkam mēs, skolēni.

Kā pēdējais riņķi velk Kārlis Palmbachs. Kad riņķis izrauts nāsij cauri, asins šalts uzsitas gaisā no bullēna nāss.

„Es jums jau sākumā aizrādīju, ka riņķis jāliek pēs iespējas sekli. Palmbachs iedūra par dziļu, ievainojot nāss šķērssienu dziļāk, kur daudz asinsvadu," paskaidro Dzenītis. Nāsi bullim noskalo ar ūdensraža pārskābi un tad iekaisa asins sāls pulveri, asiņošanas apturēšanai.

Praktiskos darbos pienotavā techniķis Zušmanis vispirms iemāca, kā jātīra pienotava un kā jāmazgā trauki. Piena olbaltuma nomazgāšanai lieto fosfātus, kas izšķīdināti remdenā ūdenī. Jāmācās, ka skalošanai jālieto remdens ūdens. Auksts ūdens nespēj aizskalot un bieži sabiezina taukus. Karsts ūdens piededzina olbaltumvielas vai karamilizē cukurus, kas rada sacietējumus. Jāmācās, kas jāmazgā ar suku, kas ar drāšu vīški un kas ar sūkni. Lupatas lieto vienīgi koka daļu apmazgāšanai no ārpuses, kur sasus beržamos nevar lietot, lai nenoberztu krāsu. Tvaiku lieto vienīgi piekepušo daļiņu atdalīšanai. Dažas daļas sterilizē ar tvaiku, ieslēdzot tās tvaika kastē. Tagad uzzinām, ka vaļējam tvaikam nav absolūti nekādas nozīmes.

Skolnieki tiek arī iepazīstināti ar dažādiem komerciāliem mazgāšanas līdzekļiem, kuŗus firmas reklāmē avīzēs un pa radio. Tur sastopami tādi līdzekļi kā Borsil baltais, ko avīzēs reklāmē Burbuļmāte. Tad vēl ir Parsils un vēl daudz dažādu ziepju, ko ieteic Tomberga, Merbecka un Sumska ķīmiskās fabrikas. Zušmanis Borsilu atzīst par ļoti labu, bet pienotavas vajadzībām par dārgu. Pienotavas pērk trikalcija fosfātu pulverus vai arī fosforskābes tīrā veidā, ko, atskaitot viens pret simtu, lieto olbaltuma vielu koloīdu atdalīšanai no metalliem.

Pēc tam iemāca pirmos piesardzības soļus pienotavā. Nedrīkst iet klāt pie transmisijām, ja kāds drēbes gabals ir vaļīgs. Ar šo drēbes gabalu transmisijas var ieraut pašu darba darītāju un nosist. Tāpat norāda, kas nesams vienam un pa diviem vai vairākiem, lai nenotiktu nelaimes gadījumi. Visbeidzot parāda, kā jāiet ar koka tupelēm. Tās pēc darba jānomazgā un jāliek katla telpā nožūt. Koka tupeles jānēsā bez zeķēm, lai pa telpu netiktu iznēsātas baktērijas.

Jāpiezīmē, ka sanitārā ziņā 1927. gadā Latvijā mēs bijām tālāk tikuši nekā Amerikas kontinentā 1950.tos gados.

Zušmanis iemāca, kādus kurināmos līdzekļus var lietot. Smiltenē ir katls, kuŗa sildīšanai var lietot akmeņogles un malku. Mums parāda, kā ar akmeņoglēm rīkoties. Varen ātri var uzkarsēt katlu. Tad mēģinām bērza malku. Arī tā ir labs kurināmais materiāls. Ar priežu un egļu malku kurinot, paiet ilgs laiks, kamēr katls ir karsts. Bet šī katla ir vēl ellas katls. Šo tikai iekurina, lai mums parādītu, kā jārīkojas. Mums Latvijā pienotavās vēl neražoja siltumu un dzinējspēka enerģiju ar eļļu. Tas vienkārši bija par dārgu. Skolēni tomēr saprata, cik viegli ar šiem katliem rīkoties. Vienu no tiem skolai bija dāvinājusi Heinca dīzeļu sabiedrība Vācijā.

Tagad tikai skolēni redz, cik daudz ir jāmācās, lai vispār izprastu, no kā pastāv moderniecību darbs. Par jaunu jāmācās daudz vienkāršu darbu. Tos esam jau mājās darījuši, bet citādi. Tagad saprotam, cik daudz lauku saimniecības lietu dara nepareizi. Tur neko nevar darīt. Neviens lauksaimniekam iepriekš nav pateicis, lūk, nedari tā, tas taču nepareizi.

Otrkārt, ja arī kāds toreiz lauku saimniekam būtu aizrādījis, ka viņš to un to dara nepareizi, viņš tanī pašā momentā būtu ieguvis vienu ienaidnieku vairāk. Latviešu zemnieks tanī laikā vēl bija stūrgalvīgs. Katru lietu, ko viņš bija mācījies no tēva un tēvatēva, bija kā āmen baznīcā. Lai tik kāds viņam būtu mēģinājis stāstīt ko citu. Šo stūrgalvību latviešu zemnieks bija ieguvis no klaušu laikiem. Tikai izturīgais un nelokāmi stūrgalvīgais varēja izturēt visu, kas viņam bija jādara cauru dienu muižas darbos. Savus darbus viņš bija veicis, ceļoties tūliņ pēc pusnakts un kad pārnāca no muižas.

Lai darbus uzreiz vairāk varētu piesavināties, skolēni strādā grupās. Pirmo dienu strādāju grupā ar Heinrichu Glāzīti, Kārli Garozu un Jāni Kālīti. Par četriem grupā darbs nav grūti padarāms. Tomēr jāskatās, lai darbs būtu pareizi padarīts pēc sanitāriem un pienotavas noteikumiem.

Nākošā dienā jāmācās, kā salikt dažādas mašīnas — separātors, pasterizētājs. Jāmācās, kā salikt dažādas caurules, pa kuŗām novada pienu pareizā virzienā. Piena svari jāsavieno ar pumpi, kas pienu pumpē uz separātoru. Krējums iet pasterizētājā, bet vājpiens ar pumpi tiek pumpēts uz piena vāti. No separātora krējums iet uz sviesta mucu. Novadu caurule jāsavieno tā, lai savienotās vietās un līkumos netecētu. Krējumu mucā vai speciālā dzesētājā atdzesē. Tad krējumam ļauj nostāvēties, lai izietu laukā gaiss. Otrā dienā to nu kuļ sviesta mucā, vai nu tūliņ no svaiga, salda krējuma, vai iepriekš to ieraudzē ar īpašu kultūru. Ieraudzētajam krējumam temperātūra jāpaceļ uz divdesmit diviem gradiem C. Tad pirms kulšanas atkal jāatdzesē uz divpadsmit gradiem. Gatavojot sviestu dažādos gada laikos, vēl mazliet jāmaina temperātūra. Tas, protams, mums, jauniem lauku cilvēkiem, ir vesela ķīniešu ābece. Mēs katrs esam redzējuši, kā uz laukiem kuļ sviestu. Dažā lauksaimniecībā ir sviesta muca. Dažās vienkārši sviestu gatavo, kādā traukā krējumu kratot. Tiku pats vēl redzējis, ka saimniece gatavoja sviestu, vienkārši kuļot traukā ar karoti. Temperātūra ne katrreiz tika ievērota. Dažreiz mājā sviests sakūlās ļoti ātri, bet kādreiz pagāja vai pus diena, iekām sviests sāka parādīties paniņās. Šeit tagad sviests mucā bija labi sakults un vienā gabalā. Techniķis Gailītis mums paskaidro, kā pievienot sāli un kā jārēgulē ūdens saturs sviestā. Tad visi sviesta kvalitāti nosakām pēc garšas.

Latvijā toreiz sviesta labumu noteica pēc piecpadsmit punktu sistēmas. Tik un tik punktu pēc garšas, un tik un tik punktu pēc smaržas. Izskats, konsistence, sāls un ūdens saturs kvalitātei ir noteicēji faktori. Tad vēl noņēmām paraugu baktērioloģiskai un ķīmiskai izmeklēšanai laboratorijā. Mēs visi tagad skatāmies mutes ieplētuši. Viss tas, ko tagad mācāmies, ir vesela zinātne.

Pēcpusdienā jāmācās izjaukt mašīnas un novada caurules. Tad atkal mazgāšana. Jāprot katra lieta nolikt tā, lai nerūsētu un lai otrā dienā varētu atrast. Atkal jāmācās, ko skalot ar ziepju ūdeni, ko ar fosfātu šķīdumu un ko ar soda šķīdumu. Neviens no mums nevaru iedomāties, ka trauku mazgāšana ir jau zinātne pati par sevi.

Kad pārnākam mājā no pienotavas darbiem, Kālītis saka:

„Kas to būtu domājis. Tā taču īsta Sibirija. Agrāk man likās, ka pienotavā ir tīrs un viegls darbs. Kad aizvedu pienu uz pienotavu, tad vienmēr domāju, cik gan labi tiem cilvēkiem, kas strādā pienotavā. Skaties, tīrs un viegls darbs. Tagad, kad pārnāku mājā, esmu nostrādājies kā lūks. Mugura sāp no nepierastās locīšanās. Drēbes smird pēc piena suliņām. Lai Dievs nedod. Es gan negribētu kļūt par piensaimnieku."

„Vismaz tev tagad kājas ir tīras. Tās vairs nesmirdēs pēc sviedriem un piesūbējušām zeķēm," smejos Kālītim līdz.

(Turpinājums sekos)

SPECIĀLOS rubļu CERTIFIKĀTUS labāko dāvanu uz

LATVIJU

Tagad labāku nekā jebkad agrāk

INTERTRADE EXPRESS CORP.

To sakām mēs un to saka arī jūsu piederīgie.

Par tiem jūsu piederīgie var iegādāties visu, ko vēlas, par daļu no parastās vērtības, tas ir apm. tā, ka jūs būtu iegājuši veikalā ar $100 un nopirkuši mantas $200 vai $300 vērtībā, vai pat vairāk.

Speciālos rubļu certifikātus var arī ļoti izdevīgi apmainīt pret parastajiem rubļiem.

PILNĪGA GARANTIJA UN APDROŠINĀŠANA

Certifikātu piegāde mājās apm. 3 nedēļu laikā.

Speciālā rubļa vērtība ir $2.60

Pieprasait mūsu illustrētos katalogus.

PASŪTINAIT TAGAD tikai caur

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd. Street, Fifth floor NEW YORK, N.Y. 10010, tālr. 982-1530

Ļoti svarīgi — Automobiļi Ātra piegāde

Izvēlaties no šiem jaunajiem modeļiem:

	Cenas US $
Zhiguli Vaz 2101 Jaunais, uzlabotais (Export Model)	$3494.00
Zhiguli Vaz 2103	$4007.00
Zhiguli Vaz 2102 Station Wagon (Export Model)	$3853.00
Moskvith 412 IE	$3544.00
Moskvith 408 IE	$3259.00
Moskvitch 426 IE Station Wagon	$3698.00
Moskvitch 427 IE Station Wagon	$3968.00
Zaporozhets Zaz 968	$2234.00
Zaporozhets Zaz 968 E. jauns	$2389.00

Pieprasait mūsu speciālo illustrēto apkārtrakstu ar automašīnu attēliem. Pieņemam pasūtinājumus arī DZĪVOKĻIEM.

PĀRSŪTĀM LIETOTAS DRĒBES.

Iebraucēji no USSR, pieprasait speciālo informāciju! Mums ir 25 gadu pieredze šais darījumos un mums ir tūkstošiem apmierinātu klientu.

Speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana

Intertrade Express Corp., 125 East 23rd. Street, New York, N. Y. 10010, kas specializējusies jau 25 gadus dāvanu sūtīšanā uz Pad. Savienību, ziņo, ka speciālie rubļu certifikāti ir labākā dāvana piederīgiem Latvijā.

Speciālie rubļi ir četrreiz vērtīgāki par parastiem, tāpēc tie ir izdevīgāki. Saņēmēji ar tiem var iegādāties visu speciālajos Vneshposyltorg ārzemju valūtas veikalos par apm. ¼ no mantu vērtības parastos rubļos, vai pat lētāk.

Speciālos rubļu Certifikātus var izdevīgi apmainīt arī parastajos rubļos par dārgāku likmi. Mēs varam jums ieteikt sazināties ar INTERTRADE EXPRESS CORP. 125 East 23rd. Street, 5th Floor, New York, N. Y., 10010, tālr. 982-1530 un pieprasīt bezmaksas illustrēto katalogu.

Kārlis Ķezbers

Gaŗezera

ZAĻI MEŽI, ZILI ŪD

Gaŗezers!

Priekš daudz gadie
uzkalni, neizkoptas,
takas, vecas ēkas.
mainījies. Savā izde
rafiskā novietojuma
latviešu neatlaidīgu
ezers izveidojies pa
garīgo centru. Pašlai
dēļas te mīt un mā
darba turpinātāji —
Vasaras vidusskolā
jauniešu — 100 meit
zēnu. Mani pārsteidz
cija — kur tad pā
Vecās vidusskolas ē
licējs skolotājs Edu
mierina, ka citur
Viņš ir ne tikai vien
skolas dibinātājiem,
cis pirmos mūrni
pirms desmit ga
kalns vēl bija kail
līgs.

Gaŗezera vidussk
na ir gaŗa, taču aizs
ja spārniem. Ēdam
tis jau plkst. 7.45.
paspēj, spiests savi
šāk līdz pudienām
rektors Arvīds Bol
nepieļauj, visam jā
na, jāvalda kārtībai
nai. Ejot uz klasēm
kus solo divas meit
izsprūk „I told yo
vārda runas Bolštei
kabatas kartūti a
latviešu vārdiem.
prot — līdz vaka
viņai jāiesniedz š
skaidrojumi — ko t
kādas tiem variāci

Rīta lūgšana. Mi
izberzējuši, labi p
nieši gatavojas di
Mācītājs Vilis Va
teoloģijas students
saka rīta lūgšanu.
su Tēvs debesīs,"
skaita līdz. Vēl sk
Bolšteins, inspekt
un audzinātāji p
nas gaitu, norāda
jas koklētājiem,
jiem, koŗa dziedā
tistiem. Šīs noda
pēcpusdienā. Rīts
zijas klasēm. Tre
tai klasei šogad
jauns priekšmets
nālistikā.

Laikā, kad tr
draud krize — n
kuma dēļ (dažien
lasītāju skaits pa
bet gan latviski
tēju žurnālistu dē
tikas pamatu mā
prāt nokavēta pa
diem. Vislielākai
mums trūkst jau
visām latviešu
gatavot vidussko
lai tie spētu uzra
par kādu notikun
sa galvenais uzd
listiku mācījās
kuriem pusei
sekmes, pārējien
rese, un ja viņ
matika uzlaboto
rētu rakstīt avīz
būtu interesant
inscenējumus, p
bus un jāvām
šiem izvēlēties
stiem.

Kārlis Ķezbers

Gaŗezera impresijas

ZAĻI MEŽI, ZILI ŪDEŅI, GAIŠAS DEBESIS

Gaŗezers!

Priekš daudz gadiem te bija uzkalni, neizkoptas, smilšainas takas, vecas ēkas. Nu viss mainījies. Savā izdevīgā ģeogrāfiskā novietojuma dēļ un ar latviešu neatlaidīgu darbu Gaŗezers izveidojies par latviešu garīgo centru. Pašlaik sešas nedēļas te mīt un mācās mūsu darba turpinātāji — jaunatne. Vasaras vidusskolā mācās 150 jauniešu — 100 meitenu un 50 zēnu. Mani pārsteidz šī proporcija — kur tad pārējie puiši? Vecās vidusskolas ēkas pamatu licējs skolotājs Eduards Avots mierina, ka citur esot otrādi. Viņš ir ne tikai viens no vidusskolas dibinātājiem, bet arī veicis pirmos mūrnieka darbus pirms desmit gadiem, kad kalns vēl bija kails un nemīlīgs.

Gaŗezera vidusskolnieka diena ir gara, taču aizskrien kā vēja spārniem. Ēdamzālē brokastis jau plkst. 7.45. Kas tās nepaspēj, spiests savilkt jostu ciešāk līdz pudienām. Skolas direktors Arvīds Bolšteins jokus nepieļauj, visam jārit pēc plāna, jāvalda kārtībai un disciplīnai. Ejot uz klasēm, mums blakus solo divas meitenes. Vienai izsprūk „I told you so!" Bez vārda runas Bolšteins izvelk no kabatas kartīti ar vairākiem latviešu vārdiem. Meitene saprot — līdz vakara cēlienam viņai jāiesniedz šo vārdu izskaidrojumi — ko tie nozīmē un kādas tiem variācijas.

Rīta lūgšana. Miegu no acīm izberzējuši, labi paēduši, jaunieši gatavojas dienas gaitām. Mācītājs Vilis Vārsbergs vai teoloģijas students Rumpēteris saka rīta lūgšanu. Izskan „Mūsu Tēvs debesīs," ko visi skaļi skaita līdz. Vēl skolas direktors Bolšteins, inspektrise Ruperte un audzinātāji paskaidro dienas gaitu, norāda, kur jāpulcējas koklētājiem, prievīšu audējiem, koŗa dziedātājiem, sportistiem. Šīs nodarbības notiek pēcpusdienā. Rīts pieder ģimnazijas klasēm. Trešai un ceturtai klasei šogad pirmo reizi jauns priekšmets — ievads žurnālistikā.

Laikā, kad trimdas presei draud krize — ne lasītāju trūkuma dēļ (dažiem laikrakstiem lasītāju skaits pat pieaudzis!), bet gan latviski rakstīt nepratēju žurnālistu dēļ — žurnālistikas pamatu mācīšana, manuprāt nokavēta par desmit gadiem. Vislielākais trūkums — mums trūkst jaunu ziņotāju no visām latviešu kolonijām. Sagatavot vidusskolas jauniešus, lai tie spētu uzrakstīt ziņojumu par kādu notikumu, bija šī kursa galvenais uzdevums. Žurnālistiku mācījās 65 jaunieši, no kuŗiem pusei bija teicamas sekmes, pārējiem — liela interese, un ja viņu latviešu gramatika uzlabotos, arī viņi varētu rakstīt avīzēm. Lai kurss būtu interesantāks, lietojām inscenējumus, praktiskus darbus un ļāvām jauniešiem pašiem izvēlēties vielu apraksti em.

Ceturtā klasē skolotājs stāsta par kriminālnotikuma aprakstu. Skolēni rūpīgi seko stāstījumam, šo to atzīmējot. Pēkšņi klases vienā kaktā izceļas strīds. Jau mirkli vēlāk vecākie skolēni — Nils Brošs un Rolands Ābermanis saķērušies niknā tuvcīņā. Ieskrien audzinātājs no blakus klases un izved nemierniekus ārā. Klasē apjukums, kas aprimst un pārvēršas smieklos tikai, kad skolotājs paskaidro: „Šis bija kriminālnotikuma inscenējums. Aprakstiet, ko novērojāt!" Nākamā stundā sabiedrības mācības lektors V. Upeslācis demonstrē, kā dibināt jaunu organizāciju, ievēlēt valdi, noteikt mērķus. Žurnālistikas klases 3 audzēkņiem ierādītas vietas „preses krēslos". Viņi cītīgi atreferē sēdes norisi. Apraksti ir tik labi, ka lektoram neatliek nekas cits kā reportieŗiem piešķirt piecnieku.

Skolotāju vidū redz daudz pazīstamu seju. Rakstnieki — Ernests Aistars, Knuts Lesiņš, Ojārs Jēgens, gleznotājs Jānis Kalmīte, viņa meita — diriģente Guna Kalmīte-Skujiņa, profesori un lektori — Peniķis, Zeps, Tupesis, Paudrupe, Avots, Aparjods, Kalnietis, Sinate, Daiga, Ose un daudzi citi. Dr. Rudovica atstājusi pacientus palīgu rīcībā un atlidojusi no Kanadas bērniem mācīt skaidru, dzidru latviešu valodu. Apveltīta ar šarmu un humoru, viņa aizmirst jokot, kad ir runa par latviešu valodu. Tā viņai svēta lieta. Arī Viktoram Upeslācim, sabiedriskam darbiniekam un ievadrakstu meistaram. Tas, ka viņš neuzveica savus pretiniekus Kanadas vēlēšanās, viņu neskumdina. Iepazīšanās ar Kanadas politisko dzīvi viņam ir svarīgāka par acumirklīgiem panākumiem. Viņa lekcijas skolēni klausās ar sajūsmu, tāpat viņa teikto referātu pārpildītā skolas zālē.

Pelēkas miglas pūkas klājas virs ezera. Izskan peldētāju čalas, apklust skolēnu izdarības. Visi pulcējas vidusskolas zālē priekšnesumiem.

Zālē pustumsa. Skan Ariānas Liepiņas klusinātā, melodiskā dziesma, strinkšķ vientuļa kokle. Apklusuši čuksti, krēslu stumdīšana. Vakara romantikā iegrimuši kā jauni, tā veci.

Ārā satumsis. Silkspārnis aizslīd gar lielajiem logiem. Redz satumsušas debesis un šķautnainas koku galotnes. Jaunieši klusē. Arī viņus ir pārņemusi sevī Gaŗezera romantika.

Laikraksta
LATVIJA AMERIKĀ
atsevišķus numurus
var pirkt Toronto
latviešu veikalos un
DV grāmatnīcā,
491 College St.,
kā arī LA spiestuvē,
125 Broadview Ave.

Mūsu mīļais filistrs

Teobalds Melnalksnis

dzim. 1911. g. 22. jūlijā Latvijā,
miris 1974. g. 1. augustā Karmelē, N. Y.

Debess dārzos mītinās,
Kas reiz kuršu krāsas nesa,
Tie, kas darbu turpinās,
Līdz tos apņems tumsa vēsa,
Karogu lieks godinot,
Pieminot.

Fraternitas Cursica konvents

SAVIENOTAJĀS VALSTĪS

GRAND RAPIDI

● Grand Rapidu vanadžu kopa savu gadskārtējo Bērtuļu tirgu rīko 25. augustā V. Pogas īpašumā pie Loveles. Pēc iebaudītām pusdienām varēs atspirdzināties Jautrajā odā vai kafejnīcā. Dzīvei nepieciešamo savukārt būs iespējams iegādāties ģīkumu bodēs un lauku ražojumu novietnēs, bet keramiku mājas izdailošanai — latvisko izstrādājumu stendā. Paredzētas nodarbības bērniem un jauniešiem. Garīgu veldzi sniegs „ceļojošais teātris". Atskaņos arī veco un jauno deju mūziku.

● Kārtējo pensionāru apvienības mēnešsaietu 29. jūlijā Latviešu biedrības namā vadīja priekšsēdis J. Sulainis, bet lūgšanas vārdus teica A. Ugleniece, lasot arī savus humoristiskā garā sacerētus dzejoļus. Ar dzejas skandējumu un mūziku vēl iepriecināja M. Lesniece un L. Strazdiņa. Saietā piedalījās arī Latviešu biedrības priekšnieks A. Grīnbergs, Dr. A. Kalniņš un Toronto cieminš A. Zēvalds, kas sveicināja no Toronto latviešu pensionāru apvienības. A. Barkāns pastāstīja par valdes nodomiem nākotnē. Par kopējām pusdienām gādāja E. Barkāne un E. Doniņa.

● Vienības draudzes locekļu izbraukums uz Gaŗezeru 18. augustā. Māc. J. Lazda vadīs dievkalpojumu brīvdabas baznīcā.

● Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev. lut. draudzes bērnu vasaras nometni Mežvidos slēdza 27. jūlijā ar māc. Kr. Hermaņa vadītu svētbrīdi. Runāja draudzes priekšnieks J. Siliņš. No mazajiem nometnotājiem atvadījās teoloģijas kandidāte V. Fricsone, kuŗa vadījusi nometni ilgus gadus.

● Vientulībā dzīvojot, 13. jūlijā mirusi 81 g. v. Kristīne Apša. Kaimiņi novērojuši, ka vientuļniece nav redzēta no sava dzīvokļa izejam jau divas dienas, kādēļ ziņojuši policijai. Nelaikē bija dzimusi Drustos, kur viņai kopā ar vīru piederējis veikals. Pēdējais mira pirms dažiem gadiem. Aizgājējai dzimtenē paliek dēls ar ģimeni. Nelaikes apbedīšana ieilga pilsētas strādnieku streika dēļ. Viņu varēja guldīt zemes klēpī Vūdlavnā kapsētā tikai 1. augustā. Dievvārdus bēŗu namā un kapos teica māc. Kr. Hermanis. Par apbedīšanu rūpējās Dr. A. Birzgalis no Batlekrīkas un J. Jaunkalns no Grand Rapidiem; pēdējais nolika arī ziedus no draudzes.

● Vūdlavna kapsētā 28. jūlijā notika Vienības draudzes kapu svētki, kur sprediķoja māc. J. Lazda. Uz DV apvienības mirušo biedru kapu vietām ziedus nolika vanadžu kopas priekšniece E. Brūna.

● Sekojot iepriekšējo gadu panākumiem, vanadžu kopas dalībnieces 19. jūlijā pilsētas tirgū tirgojās ar baltmaizi, speķa raušiem, saldskābu maizi, sieru un citiem ieceptiem mājas ražojumiem, kuriem bija liela piekrišana. Kopas dalībnieces savu „tirgus vezumu" izpārdeva ātrā laikā. V. Z.

DEITONA

● Deitonā, Ohaijo, 60 gadu vecumā ar sirdstrieku 27. jūlijā miris Dr. Bruno Štrauss. Viņš bija rīdzinieks, 1931. gada rudenī sācis studijas Latvijas universitātes juridiskā fakultātē, ko beidzis 1940. gadā, bet jau 1942. g. iestājies medicīnas fakultātē. Kaŗa apstākļu dēļ studijas atjaunojis 1945. gadā Hamburgas universitātē, Vācijā, 1948. gadā iegūstot ārsta gradu. Pēc ārsta tiesību iegūšanas ASV, strādāja Veblenā, vēlāk ilgus gadus Parkera pilsētiņā, Dienviddakotā, bet 1972. gadā pārcēlās uz Deitonu, Ohaijo, kur strādāja veterānu slimnīcā. 31. jūlijā nelaiki pārveda pārpelnošanai uz Mineapoli, kur dzīvo viņa meita. Aizlūgumu krematorijā vadīja māc. P. Langins. E. Pone uz ērģelēm atskaņoja Rekviēmu. No studentu korporācijas Fraternitas Livonica savam filistram pēdējās ardievas teica Dr. P. Lakstīgala, no Dienviddakotas korporācijas kopas Dr. J. Mangulis, Mineapoles latviešu draudzes māc. M. Ozoliņš un māc. P. Langins. Korporāciju piederīgie atvadījās ar Integer vitae. Aizgājējs atstāj dzīvesbiedri, divus dēlus, meitu ar ģimeni un mazmeitu. A. Sed.

Gaŗezera problēmas

Pašreiz Gaŗezera lielākā problēma ir telpu trūkums, kā tas noskaidrojās pēdējā Gaŗezera padomes sēdē 20. jūlijā. Vidusskolas direktors A. Bolšteins ziņoja, ka pagaidām telpu jautājums gan atrisināts, bet jau tagad jāplāno telpas vēl vismaz 40 skolēnu novietošanai, jo nav domājams, ka audzēkņu skaits samazināsies. Arī bērnu nometnes direktrise V. Bērzkalna jautāja, kur novietot nometnes darbiniekus. Dzintari, pieaugušo novietošanās vieta, arvien pārpildīti. Cik būtu labi, ja tur atrastos ja ne modernas, tad vismaz ciešamas jaunas kabīnes.

Jaunā vidusskolas ēka nav vēl nobeigta, trūkst griestu seguma, kas jūtami traucē akustiku, sevišķi sarīkojumu laikā.

Daži mākslinieki pat esot atsaukuši paredzētos koncertus. Lai vidusskolas būvi nobeigtu, ir radies ieteikums meklēt „krusttēvu", kas dotu ne vien materiālo atbalstu, bet arī auditorijai piemērotu latvisku vārdu, kāda vēl līdz šim nav. Tā kā ir divas vidusskolas ēkas, katra ar savu zāli bieži notikusi maldīšanās.

Vidusskolnieku un nometnes bērnu lielais skaits, kas kopā ar audzinātājiem un nometnes darbiniekiem sniedzas pāri 300, padarījis šauru arī plašo ēdamzāli un virtuvi, tā ka pietrūkst ne vien telpu, bet arī lietošanai vajadzīgais ūdens.

Skolas direktors A. Bolšteins ziņoja, ka vidusskolas stipendiju fonds, ko pārvalda viņš, Gaŗezera kasieris A. Bērzkalns un absolventu pārstāve I. Ince, šinī mācības gadā piešķīris šādas stipendijas: S. Cēberei 125 dol., V. Indem — 90, Z. Aisterei — 75, R. Ramanei — 60, A. Bocekam 100, J. Bocekam — 100, V. Indem — 90 un A. Tupuriņai — 60 dol., pavisam kopā 700 dol.

Gaŗezera 10 gadu darbības atceres sarīkojums notiks 10. augustā.

V. Bokis.

Pēc ilgām ciešanām Dieva mierā aizmiga

Aldona Ziemanis

dzim. Gaurizaite

dzimusi Lietuvā,

mirusi 1974. g. 12. jūlijā, Toronto.

Par viņu sēro

vīrs, dēls, piederīgie Kanadā,
māte ar brāli Lietuvā

Gribēju tālajos laukos vēl iet —
Satumsa nakts . . .

RELIĢISKĀ DZĪVE

K. O. Štifts

Praviešu pareģojumi

(Beigas)

Ar nezināšanu un īstenā Dieva nepazīšanu foiniķieši attaisnoties nevar. Viņu ķēniņš Hirams bija tuvs draugs ķēniņam Dāvidam un tā dēlam ķēniņam Salamanam. Kad Salamans nolēma celt Jeruzalemē sava tēva Dāvida iecerēto dievnamu (un pats sev ķēniņa namu), tad foiniķiešu ķēniņš Hirams piegādāja dievnama celšanai vajadzīgos ciedras un ciprešu kokus no saviem Libanonas mežiem, piedevām ziedojot arī 120 zelta talantus.

Pie koku ciršanas un to nogādāšanas uz Jeruzalemi blakus foiniķiešu vīriem bija arī lielāks skaits izraēliešu strādnieku. Dievnama būves pārraugi bija foiniķiešu meistari un tā izgreznošanu veica no Tīras ataicināts mākslinieks Huramsabijs. Kad Izraēla uzbūvēja savu pirmo kuģi, tā vadība un apkalpe arī nāca no Tīras, jo tie bija kuģniecības lietpratēji un jūras ceļu pazinēji.

Sacītais pierāda, ka foiniķiešu saskarsme ar izraēliešiem ir bijusi pietiekama, lai iepazītu un atzītu vienīgo īsteno Dievu. Bet tas visā viņu eksistences laikā nenotika. Tā dzīvodami, foiniķieši un to valdnieks Tīrā nonāca pie laika robežām, kad sāka piepildīties pravieša Ecekiela pravietojums, gan divos paņēmienos.

Pirmo pārbaudījumu foiniķieši piedzīvoja, kad Bābeles valdnieks Nebukadnecars II iekaroja viņu zemi un aplenca galvaspilsētu Tīru. Tīras aizstāvji varonīgi pretojās un tikai pēc 13 gadu ilga aplenkuma 592. gadā pr. Kristus Nebukadnecara karaspēks ieņēma pilsētu, izlaupīja un pārvērta to drupu kaudzē. Kaut zemē posts bija liels, taču foiniķieši šoreiz iznīcību pārdzīvoja. Tauta un zeme pamazām atspirga, un pēc 70 gadiem Tīra-valsts, kaut sākumā iekļauta Bābeles, vēlāk Persijas impērijā, bija atkal savā agrākā labklājībā.

Lai līdzīga nelaime neatkārtotos, atjautīgie foiniķieši jau no galvaspilsētu Tīru necēla agrākā vietā uz cietzemes, bet uz nelielas salas jūrā, apm. nepilnu kilometru no krasta. Taču šī piesardzība neattaisnojās. Bet Dievs ir žēlsirdīgs un pacietīgs, Viņš foiniķiešiem vēl piešķīra žēlastības laiku — 260 gadus, lai beidzot atzītu Viņu, vienīgo un patieso Dievu. Bet arī tas nenotika.

Pravieša Ecekiela praviešojums galīgi piepildījās 332. gadā priekš Kristus, kad Maķedonijas valdnieks Aleksandrs ar lielu karaspēku šķērsoja Dardaneļu jūras šaurumu un devās iekarot Persiju. Uzbrucēju rokās drīz vien krita pilsēta pēc pilsētas. Iebrūkot foiniķiešu zemē, tās otra ostas pilsēta Sīdona bez pretestības atvēra pilsētase vārtus, cerot uz iekarotāju žēlastību, bet pievīlās.

Uzvarētāji žēlastības nepazina un foiniķiešu asinis plūda straumēm. Zemi ātri pārpludināja Aleksandra, saukta Lielā, karaspēks, bet pie galvaspilsētas Tīras tūliņ piekļūt nevarēja, jo tā atradās uz salas. Taču Aleksandra karaspēka pavēlnieks pie tik niecīga šķēršļa neapstājās. Viņš pavēlēja no krasta uz salu jūrā uztaisīt uzbērumu, ņemot materiālu no babiloniešu nopostītās Tīras drupām un piekrastes akmeņiem.

Septiņu mēnešu laikā ceļš uz salu bija gatavs — Tīra iekarota un pilsēta nolīdzināta ar zemi. To aizstāvot mira 8.000 foiniķiešu, vēlāk vēl noslepkavoja 2.000 un 30.000 foiniķiešus pārdeva verdzībā. Ar Maķedonijas Aleksandra uzvaru beidza eksistēt Tīras valsts un foiniķiešu tauta, kuŗas zēģeļkuģi kādreiz bijuši redzami arī Baltijas jūrā pēc dzintara. Vairākus gadu simteņus pēc tam bijušā foiniķiešu jūrmala nebija nekas cits, kā nožēlojami nabadzīgas zvejnieku būdiņas un uz piekrastes klintīm izžauti tīkli. Tā vārdiski ir piepildījies pravieša Ecekiela pirms gadu simteņiem rakstītais pareģojums.

Secinājums: Ne tikai cilvēki organizējas, veido valstis un būvē pilsētas. Arī Dievs virs zemes ceļ Savu impēriju. Tam nolūkam Viņam vajadzīgas darbīgas, paklausīgas un ticīgas tautas. Pirmā īpašība foiniķiešiem bija, pārējo divu trūka. Tādēļ Dievs foiniķiešus atmeta, tāpat kā citas senās pasaules tautas un tautiņas. Atmetīs arī mūs, ja nepildīsim mūžīgi spēkā esošos Dieva likumus.

Dieva dāvana

Ikviens no mums dzīvo divās pasaulēs vienā un tai pašā laikā.

Mēs dzīvojam savā „iekšējā pasaulē". Tā ir mūsu personiskā dzīve, ko neviens cits neredz, nedzird, nepazīst. Tā ir mūsu privātā dzīve. Šajā savā iekšējā pasaulē Es esmu centrā.

Pat arī visjaunākajam ģimenes loceklim ir sava iekšējā pasaule, kuŗā viņš dzīvo, sapņo, ir priecīgs vai bēdīgs, dusmīgs vai piedevīgs. Un kādā noskaņojumā mūsu Es dzīvo savā iekšējā pasaulē, tāds tas parādās citiem, kas ir izslēgti no šīs intimās pasaules. — „No viņu augļiem jums tos būs pazīt."

Bet mēs dzīvojam arī „ārējā pasaulē". Tā ir dzīve, ko mēs dzīvojam kopā ar citiem: ģimenes dzīve, skolas dzīve, darba dzīve, draudzes dzīve, sabiedrības dzīve. Šī ārējā pasaule nav meklējama nekur izplatījumā. Tā ir mūsu mājās, mūsu skolā, mūsu darba vietā un mūsu draudzē.

Vai iekšējā un ārējā pasaule ir Dieva pasaules? Abās pasaulēs Dievs ir atrodams!

Ģimene mums ir Dieva dāvana. Savu ģimeni neviens nevar izvēlēties. Jēzus nevarēja izvēlēties savas mātes Marijas vietā citu māti.

Ģimenē mēs mācāmies savu Es iekļaut daudzskaitlī Mēs. Tā ir laimīga ģimene, kuŗā daudzu Es vietā ir viens mēs.

Draudze ir lielāka ģimene. Arī draudzē mums mūsu personiskais Es jāpakļauj draudzes Mēs, citādi mūsu draudze nevar pastāvēt. Jaunā derībā atkal un atkal izceļas vārdi „vienprātīgi", „vienprātībā", un laimīga ir tā draudze, kuŗā visi Es ir apvienojušies ap vienu Kungu un vienu mērķi. „Mēs draudzēm" pieder nākotne.

Ģimene un draudze ir Dieva dāvanas.

Ints Kairēns

CEĻA JŪTĪS

(Cīņu draugam E., kas krita pie Nēveles)

Draugs, Tev zudis viss,
it viss un arī skaudrās sāpes.
Sirds Tavās krūtīs klusē,
uz veļu valsti ceļa jūtīs.
Par mūsu augumiem
vēl kaujū troksnis grand.
Tu šobrīd,
drīz es vai cits . . .
Nav laika sērās dalīties
un vainagus vīt skumjām.
Pār tavu kapu vēji smilgas šūpos
un ja vien neaizmirsīs,
tad varbūt kādreiz Tevi
kāds pacildinās vārdos
skopos.

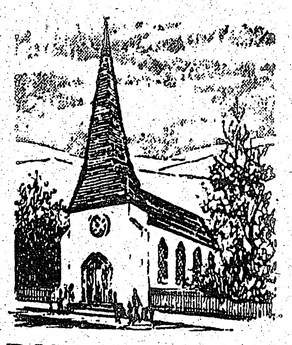

BAZNICU ZIŅAS

TORONTO

Māc. I. Gaide, 12 Worthington Cresc., Toronto 21, Ont., tālr. 766-5525. Sv. Jāņa draudze, tālr. 921-3327, 200 Balmoral. Ave.

11. augustā, svētdien, pl. 10. no rīta, dievkalpojums baznīcā.

18. augustā, svētdien, pl. 10 no rīta dievkalpojums baznīcā.

Māc. J. Cālītis. Sv. Andreja draudze, tālr. 924-1563, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto. Mājā 126 Vanhorne Ave., Willowdale. Ont., tālr. 493-8211. Sidrabenē tālrunis 1-878-9016. Māc. A. Čops, 84 John Street, Weston. Tālrunis 249-6593.

11. augustā pl. 10 no rīta dievkalpojums baznīcā; pl. 11 no rīta Sidrabenē.

18. augustā dievkalpojums pl. 6. vakarā.

25. augustā pl. 10 no rīta dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr., Toronto 16, tel. 757-2739. Toronto Austrumu ev. lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnabas baznīcā, 361 Danforth Avenue.

18. augustā pl. 11. dievkalpojums Tālavā.

25. augustā pl. 2. pēcp. dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

Māc. prāv. Dr. B. Kokins, 100 Sunnyside Avenue, tālr. 533-9456. Toronto katoļu vienības dievkalpojumi notiek Kristus Augšāmcelšanās (lietuviešu) baznīcā, 1021 College Str.

Katoļu dievkalpojums Toronto jūlija un augusta mēnesī nenotiks; nākošais būs tikai svētdien, 15. septembrī, pl. 12.30, lietuviešu baznīcā, 1021 College ielā.

HAMILTONA

Hamiltonas latviešu ev. lut. Kristus draudze, 18 Victoria Avenue South.

11. augustā, pl. 11 rītā dievkalpojums.

18. aug., pl. 11 rītā dievkalpojums.

25. augustā pl. 11 rītā Kapu svētki Woodland kapos latviešu nodalījumā. Dziesmu lapiņas.

MONTREALA

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave., Montreal 28, P.Q. Tel. HU 9-3224. Montrealas latviešu ev. lut. Trīsvienības draudzes Sv. Jāņa baznīca, 4345 Marcil Ave.

11. augustā pl. 11.00 dievkalpojums Ezerkalnos: dziesmu lapiņas.

25. augustā pl. 19.00 dievkalpojums baznīcā.

8. septembrī pl. 13.30 dievkalpojums baznīcā.

OTAVA

Māc. E. Lange, 364 Pleasant Pk. Rd., tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut Miera draudze Sv. Pēteŗa lut. baznīcā, 400 Sparks ielā.

Latviešu misijas radio raidījums

„BRĪTIŅŠ AR DIEVU"

Nepārtraukti 19. gadagājumā

Katru svētdienas rītu no pl. 9 — 9.30

Vilnis 1270 AM.

No Niagara WHLD raidītāja

Vadītājs A. Laksmanis, 106 Dorset Rd. Scarborough, Ont.. Tālr. 261-4218.

PRIEKA VĒSTS

Kristīgs latviešu radio raidījums kartu svētdienu pl. 2.45 pēcp. no Niagara WHLD raidītāja

Vilnis 1270 AM

Vadītājs Dāvids Miķelsons 60 Stevenson Rd., Rexdale, Ont., tālrunis 749-0832

E. Viškers

Jelgava gadu simteņos

3.

Jelgavā 1802. gadā bija 9.400 iedzīvotāju (Rīgā ap 30.000). 1812. g. Kurzemi vairākus mēnešus okupēja franču un prūšu karaspēks. Jelgavā ienāca Napoleona 10. armijas (maršals Makdonalds) prūšu korpuss ģen. Jorka vadībā. Pirms tam viņš četru stundu ilgā kaujā pie Iecavas un Garozas sakāva 3000—4000 vīru lielo krievu izraspēku.

Kurzemē un Zemgalē zemnieki 1817. gadā ieguva brīvību, bet zemi paturēja valsts un muižnieki. 1818. g. Jelgavā sāka darboties bibliotēka (otra vecākā Latvijā). 1820. g. sākās regulāra diližansu satiksme starp Jelgavu un Rīgu. No 1822.—1853. g. Štefenhāgena spiestuvē iespieda Latviešu Avīzes. 1823. g. Jelgavā bija 10.100 iedzīvotāju. 1837. g. atklāja šoseju: Rīga — Jelgava — Lietuva — Vācija. 1847. g. Jelgavā uzcēla nelielu mūra baznīcu, ko 1872. g. nosauca par Jāņa baznīcu un vēlāk paplašināja. 1847. g. uzsāka tvaikoņu satiksmi Jelgava — Rīga. 1849. g. sākās diližansu satiksme no Jelgavas ar Liepāju. 1857. g. Jelgavā bija 21.400 iedzīvotāju.

Kopš 1863. g. zemniekiem bija tiesības apmesties pilsētās, pieauga iedzīvotāju skaits arī Jelgavā un 1863. g. tur bija 22.700 iedzīvotāju (22% latviešu, 41% vāciešu). Šai gadā Kurzemē īpašumā bija iepirkta tikai viena saimniecība. 1868. g. atklāja dzelzceļu Jelgava — Rīga. Līdz 1869. g. Kurzemē un Zemgalē latvieši bija atpirkuši no muižniekiem jau 1313 saimniecības. 1 ha zemes maksāja 92 zelta rubļus. 1873. g. atklāja dzelzceļu Jelgava — Liepāja (caur Možeiķiem). 1876. g. sāka diližansu satiksmi no Jelgavas ar Bausku. 1881. g. Jelgavā bija jau 28.500 iedzīvotāju (46% latviešu, 27% vāciešu). 1895. g. Jelgavā sarīkoja 4. vispārējos latviešu dziesmu svētkus, kas ilga no 15.—18. jūnijam ar pāri par 4.000 dziedātājiem un 25.000 klausītājiem. Tie notika pie Katoļu ielas aiz Annas vārtiem.

1897. g. Jelgavā bija 35.100 iedzīvotāju (Rīgā 282.200). No 1901.—1904. pabeidza dzelzceļa līniju Ventspils — Jelgava — Zilupe — Ribinska. 1905. g. Jelgavā notika bruņotas sadursmes. No 1906.—1914. g. cēla Marijas baznīcu. 1907. g. pabeidza celt Nikolaja II (Vienības) baznīcu. Jelgavā bija četras sinagogas žīdiem. 1914. g. Jelgavā bija 45.700 (Rīgā 517.500) iedzīvotāju. 1914. g. 1. aug. — mobilizācija Francijā, Vācijā, Krievijā un Anglijā (flote) — Pirmā pasaules kara sākums (beidzās 1918. g. 11. nov.). 1915. g. atklāja dzelzceļu Jelgava — Meitene — Šauļi. Krievu varas laikā (1795.—1915.) Jelgava bija Kurzemes un Zemgales gubernātora sēdeklis.

1915. g. 1. aug. vācieši ieņēma Jelgavu un tur palika apmēram divus gadus. Šai pašā dienā, krievu pusē, oficiāli dibināja latviešu strēlnieku bataljonus, līdz 1918. g. 6. apr. padomju valdība tos likvidēja, organizējot savus. 1916. un 1917. g. Jelgavu apmeklēja Vācijas ķeizars Vilhelms II.

Līdz 1918. g. 14. febr. Latvijā lietoja veco kalendāru (lai dabūtu jauno, vecajam datumam jāpieskaita 13 dienas). 1918. g. 11. nov. beidzās Pirmais pasaules karš ar Vācijas sakāvi, un sākās Latvijas atbrīvošanas karš — vispirms no krieviem, tad vāciešiem. 1918. g. 18. nov. Rīgā proklamēja neatkarīgu Latvijas valsti. Jau 1918. g. decembrī sarkanarmija bez kaujām ieņēma Latgali, Vidzemi un tuvojās Rīgai, jo tikko dibinātajai Latvijas valstij nebija karaspēka. Pret sarkanajiem pirmo pretestību sāka organizēt Baltijas vācieši, kas jau 1918. g. 11. nov. aicināja brīvprātīgos Landesvēram. Otra lielākā grupa bija brīvprātīgie valstsvācieši Dzelzs divīzijas sastāvā, tad vēl pretkomūnistiskie (baltie) krievi firsta Līvena vadībā. Tie visi vēlējās cīnīties pret sarkanajiem, bet nebija labvēlīgi jaunajai K. Ulmaņa pagaidu Latvijas valdībai.

1918. g. dec. kapt. Hartmanis Jelgavā noorganizēja latviešu strēlnieku rotu, no kuras vēlāk izveidoja jātnieku nodaļu. Rīgā dibinātās latviešu rotas, zem krievu draudiem, kopā ar K. Ulmaņa pag. valdību devā uz Jelgavu un šeit uzturrējās no 1919. gada 2.—5. janvārim. Galvenais sarkano spiediens bija no Krustpils un tie 1919. g. 8. (10.?) janv. ienāca Jelgavā. Jelgava palika sarkano varā ap trīs mēnešus — līdz 1919. g. 18 .martam (ap 70 nošauti).

Etniskās preses darbinieki lidojumam uz Sadberiju.

1919. g. 16. janv. pie Lielauces tika izcīnīta pirmā uzvara pret sarkanajiem, kurus vadīja pulkv. Jukums Vācietis, nošauts Staļina „tīrīšanās" 1938. g. 28. jūlijā.

1919. g., no 3.—26. martam, latvieši un tai brīdī pagaidu sabiedrotie vācieši (Landesvērs, Dzelzs divīzija) un baltie krievi (Līvens) sarkanos atspieda līdz Lielupei: Kaugurciems — Bauska. Te fronte nostabilizējās uz diviem mēnešiem. Kopīgos pretkomūnistiskos spēkus sākumā komandēja māc. Bišofs, tad ģen. R. fon der Golcs, kas ar vilcināšanos sāka uzbrukumu Rīgai 1919. g. 21. maijā. Šai laikā, Dzelzs divīzijas stābā darbojās Otra pasaules kara slavenais tanku komandieris Heincs Guderiāns (bijis Rīgā un vēlāk Jelgavā).

Nesaskaņas latviešu un vāciešu starpā pastiprinājās, līdz latvieši kopā ar igauņiem piespieda vāciešus (Golcu) 1919. g. 3. jūl. noslēgt Strazdumuižas līgumu, pēc kura valstsvāciešiem bija jāatstāj Latvija, bet fon der Golcs savu karaspēku (vāciešus) it kā nodeva Krievijas balto armiju (pretkomūnistu) rīcībā, bijušā cara armijas kapelmeistara P. Bermonta (Avālova) virsvadībā, kas jau jūnijā bija ieradies Jelgavā.

Kurzemes hercogistes archīvu 1919. g. vasarā bermontieši aizveda uz Berlīni. 1919. g. 21. nov. latvieši padzina Bermontu un ieņēma Jelgavu. Aizejot bermontieši nodedzināja Jelgavas pili, Pēteņa ģimnāziju, reālskolu, Štefenhāgena spiestuvi un citas ēkas. Līdz 1919. g. 1. dec. Bermonts bija sakauts un padzīts no Kurzemes. 1920. g. febr. sākumā no Latgales izdzina beidzamos sarkanos un Latvija kļuva brīva.

1920. g. Jelgavā bija 19.200 iedzīvotāju. Jau 1919. g. janvārī tika nodibināta eizargu organizācija.

Okupētajā Latvijā tagad visiem līdzekļiem cenšas izskaust kristīgās tradicijas. Mirušos izvadot dzied tautasdziesmas vai arī īpaši sacerētus pantus pēc tautasdziesmu melodijām. Mūsu redakcija saņēmusi dažas šīs dziesmas, kas piesūtītas no Latvijas un dziedātas tā saucamās „laicīgajās bērēs" Jelgavā.

Pēc meldijas Maziņš bij' nerodzēju dziedāta šāda dziesma:

Lido manas sapņu dūjas
Lauztiem spārniem tālumā.
Kaisiet šodien zaļas skujas
Manā ceļā pēdējā.
Šodien gaitā lēnā, lēnā
Vediet mani smiltainē.
Manas dzīves saule dzisa,
Ziedi vita nelaikā.
Neraudiet, ja citu rītu
Nebūs manis pulciņā.
Manas dziesmas mani soļi
Paliks jūsu atmiņā.

Pēc meldijas Saulīt' tecēj tecēdama dzied šādas dziesmas:

Sālnā visi ziedi vītis, Rudens visas lapas šķis, Vēji kapu kopas glāstīs, Sniegi baltās segas tīs. Tikai vienu ziedu saudzē Rudens, ziema, vasara. To, ko širžu lēpas audzē, To, ko veldzē asaras. Izzūd prieki, rimstas bēdas Mūsu dzīves gājumā. Izdzēš gadi mīļo pēdas, Mūžam paliek zāle plāns.

Otra dziesma pēc tās pašas meldijas:

Pāri plavām, pāri laukiem
Klusi dzīves vakars nāk,
Tāliem saules pavadoņiem
Migla autus pāri klāj.
Izzūd gaisos zāles elpa,
Baltu ievu ziedu tvans,
Mūža ceļam noslīgs
Pāri Pieticīgais egles zars.
Pelnos izplēn dzīves sārti,
Pārtrūkst dzīves pavedieni,
Kapu kalnā balti bērzi,
Vaļa pulkstens klusi stran.
Zvana dziesma pāri plavām,
Pāri mežu galiem trauc,
Nogurušo ceļinieku
Mūžu mājās doties sauc.

Vēl pēc meldijas Saulīt' tecēj tecēdama dzied šādu bēru dziesmu:

Lēna, lēna sāpes gaita, Asaroja saule riet, Migla klājas dzimtās tālēs, Man vairs tālēs neaiziet. Vītis ziedi, vītis mētras, Ilgi ilgi vēji skums, Sudrabainas sapņu buras Mežnās kapu priedēs tumst. Vai jūs, sīli, noguruši Gavilainu dziesmu vīt. Man uz baltā smilšu ceļa Šodien zaļas skujas krīt. Lēna, lēna šodien gaita, Neatnākšu ciemos rīt, Pāri mīlai, pāri sapņiem Dzimtās zemes smiltis krīt.

Kas šīs dziesmas sacerējis, nav zināms. Domājams, ka to autori ir tie paši pantu kalēji, kas apdzied „vareno komūnistu partiju" un agrāk apdziedājuši „visu tautu tēvu" Staļinu. LNF

Sabiedrības ievērībai!

Ja kāda persona zinātu piederīgo vai radinieku dzīves vietu mirušam

Haraldam Fēliksam Valdemāram Zembergam, dzimušam Rīgā, Latvijā, 1913. gada 6. martā un mirušam Austrālijā, Ziemeļu territorijā (Northern Territorry) Grūt Eiland (Groote Eylandt) pilsētā 1973. g. 11. martā. Mirušā tēva Voldemāra Roberta ģimenes adrese bija Jēkabpilī, Lielā ielā 131. Ja kādam būtu informācija šai lietā, lūdzu sazināties ar mirušās personas mantojumu lietu kārtotāju:

The Curator of Estates of Deceased Persons
R. T. P. Thompson
P. O. Box 3094, Darwin N.T. 5794, Australia.

Latvijas armija 20 gados

1940. g. izdevuma pārspiedums (Ofsetā), kas iznāca Latvijas brīvvalsts laika beidzamās dienās, ģen. H. Rozenšteina virsredakcijā, iznāks vēl pirms Ziemsvētkiem apgādu AKA un GAUJA izdevumā.
Šim lielformāta izdevumam ir 453 lp. un 302 uzņēmumi un kartes.

Grāmatas cena $ 25.—.

Pasūtinot un samaksājot līdz š. g. 15. augustam $ 20.—. Pasūtinot 5 vai vairāk eks. līdz tam pašam laikam, līdz ar samaksu, cena $ 19.—.
Bez tam katrs pasūtinātājs piedevām kā prēmiju saņems kapt. A. Kontrovska grāmatu „Kādiem mums jābūt" (Vadonis morālā audzināšanā).

Visi pasūtinājumi līdz ar samaksu adresējami:

R. KRŪKLIŠA GRĀMATNĪCAI.
511Charles St.,
East Lansing, Mich. 48823, U.S.A.

LATVIEŠU CEĻOJUMU BIROJS
RĪKO 1974. G. UZ

Austrāliju —

CHARTER lidojumu — uz skautu un gaidu lielo nometni „RADU CILTS" un kultūras dienām. 29 dienas — 15. dec. līdz 11. janv., 1975. g.

TORONTO — SYDNEY — PERTH **$860.-**

PIEPRASIET BRĪVU KATALOGU

LATVIAN VACATION CLUB
12636 S.E. 161 St., Renton, Wa. 98055 U.S.A. ((206) 255-6082

PĀRSTĀVIS KANADĀ
Mr. P. RATNIEKS —
DV Bookstore, 491 College St., Toronto, Ont.
Canada. M6G 1A5. Tel. (416) 921-7121.

SAIŅI UZ BALTIJAS VALSTĪM
un P.S.R.S.

Sakarā ar vasaras atvaļinājumu

PĀRTRAUCAM SAIŅU SŪTĪŠANU

no 22. JŪLIJA LĪDZ 10 AUGUSTAM,

BALTIC EXPORTING CO.
480 Roncesvalles Ave.,
Toronto, Ont.,

Grāmatas dāvanām un pašupriekam

J. Zariņš — Kāvu gados III d.	$10.00
A. Rasa — Tā stunda ir klāt, stāsti	$5.50
A. Austriņš — Garā jūdze, rom.	$7.50
J. Rudzītis — Tālos ceļos, savos ļaudīs	$6.00
Janis Gailis — gleznu repr. mape - krāsās	$25.00
K. Arums—Ganu zēns un velns un citas pasakas	$2.50
A. Lindgrēma — Trakais Emīls, bērnu bilž. gr.	$4.00
88 Latviešu tautas dejas un apdares	$25.00
T. Puisāns — Nogrimušās jaunavas mantojums	6.50
L. Bārene — Ardievas, romāns	6.00
J. Babre — Svētums nav greznība	6.50
Kā to sauc (latviski un angliski) bērniem	7.00
A. Brigadere — Sprīdītis, ilustr.	$9.60
Alise Osis-Stunda — Dzejnieks un nepazīstamā (Eduards Vulfs 1. pasaules kara vidē)	6.50
T. Krūka — Aiztecējuši ūdeņi dzirnas negriež, rom.	6.00
Ā. Zveja — Vārdi - atspulgi, dzeja	4.00
K. Ieviņš — Dvēseļu nemiers, rom.	6.50
M. Kovaļevska — Deviņpadsmit	11.00
E. Spēks — M. T. Viktoria, rom.	7.00
R. Līdums — Latvieši - brīvības meklētāji	6.00
A. Bērziņš — Kārlis Ulmanis	$8.00
E. Raisters — Es Rīgu sirdī jūtu, dz.	5.50
G. Janovskis — Uz neatgriešanos, rom.	$6.50
P. Jurevičs — Pretstatu pasaule, esejas	6.50
H. Krauja — Nemiera vīns, dzejoļi	4.50
I. Brēdrichs — Vakarvējš, dzejas	5.50
Baltic States (Studijas par Baltijas valstīm)	10.00
A. Dzērvīte — Latvju raksti	25.00
J. Klīdzējs — Tās balsis, tās balsis	6.00
Archīvs XIII	7.00
J. Grīnblats — Jaunkundz, nepareizi savienots	5.60
A. Ivaska — Solis silos, dzejas	6.50
E. Aistars — Goda diena, rom.	5.50
Dz. Zeberiņa — Ģimenes pavards	5.50
Dr. H. Tichovskis — Bīskaps Jāzeps Rancāns — dzīve un darbs	7.50
V. Kārkliņš — Dieva zeme, rom.	$7.50
Z. Mauriņa — Dzīves jēgu meklējot, esejas	6.00
E. Stons — Dzīves alkas, rom.	7.50
Ģen. O. Dankers — No atmiņu pūra	7.50
A. Grīns — Zemes atjaunotāji	12.00

Daugavas Vanagu grāmatnīcā

491 College Street, Toronto, Ont. M6G 1A5
Pasta sūtījumiem 10% no pasūt. Tālr. 921-7121

Tā tur dzīvo

VĒROJUMI OKUPĒTAJĀ LATVIJĀ

Pēdējos 27 gados Latvijā apstākļi tā pārveidojušies, ka caurmērā diviem latviešiem blakus jau dzīvo pusotrs krievs. Cik lielā mērā okupētāju masas pārpludina okupētās zemes tautu, spilgts piemērs pašlaik ir Jelgava. Jelgavā 1973. gada janvārī bija 60.000 iedzīvotāju, no tiem 20.000 latvieši. Pilsētas daļā aiz Izstādes laukuma Lielupes labajā krastā nākošos piecos gados pacelsies jauns māju rajons 30.000 cilvēkiem — un tā kā pašu nav un latviešiem dzimstība ir maza, minētajos dzīvokļos dzīvos tikai no Pad. savienības iebraukušie. Viestarta un Nameiša zemes gaisu arvien uzbāzīgāk sabiezinās sīpolu smaka. Piemēram, jau tagad Zemgalē ļaudis uz laukiem latviski sasaucas retāk nekā Kurzemē.

Lai paātrinātā tempā mūsu tēvzemē uzceltu komūnistisko sabiedrību, okupācijas iestādes arvien noteiktāk vēršas pret visām līdzšinējām paražām, pret līdzšinējiem tautas svētkiem, Latvijā ar likumu kultivējot un popularizējot jaunas padomju tradicijas. Līgo svētkus tagad dēvē par apsējības dienu, un to ievada mītiņi, skandinot līgo dziesmas, veltītas partijai, fabrikai un kolchozam. Baznīcas svētku vietā atkal atzīmē darba veterāņu godināšanu, Parīzes komūnu, Ļeņina dzimumdienu, arī visādas tā saukt ās ļeņiniskās talkas. Apjūsmo iestāšanos kolchozā. Vārda došanai, pilngadībai, kāzām, bērēm, jubilejām izstrādāts īpašs politisks rituāls. Decembrī komjauniešu mītnēs 16 gadu vecumu sasniegušie jaunieši svin pirmās pases saņemšanu.

Mācītāju bērniem, ja tie nenodod savu vecākus čekai — studēšanas iespēju nav. Mācītājiem pašiem jāstrādā kolchozā, un tikai atpūtas dienās tie var pievērsties draudzei. Mēs no rietumiem turienes draudžu vadītājiem varam mierīgi sūtīt teoloģijas grāmatas un žurnālus, gan vienīgi vācu vai angļu valodā. Bet tos cenzēšanai vispirms saņem padomju režīma ieceltais komisārs latviešu baznīcai P. Liepa. Katra lappuse, kurā ir tikai viens vārds, kas bezdievjiem-okupantiem nepatīk vai arī ir skaidri zinātniski vērsts pret komūnismu, tūlīt tiek sarkastas. Adresāts saņem tikai vākus un pāri palikušo. Latviešu valodā reliģiskus rakstus, kā bībeli, dziesmu grāmatu, Svētavotu, kalendāru uz turieni nedrīkst sūtīt, tie visi ceļā pazūd.

KĀDĒĻ RĪGAS APCIEMOTĀJI KLUSĒ?

Netrūkst pierādījumu, ka, Gorkijas ielas „kultūras komiteja" tomēr ir tikai Maskavas drošības (čekas) policijas filiāle mūsu tautas galvaspilsētā. Tos Rīgas apciemotājus, kam okupētajā Latvijā vēl ir tuvinieki spēka gados, viņi spiež klusēt, atgriežoties brīvībā. No cenzētām vēstulēm vismaz tūkstotis ik mēnesi nesasniedz adresātu.

Nesen, pirms kādiem mēnešiem, pēc 29 gadiem Rīgā no Reinzemes ieradās satikties ar tuviniekiem dēls. Kaut gan radi dzīvo turpat viesnīcas tuvumā, dēls nedrīkstēja pārgulēt vecāku dzīvoklī, bet viņam visas 14 dienas bija jādzīvo viesnīcā un jāmaksā apm. 600 dol. Bijis jāpiedalās oficiālos izbraukumos, bet pat māte nedrīkstēja uz Siguldu, Mārupi un Salaspili pavadīt ilgi neredzēto dēlu. Radinieki nevarēja piedalīties arī Gorkijas ielas komitejas rīkotajās pēcpusdienās, kurās netrūkst alkohola, ēdiena, dedzīgu biedru sirsnīgas aprunāšanās ar katru atsevišķi, un mērķtiecīgu runu vispār.

SKOLĀS KRIEVU MĀCĪBAS GRĀMATAS

Gorkija ielas komitejai trimdinieki jāsašķeļ, jānovājina, jāapklusina un no ciemiņiem jānopelna valūta šī darba financēšanai. Skolās latviešiem sen vairs nav savu mācību grāmatu; tās galvenokārt ir tulkojumi no okupantu krievu valodas vai tik piemērotas sarkano diktātūrai, ka latviskais tanīs vairs ir tikai mazs puteklītis. Visās klasēs audzēkņi tiek audzināti pavēles formā: „Nāc līdz...; Tu iesi tur...; Tu apsveiksi...; Tu to stāstīsi..; Tu iestāsies... Un tā bez gala.

Raksturīgi arī vēl citi piemēri: Kūju Rozīte nomirst kolchoza ārstes uzgaidāmā telpā, jo ārste — partijas biedrene visu laiku neticējusi viņas slimībai — dzedzeru vēzim, un Rozīti Bauskā saukusi par simulanti, kas negrib strādāt. Pēc tam Rozīte no ārstes vairījusies, līdz saļimusi.

Vecās zemnieku sētas paliek pelēkas, iegrimst zemē, sabrūk. Ja kāds ilgāk slimo un pēc tam uz laukiem strādāt vairs nespēj, tam jāstrādā rokdarbi: jāada, jāauž, jākaļ un saražotais pret samaksu jānodod speciālos veikalos. Okupētajā Latvijā jānostrādā vismaz 20 gadu, lai varētu saņemt pensiju.

Grūti dabūt baltu kleitas drēbi, jo padomieši arī šādā veidā mēģina aizkavēt kristīgo tradicijas: kristības, iesvētības, laulības. Baznīcas laulības kļūst arvien retākas divu iemeslu dēļ: ja to pamana vietējie komūnisti, un tas pagaidām notiek, tad darbu dabūt dzimtajā novadā nav gandrīz iespējams. Vienīgā izeja tad aizbraukt kaut kur Pad. savienībā. Otrkārt, laulības baznīcā izmaksā ap 500 rubļu, kuŗus kolchoza strādniekam iespējams atlicināt tikai divos gados. Turklāt okupantu izkārtotās rituālās laulības komitejas mājā zem sarkanās zvaigznes ir vienmēr bez maksas.

Rīgā baznīcas komisārs P. Liepa aizliedz bērnu kristīšanā „mest krustu" ar ūdeni, jo tas kaitējot bērna veselībai. Bērniem pamatskolas vecumā jābūt pionieŗos, vai tie grib vai ne. Jāvingrinās komūnistisku dziesmu dziedāšanā, soļošanā, ierindas mācībā, militāri skanošu ziņojumu nodošanā un kapitālistu nīšanā. Jauniešiem pēc pamatskolas nobeigšanas jāuzsāk mācības ar ieročiem. Nevienam, kas grib labāku darbu, nav ieteicams parādīties baznīcā. Un tomēr beidzamajos gados tieši jaunieši dievkalpojumos sāk parādīties arvien biežāk. **LNF**

Septembŗa beigās DV CV izdevumā iznāks

LAIKS, TELPA, ĻAUDIS

(DV organizācija 25 gados)

Redaktors Vilis Hāzners

Grāmatai ap 500 lp., 100 fotoattēli un dokumenti. Grāmatā plašāk aplūkoti līdz šim maz iztirzāti jautājumi, kā: Latvijas neatkarības aizstāvēšanas iespējas Otra pasaules kaŗa laikā, Latviešu leģiona dibināšana, dzīve Cēdelgemas nometnē, DV organizācijas pirmsākums, cīņa par kaŗavīru tiesībām u.t.t.

Tīka mēbeles tieši no importētāja noliktavas. Dzīvojamo, ēdam-- un guļamistabu iekārtas. Atvērts no pl. 9—9, svētd. no pl. 1—5. **EINAR CLAUSEN Ltd.,** Hwy. 7., nedaudz austrumos no Bramalea. tel. 459-0760

Daugavas Vanagu nams
125 BROADVIEW AVE
Tel. 465-5225
Daugavas Vanagu klubs
PIEDĀVĀ ZĀLI
DAŽADIEM SARĪKOJUMIEM
PIEPRASIET TELEFONISKI
atvērts biedriem un viesiem no pl. 12 dienā — 12 naktī, pirmd. līdz ceturtdienai iesk. piekdt. un sestd. no pl. 12 — 1 naktī, svētdienās no pl. 12 — 9 vakarā.
DAŽĀDI DZĒRIENI AR MALTĪTĒM KATRĀ IZVĒLĒ. SVĒTDIENĀS DZĒRIENI TIKAI PIE MALTĪTĒM

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOME LTD
467 Sherbourne St. Toronto 5, Ont. 924-1408
RŪPĪGA UN SMALKJŪTĪGA
APBEDĪŠANAS CEREMONIJU IZKĀRTOŠANA

A. BĒRZIŅŠ Realty Ltd.
NEKUSTAMI ĪPAŠUMI, APDROŠINĀŠANA
OBLIGĀCIJAS UN NOTĀRS
316 Harbord Street, Toronto, Ont. **Tel. 534-8447**

LATVIEŠU KAPA AKMEŅI
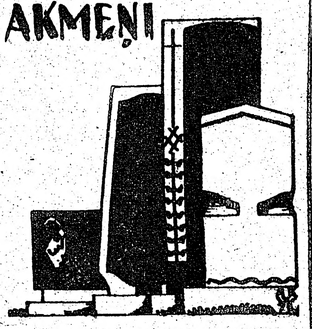
latvieša izpildījumā
A. A. Kopmanis
19 Millbrook Cr.
Toronto 6.
Tālr. 466-5126

kas? kur? ko?

M. LUNSKY, O.D. M. Sc.
LOUIS LUNSKY, R.O.
OPTIĶI
Iepriekš pieteikties tālr. 921-3924
470 College St. (pie Bathurst) Toronto M6G 1A1

Town & Country R. E. Ltd., Realtor
V. PALMA pārstāvis

377 Glengarry Ave., Toronto 12, Ontario
TĀLR. 782-7246
Pērkot vai pārdodot savu nekustamu īpašumu, zvaniet nesaistīgai informācijai — 782-7246. Mājas lielā izvēlē visā pilsētā. Palīdzam sagādāt obligācijas un iemaksas māju pirkšanai uz izdevīgiem noteikumiem.

A. KRISTAPSONA
gaļas un gaļas izstrādājumu veikals
1095 Queen Street East, Toronto, tālr. 466-5152

PAVASARA **LE 1-7353**
delikatešu veikals un konditoreja
361 RONCESVALLES AVE. Īpašnieks St. ČUKULS

LATVIEŠU NAMS
491 College St., Toronto
IZĪRĒ TELPAS
sarīkojumiem viesībām kāj viesību galdus
Tel. 922-2931

VALUTE
DIMANTI — PULKSTEŅI
LATVISKAS ROTAS
Zeltkalejs
Aldonas ĶIVLENIEKS-KORMS
Veikalā un darbnīcā 964½ Bloor St. W., Toronto 4, Ont., tālr. 533-2837

VISĀDA VEIDA IESPIEDUMDARBI
- VIZĪTKARTES
- IELŪGUMI
- BIĻETES
- VĒSTUĻU VEIDLAPAS UN APLOKSNES
- GRĀMATAS
- KALENDĀRI
- MĒNEŠRAKSTI
- LAIKRAKSTI
- UN LĪDZĪGI IESPIEDUMDARBI

VEICAM
- LAIKUS
- LABI
- UN PAR MĒRENĀM CENĀM

amber
PRINTERS AND PUBLISHERS LIMITED
SPIESTUVE UN KANTORIS:
125 BROADVIEW AVE. TORONTO, ONT. M4M 2E9
TĀLR. (416) 466-1514

MĀJU ĪPAŠNIEKI, KAM NEPATĪK KRĀSOT SAVU MĀJU!
Sazinieties ar uzņēmuma īpašnieku — bez starpniekiem
ALUMINUM SIDING
- JUMTA IZBŪVES APŠUVUMI (dormers)
- LIETUS NOVADA CAURULES
- LOGI
- DURVIS
- MARĶĪZES (Awnings)
- JUMTA PĀRKARES (Soffit and fascia)

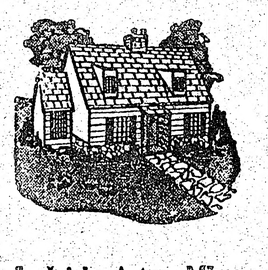
Īpašnieks Arturs Mīme
CENTURY ALUMINUM INSTALLERS
534-2864 536-5794
2226 Dundas St. W. Toronto. M6R 1X3

A. Eglītis — TV RENTALS
19" $10.00 mēnesī
23" $10.00 mēnesī
krāsu $18.00 mēnesī
161A Roncesvalles Ave., Toronto, tel. LE 7-1401
805 St. Clair Ave. W., Toronto, Ont., tel. 654-1154

DAŽĀDU ZIEDU MEDUS
dabīgs, nepasterizēts
Ziedputekšni (Pollen).
Perupieniņš (Royal Jelly) no
ERGĻU LIGZDAS DRAVĀM
30 Dewson St., Toronto 17, Tālr. 534-0563

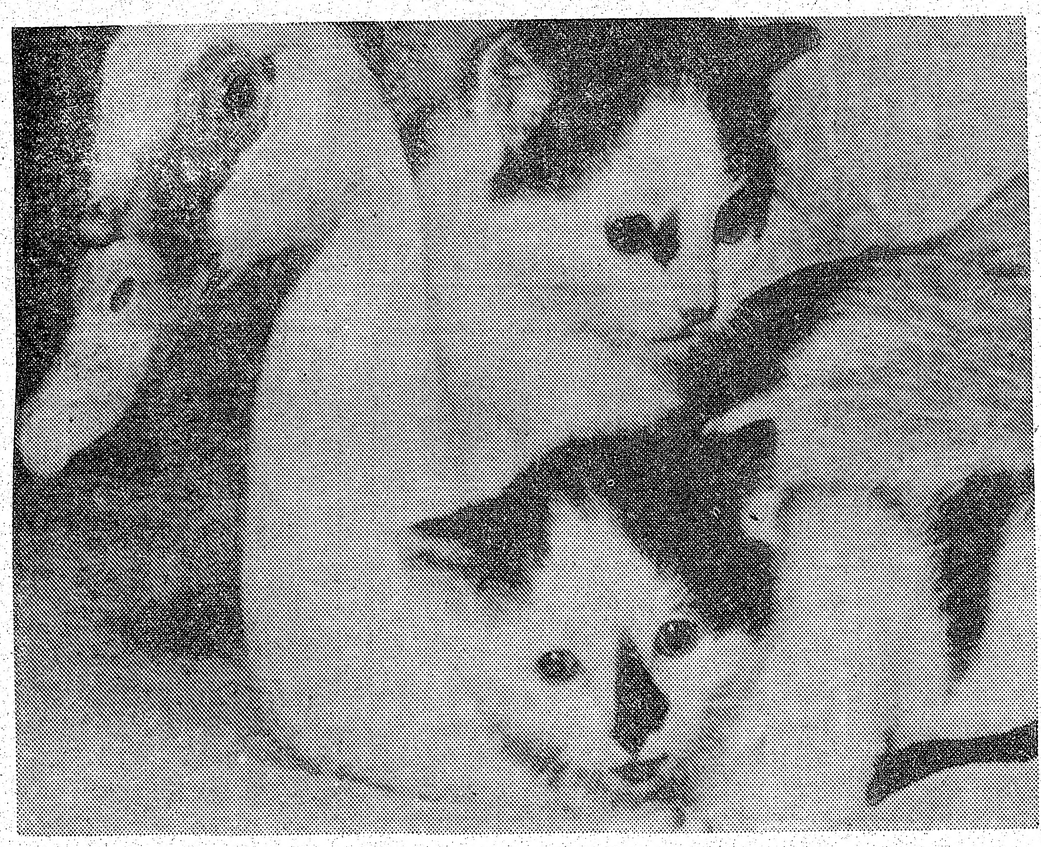

Divi bāreņi un pamāte

Niksona novēlotā . . .

(Pārnesums no 1. lp.)

prezidentiem piedevusi ne vienu vien grēku, bet Niksonam to laikam nepiedos. Triku pilnais Diks izspēlējis savu sliktāko triku. Arī šo rindu rakstītājs, kas tāpat kā daudz amerikāņu objektīvi komentātori Votergeites afēru uzskatīja par divu naidīgu politisku partiju sadursmi un partejiskās preses kara gājienu pret Balto namu, domāja, ka nebūtu attaisnojami priekšlaicīgi nosodīt apsūdzēto, kamēr viņa vaina nav pierādīta. Maldīties ir cilvēcīgi, un pēc Niksona atzīšanās arī šo rindu autors ir pazaudējis ticību politiķim, kuŗu nenoliedzami un varbūt gluži attaisnojami atbalstīja ASV latviešu izcelsmes pilsoņu lielākā daļa.

Brīvā pasaule arvien vairāk nosveŗas par to, lai Niksona palikšana Baltajā namā neieilgtu, nevēloties redzēt vadītājā amatā personu, kas sevi tik smagi sakompromitējis, kā tas noticis šinī gadījumā.

Samulsums šīs nedēļas pirmajās dienās Vašingtonā ir tik liels, ka paies varbūt nedēļa vai divas, līdz putekļi nosēdīsies. Ļoti zīmīgi, ka Niksona ārlietu ministrs Dr. Kisingers otrdien intervijā kā amerikāņiem, tā visai pasaulei atgādināja, ka ASV ārpolitikas vadlīnijas tradicionālā sadarbībā veido demokratu un republikāņu partija. Administrācijas var mācīties, bet amerikāņu ārpolitiku tas neietekmēs.

Otrdien Niksons bija sasaucis sava ministru kabineta sēdi. Pretēji visdažādākiem zīlējumiem, pēc šīs sēdes publicētais vēstījums presei apliecina, ka Niksons ar saviem tuvākiem līdzstrādniekiem par pašreizējo amerikāņu svarīgāko problēmu neuzskata savu iespējamo atstādināšanu no amata, bet Niksona saimniecības prokonsula Simona vārdiem runājot, amerikāņu svarīgākā un aktuālākā problēma ir inflācijas apkaŗošana. Un te jāpiezīmē, ka Simonam padomā ir ļoti drastiski plāni, kas nekādā ziņā neveicinātu republikāņu partijas popularitāti tautā. Vai Simons cīņu ar inflācijas pūķi turpinās Niksona vai viņa pēcteča Džeralda Forda pārraudzībā, tas pagaidām ir atklāts jautājums.

Amerikāņu tautā populārais Nevadas slavenais derību slēdzējs Grieķu Džimijs jau pieņem derības ar desmit pret vienu, ka līdz šā gada novembrim Niksons atstāšot Balto namu. Neesot domājams, ka viņš meklēšot politiskā bēgļa patvērumu kādā ārzemju sūtniecībā vai pat emigrēšot uz kādu pateicīgāku zemi. Kā tas arī būtu, Kalifornijā un vienā otrā citā ASV stūrī Niksonam arī pēc pirmdienas drāmatiskiem notikumiem ir pietiekami atbalstītāju, kas varētu pārliecināt, ka beigu beigās viss beigsies ar smaidiem un draudzīgiem roku spiedieniem.

Manuprāt Niksona grēksūdze nāk par vēlu, daudz par vēlu. Ar Votergeites noklusēšanu un neatlaidīgu izvairīšanos Niksons pats ir izdarījis politisku pašnāvību. Ja arī senātā viņa notiesāšanai nesanāktu vajadzīgais balsu vairākums, tad labākā izeja varētu būt Niksona labprātīga demisija, kas būtu lielākais un gudrākais solis, lai nodrošinātu vietu amerikāņu tautas vēsturē.

Aleksandrs Ķegumnieks

MĀKSLINIEKU IEVĒRĪBAI

Šī gada beigās tiks publicēts chronoloģisks pārskats par trimdas latviešu mākslinieciško darbību ASV un un Kanadā. Visi mākslinieki vai to piederīgie aicināti steidzīgi iesūtīt ziņas par notikušajām individuālām un kopējām darba skatēm, minot precīzi gadu, vietu (mūzeju, mākslas salonu, biedrību organizāciju, kas izstādi rīkojusi un kuŗās telpās izstāde notikusi), pilsētu, pavalsti, izstādes nosaukumu, kāda veida darbi tika izstādīti. Angļu valodas vārdi un nosaukumi rakstāmi oriģinālrakstībā. Atzīmējami arī apbalvojumi, recenzijas un publikācijas. Ja iespējams, pievienot katalogus, paziņojumus, recenzijas vai to kopijas un sūtīt uz šādu adresi:

G. Augusts, 322 Silvia Drive, Los Altos, Ca. 94022, USA.

G. A.

Māc. Kristapam Hermanim 65 gadi

Uz 65 mūža gadiem 5. augustā atskatījās Grand Rapidu un apkārtnes latviešu ev. lut. draudzes mācītājs Kristaps Hermanis. Viņš dzimis Bērzes pagasta Stāķu mājās. Mācījies Jelgavas klasiskā ģimnazijā. Teoloģijas studijas beidzis 1928. g. LU. Kalpojis pie māc. Apkalna Cēsīs, prāv. Ķullīša Jelgavā un prāv. Ozola Jaunpiebalgā. 1935. gadā izraudzīts par Cēsu lauku draudzes mācītāju, veicot arī Cēsu garnizona mācītāja pienākumus. Strādājis par ticības mācības skolotāju Priekuļu lauksaimniecības skolā, Cēsu valsts arodskolā un vietējā ģimnazijā. Bēgļu posmā Vācijā bijis par mācītāju Giftenē un aprūpējis arī citas bēgļu nometnes. Pēc iecelošanas ASV sākumā bijis palīgmācītājs Grand Rapidu latviešu draudzē, strādājot arī fabrikā. Kopš 1957. gada vadījis šīs draudzes garīgo aprūpi, apkopjot arī Grand Havenas latviešu ev. lut. draudzi. Jubilārs ir korporācijas Lettonia filistrs. Savā mūža gadu atcerē gavilnieks saņēmis daudz apsveikumu, cita starpā arī no archibīskapa A. Lūša, korporācijas Lettonia globālā seniora Bērziņa u. c.

V. Zirnītis

Brīvības fonds . . .

(Turpinājums no 1. lp.)

priekšsēdis Uldis Grava. Fonda darbam nostabilizējoties, PBLA valde nolēma izdarīt maiņas finanču komisijas sastāvā, atbrīvojot valdes priekšsēdi un par finanču komisijas jauno priekšsēdi ievēlot Valdi Kārkli. Kārklis, kas strādā pie ASV valdības kā valsts kontrolieris, tika nesen pārcelts darba komandējumā uz Taizemi. Pirms tam viņš bija ilggadējs PBLA un ALA valdes loceklis, pildot finanču nozares vadītāja un kasiera amatus. Pasaules brīvo latviešu apvienības valde uzskatīja, ka Kārkļa izolācija no latviešu centriem netraucēs viņa darbību Latvijas brīvības fonda finanču komisijā, jo fonda darbība veicama tikai sarakstes ceļā. Šis ir pirmais gadījums trimdas latviešu sabiedriskā dzīvē, kad kāda svarīga pasākuma sēdeklis atrodas Āzijā. Tas varētu arī garantēt, ka finanču komisijas darbību neiespaidotu nevienas atsevišķas zemes centrālā pārstāvniecība.

Latvijas brīvības fonds aug necerēti labi. Pēc darbības pirmajiem astoņiem mēnešiem, fondā pieteiktas 156 dalībnieku vienības, t.i. ģimenes vai organizācijas, kuŗas apsolījušas iemaksāt vismaz 500 dol. Fonda kapitāls sasniedzis 61,180.41 dol., bet kopējā apsolītā summa jau ir 116.000 dol. Tas nozīmē, ka kopš pagājušā gada valsts svētkiem fondā iemaksāti caurmērā 250 dol. katru dienu. Pēdējā laikā lielākais ziedojums fondam ir 5000 dol. pieteikums no Latviešu dāvu komitejas Karakasā, Venecuelā.

Pašreiz 50.000 dol. ieguldīti 4 drošos noguldījumos ASV, bet 10.000 dol. Kanadā. Visiem noguldījumiem ir valsts apdrošinājums. Paredzams, ka nākamās summas tiks noguldītas citās zemēs, kur dzīvo latvieši.

Par 1974. gada otru ceturksni fonds jau saņēmis 922,62 dol. augļus. 1975. gadā, kad pirmo reizi tiks izlietoti kapitāla augļi, Latvijas brīvības centienu labā, politiskajam darbam būs pieejami vismaz 4000 dol. Par šo augļu sadali lems Pasaules brīvo latviešu apvienībā sastāvošās atsevišķo zemju centrālās organizācijas.

Fonda darbības noteikumi nosaka, ka visi ziedojumi, sākot ar 500 dol., noguldāmi neaizkaramības fondā, kas nododams atbrīvotai un neatkarīgai Latvijas valstij. 500 dol. var iemaksāt pa daļām pēc ziedotāja paša sastādīta maksājumu kalendāra, vai pat novēlēt summu testamentā. Kapitāla augļi un ziedojumi zem 500 dol. izlietojami kārtējam politiskam darbam latviešu tautas brīvības veicināšanai. Lai veicinātu arī to ziedotāju piesaistīšanu, kuŗi nevar atļauties fondam ziedot 500 dol., PBLA nolēma pamatkapitālam pievienot visus ziedojumus, kuŗi tiks iesūtīti līdz 1974. gada beigām. Katrs ziedojums, kas izdarīts šogad, nesīs augļus līdz Latvijas brīvības atgūšanai. Fonda finanču komiteja cer, ka arī šī gada Latvijas valsts neatkarības aktu atlikumi tiks nodoti Latvijas brīvības fondam. Pagājušā gadā ar šādu mudinājumu nāca Amerikas latviešu katoļu apvienība. No latviešu centriem, kas šādam mudinājumam atsaucās, vislielākais atbalsts nāca no Čikagas — pāri par 3000 dol.

U. Grava

Dominikam Čudaram Anglijā 50 gadu

Šais gados pusmūžnieki kļūst vīri, kas pirms trīsdesmit gadiem sastādīja Latviešu leģiona skaitliski lielāko daļu, kas vēlāk iesaistījās trimdas sabiedriskos darbos, uz kuŗu pleciem arī tagad lielā mērā gulstas kopības centienu kopšana un istenošana. To var teikt arī par notinghamieti Dominiku Čudaru, kam 19. augustā piepildīsies 50 mūža gadi. Viņš cīnījies Volchovā un citos kaujas laukos, un arī tagad ir uzticīgs tiem pašiem mērķiem. Jubilārs dzimis 1924. gadā Rēzeknes apr. Viļānu pagastā lauksaimnieku ģimenē. Latviešu leģionā iesaukts 1943. gadā un nosūtīts kursos uz prettanku instruktoru rotu Grobiņā pie Liepājas. Pēc kursu beigšanas iedalīts 2. latviešu brigādes atsevišķā prettanku bataljonā Volchovā. Pēc smagām cīņām bataljonā beidzot vairs palikuši 2 lielgabali, kas ieskaitīti 43. (2.) pulka 14. prettanku rotā. Šīs vienības sastāvā jubilārs piedalījies visās turpmākās atvaires kaujās no Volchovas līdz Veļikajas pozicijām, kur iznīcinājis 5 ienaidnieka tankus, par ko apbalvots ar Dzelzs Krusta 2. šķiru, vēlāk ar Trieciena nozīmi un Ievainošanas nozīmi. Pēc ievainošanas Latvijas cīņās ārstējies Latvijas un Vācijas kara slimnīcās, bet pēc izveseļošanās pievienojies latviešu bēgļu saimei, izceļojot 1947. gadā uz Angliju, kur Notinghamā viņam pievienojusies ģimene. Latviešu katoļu biedrības Lielbritanijā Notinghamas nodaļā veicis kasiera, valdes priekšsēža un pašreiz sekretāra pienākumus. Darbojies DVF Notinghamas nodaļas valdē, kādu laiku būdams arī tās priekšsēdis. Jubilāra nopelns ir nodaļas kluba iekārtošanā un pēc tam pašiem sava nama iegādē. Valdes priekšsēdis bija galvenais iegūto telpu remontētājs. Šo darbu D. Čudars uzņēmās laikā, kad arī pašam bija vēl daudz rūpju un pienākumu personiskā dzīvē. Sekojot DVF valdes aicinājumam pie nodaļām izraudzīt jaunatnes lietu kārtotājus, šai darbā iesaistīja Imantu Balodi, kas noorganizēja Natinghamas latviešu jaunatnes pulciņu. Šos darbus novērtējot, jubilāru apbalvoja ar DVF atzinības rakstu.

J. Frišvalds

KANADIEŠIEM BŪS VAJADZĪGAS IEBRAUKŠANAS VĪZAS AUSTRĀLIJĀ

Austrālijas ministru prezidents Vitlams paziņojis valdības lēmumu, ka Kanadas un Anglijas pavalstniekiem ar nākamgada janvāri iebraukšanai Austrālijā būs nepieciešamas vīzas. Līdz šim Britu kopvalsts pilsoņiem vīzas nebija vajadzīgas. Vīzas iebraukšanai Austrālijā nepieciešamas visu pārējo valstu tūristiem, tirdzniecības pārstāvjiem un citiem ceļotājiem. Ministru prezidents Vitlams paskaidrojis, ka ar šo lēmumu ir atcelta ilgi pastāvošā diskriminācija starp kopvalsts Eiropas izcelsmes un neeiropiešu pilsoņiem.